

Η ΤΑΦΟΠΕΤΡΑ
«ΠΑΛΕΝΚΕ»
ΤΩΝ ΜΑΓΙΑΣ
ΚΑΙ Ο ΗΣΙΟΔΟΣ

ΕΛΛΗΝΕΣ
ΚΑΙ ΓΡΑΙΚΟΙ

ΔΑΥΛΟΣ

€ 5

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ Η ΙΑΠΩΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ!

ΑΦΙΕΡΩΜΑ



Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο
κατὰ τῆς Ἐπανάστασης τοῦ '21

Ίδρυτής - ιδιοκτήτης,
εκδότης - διευθυντής
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ

Κυδαθηναίων 29, Πλάκα,
105 58 Ήθνα.

Τηλέφωνα: 2103223957,
2103314986, 2109841655.

Τηλομοιότυπος: 2103314997.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ («Internet»):

<http://www.davlos.gr>

Ήλεκτρονική άλληλογραφία:
davlos@davlos.gr

Τα Γραφεία του «Δ» λειτουργούν
πρωινές ώρες 9.30 - 14.30
καθημερινά (καί Σάββατο).

Παραγωγή: PRESS LINE
Μάγερ 11, Ήθνα,
τηλ.: 210 5225.479.

- Τιμή αντίτυπου: € 5.
 - 12μηνη συνδρομή: € 47.
 - Όργανισμών κ.λπ.: € 70,50.
 - Φοιτητών: € 38.
 - Έξωτερικού: 80 δολλ. ΗΠΑ.
 - Ή συνδρομή καταβάλλεται
κατά την έγγραφη.
 - Ή συνδρομή ανανεώνεται
αυτόματως μετά τη λήξη του 12μήνου.
- Διακοπή της συνδρομής γίνεται μόνον
κατόπιν τηλεφωνήματος του
ένδιαφερομένου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ.

Τα χειρόγραφα δέν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες καί τα
ταχυδρομικά έμβάσματα στη διέυθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ,
Πόστ Ρεσάντ 175 01, Π. Φάληρο.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές που
αλλάζουν διέυθυνση, να τó
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Ή απαγορεύεται ή έν όλω ή έν μέρει
αναδημοσίευση ή αναμετάδοση καθ'
οιονδήποτε τρόπον δημοσιευμάτων
του «Δαυλου» χωρίς τη γραπτή άδεια
του εκδότη.


ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό Πρωτοποριακής Έρευνας

Έτος 22°, Μάρτιος 2003, άρ. 255

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πολιτική Ψυχιατρική16574

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Οί Γραικοί, οί Έλληνες καί τó Βυζάντιο16575

ΕΡΕΥΝΕΣ

Ένας Βυζαντινός κρίνει τούς Έλληνες16581

Ή επίδραση της Έλληνικής στην Ήαπωνική Γλώσσα16585

«Γράφω» καί Παγκόσμιος Πολιτισμός16596

Οί γεννήτορες του Παγκόσμιου Πολιτισμού16597



Μάγια: Ή ταφόπετρα

Παλένκε καί ό Ήσίος16599

Έπεμβάσεις της Έκκλησίας στην Παιδεία (ε΄)16611

Ό άνθελληνισμός του Πατριαρχείου16611

Κατσαντώνης - Ι. Κολοκοτρώνης: Ή προδοσία

τους άπό ιερωμένους16631

Σπέρματα ελληνικότητας στη μεσαιωνική Τέχνη16645

ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

«Βρέ Ρωμιοί! Βρέ Σκλάβοι»16582

Ό Κάλαθος τών Άχρήστων16584

Αΐσιμα καί Αδήριτα16621

Ό Άλλος Λόγος16636

Ή Κίνησις τών Ίδεών16650

Οί μύθοι του «Κρυφού Σχολείου» καί της Άγ. Λαύρας16650

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ή υπάρχουν ύπολείμματα «Θεοκρατικής

Πολιτείας» στην Έλλάδα (Μ. Σταθόπουλος)16623

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Ή έφημ. «Έθνος» για τις ελληνικές πυραμίδες16594

Πανάρχαια ελληνικά ίχνη στις Μαλδίβες16610

Ή άπόφαση του Εύρωπαϊκού Δικαστηρίου

για την ύπόθεση τών ταυτοτήτων16623

Ό βομβαρδισμός «λάσπης» κατά του Μ. Άλέξανδρου16637

«Ήμαρτον ρέ, ήμαρτον!»16637

Ό «Δ» έχει την εύθύνη τών κειμένων που δημοσιεύει στις
σελίδες του. Για τις δραστηριότητες, δημοσιεύσεις, διατυ-
πώσεις θέσεων κ.λπ. έκτός «Δαυλου» άπό πρόσωπα που
γράφουν ή έγραψαν στο Περιοδικό ό «Δ» δέν εύθύνεται.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ

Ο θεόκλειστος όνειρικός κόσμος του American Dream διεγείρεται από την Γιαχθδική μανία του, πού έδω και μισόν αιώνα ξέσπασε στά σπλάγχνα του και τὰ πυρακτώνει, μετατρέποντάς τα σέ πυραύλους και δόμβες.

Ο χμαιορικός κόσμος του Κισμέτ κλείστηκε στόν φαντασιακό του Παράδεισο και κατακρεουργείται (ή αυτοκατακρεουργείται) δυθισμένος μέσα στην βαρειά Άλλαχική του μανιοκατάθλιψη, πού είτε ναρκώνει τò κρανίο του και τò κάνει παθητικό στόχο-άποδέκτη τών πυραύλων και τών βομβών, είτε δαιμονίζει την όργή του και τόν μετατρέπει σέ δολοφόνο δερβίση Χασσασίνο Μαλάχιντα.

Ο διχασμένος κόσμος τής γεροντικής ευρωπαϊκής σχιζοφρένειας παραπαίει μέσα στην συνακόλουθη τής διπλωπίας του τύφλωση («Εσὺ Άλλάχ κι ἐγὼ Χριστό...») και «σπάζει» τή μέση του: τὰ πόδια του κλωτσάνε τήν Άνατολή και τὰ χέρια του φασκελώνουν τή Δύση.

Γιαχδὲ - Άλλάχ - Χριστός. Μανία - κατάθλιψη - σχιζοφρένεια. Και τò ἐξ αντικειμένου άλλοθι τής ἐξ ύποκειμένου έσωτερικής ένοχικής διαταραχής τους ένα δύσοσμο ύγρò σέ μιὰ λωρίδα γής, πού όλοι τò φαντάζονται ως τò έπαθλο, πού, όποιος τò κατακτήσει, περαίνει μ' αυτό, δίκην ψυχοφαρμάκου, τήν τών τοιούτων παθών του κάθαρσιν.

Κανείς δέν καταλαβαίνει, ότι ή διαταραχή τής ομάδας (Άνθρωπότητας) είναι διαταραχή (σύγχυση) του Λόγου· του Λόγου πού είναι κοινός (ξυνός) για όλους, αλλά έχει πια τεμαχιστῇ σέ πολλά σκιαχτρα - ύποκατάστατα («θεούς») και κουφαίνει τ' αυτιά **ά-ξυνέτων** ανθρώπων βαρβάρους ψυχάς έχόντων «θεούς» πού έκπαλαι στεγάζονται κάτω από τήν ίδια στέγη με τò Θησαυροφυλάκιο του Ναού του Σολομώντος. Οί συγκάτοικοι «θεός» και «μαύρος χρυσός» γίνονται γλωσσοδέτης και ώτασπίδα· κι ό Λόγος δέν λέγεται και δέν άκούεται σ' έναν Πλανήτη του παρα-Λόγου, σ' έναν Πλανήτη όπου ό πομπός του, ή Έλλάδα, δέν κατοικεί:

**Τῆς Ευρώπης αν άγγίξη απ' τή μιά,
στην Άσία λίγο αν άκουμπᾶ,
στὸν αἰθέρα στέκει, νά!
και στη θάλασσα μόνη της.**

Δ.Ι.Λ.



ΟΙ ΓΡΑΙΚΟΙ, ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν «Δ» τοῦ κ. Χρ. Σαρτζετάκη

ΧΡΗΣΤΟΣ Α. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ

Νέα Πεντέλη, 17η Ἰανουαρίου 2003

Περιοδικὸν «Δαυλὸς»,
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα,
(τηλεμοιότυπον 210 3314997)
105 58 Ἀθήνας

Κύριε διευθυντά,

Εἰς τὸ κυκλοφοροῦν ὑπ' ἀριθ. 253 τεῦχος (Ἰανουαρίου 2003) τοῦ ἐγκρίτου περιοδικοῦ σας «Δαυλὸς» δημοσιεύεται ὀργίλη, ἐξ ἀγαθοῦ φιλοπάτριδος συνειδότος, ἐπιστολὴ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἀναγνώστου σας κυρίου Κώστα Μπαλάνου. Μὲ τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ φιλοπατρία προϋποθέτει καὶ ἐδραίαν γνῶσιν τῆς Ἱστορίας, θὰ ἤθελα ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς νὰ παρατηρήσω, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ περιοδικοῦ, τὰ ἀκόλουθα:

Πρῶτον, πλανᾶται ὁ ἐπιστολογράφος σας φρονῶν, ὅτι τὸ ὄνομα «Γραικός» εἶναι ξενικόν, δοθέν δῆθεν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων εἰς τοὺς Ἕλληνας τῆς κάτω Ἰταλίας! Διότι δὲν πρόκειται περὶ ξενικῆς ὀνομασίας! Εἶναι ὄνομα ἐλληνικώτατον, τὸ πρῶτον ἐθνικόν μας ὄνομα. Πράγματι, λέγει ὁ Ἀριστοτέλης («Μετεωρολογικά», Ι 14) «ὥκουν γάρ... καὶ οἱ καλούμενοι τότε μὲν Γραικοί, νῦν δὲ Ἕλληνες» (βλέπε τὸ κείμενον π.χ. εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν «Μετεωρολογικῶν» τῆς Collection Budé, Παρίσι, τόμος Ι, 1982, σελ. 45, παραπομπές δὲ καὶ εἰς ἄλλους ἀρχαίους συγγραφεῖς εἰς τὸ ἐξαίρετον ἔργον τοῦ Καθηγητοῦ Γεωρ-

γίου Α. Παπαντωνίου, «Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Ἱστορία», τόμος Α', 1979, σελ. 98, ὑποσημ. 2). Τὸ «Γραικός» αὐτὸ ἐπῆραν ἐν συνεχείᾳ οἱ Ρωμαῖοι καί, προσαρμόζοντές το εἰς τὴν φωνητικὴν τῆς γλώσσης των, ἔπλασαν τὸ «Graecus», ἀπὸ τὸ ὁποῖον καὶ προέρχονται οἱ, σημειούμενες ἀπὸ τὸν ἐπιστολογράφον σας, ὀνομασίες εἰς τῖς σύγχρονες ξένες γλώσσες ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς χώρας μας. Οἱ ὅποιες, ἐπομένως, μὲ πανάρχαιες ἐλληνικὰς ρίζας καὶ κατὰ καμμίαν λογικὴν δὲν θὰ πρέπει νὰ θεωροῦνται ἀποβλητέες.

Ἀντιθέτως ἀποβλητέες εἶναι οἱ ὀνομασίες «Ρωμῖος» καὶ «ρωμοσύνη», οἱ ὁποῖες δυστυχῶς χρησιμοποιοῦνται καὶ ἀπὸ, ἀξιολόγους, κατὰ τὰ λοιπά, διανοομένους, οἱ ὁποῖοι ἐναθροῦνται, ὁμολοῦντες συνεχῶς γιὰ τὴν «ὀρθόδοξη ρωμαϊκὴ παράδοση» (ἄλλοτε ὑπῆρχε, δὲν γνωρίζω ἐὰν ἐξακολουθῇ, καὶ εἰδικὴ ραδιοφωνικὴ ἐκπομπὴ μὲ τὴν ὀνομασίαν αὐτὴν!), χωρὶς νὰ ἐνοχλοῦνται ἀπὸ τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἡ προσωνομία «Ρωμαῖος», δηλ. ἡ ιδιότης τοῦ Ρωμαίου πολίτου, ἡ *ρωμαϊκὴ ἰθαγένεια* θὰ ἐλέγαμε σήμερα, ἀπενεμήθη (καὶ αὐτό, ἃς σημειωθῇ, ἐγίνε διὰ φορολογικοὺς ἀποκλειστικῶς σκοπούς!), μὲ τὸ γνωστὸ διάταγμα τοῦ Καρακάλλα τὸ 212 μ.Χ., εἰς ὅλους τοὺς ὑποδούλους κατοίκους τῆς Ἀνατολῆς ὑπὸ τῆς τότε κοσμοκρατείας Ρώμης. Τί θέλουν λοιπὸν οἱ διανοούμενοί μας αὐτοὶ νὰ διαιωνίσουν; Τὴν ἀνά-

μνησιν τῆς δουλείας ἐκείνης; Ἀλλὰ οἱ ἀγωνισταὶ τοῦ 1821 μὲ θαυμαστήν ἐπίγνωσιν τῆς ταυτότητός των διαλαλοῦσαν: «ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα, Γραικὸς θεὸν νὰ πεθάνω» χρησιμοποιοῦντες ἀκριβῶς τὸ πανάρχαιον ἐκεῖνο καὶ αὐτοχθον «Γραικὸς» καὶ ὅχι τὸ ξενόφερτον καὶ ἀποβλητέον «Ρωμαῖος» ἢ «Ρωμηὸς» (ἢ «Ρωμιός»). Ἀναμφισβητήτως ἦσαν σοφώτεροι ἀπὸ τοὺς αὐτοαποκαλουμένους «Ρωμηούς»!..

Δεύτερον, πλανᾶται ἐπίσης δεινῶς ὁ ἐπιστολογράφος σας, θεωρῶν, ὅτι μετὰ τὴν ρωμαϊκὴν κατάκτησιν ἢ σκλαβιὰ τῶν Ἑλλήνων διήρκεσε δὴθεν 1850 χρόνια! Διότι ἔτσι διαγράφει ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας τὸ χιλιόχρονον Βυζάντιον, αὐτὴν τὴν Ἑλληνικὴν Μεσαιωνικὴν μας Αὐτοκρατορίαν, κατὰ τὸν ἀνεπανάληπτον ἐθνικὸν μας ἱστορικὸν ἀείμνηστον Κωνσταντῖνον Παπαρρηγόπουλον. Καὶ εἶχε μὲν διατηρήσει ἡ αὐτοκρατορία μας αὐτὴ τὴν ρωμαϊκὴν παράδοσιν καὶ τὴν ἀρχικὴν ὀνομασίαν τῆς ὡς «Ἀνατολικὸν Ρωμαϊκὸν Κράτους», ἀλλ' αὐτὸ ἐπέβαλε πολιτικὴ σκοπιμότης, συγκεκριμένως ἡ διατήρησις τῆς ἐλπίδος ἀνακτήσεως καὶ τοῦ Δυτικοῦ τμήματος τῆς ἀρχικῆς ἐνιαίας αὐτοκρατορίας ἀπὸ τοὺς ἐπιδραμόντας καὶ καταλύσαντας τοῦτο βαρβάρους. Εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως, παρὰ τὴν ὀνομασίαν του, τὸ «Ἀνατολικὸν Ρωμαϊκὸν Κράτος» ἀπὸ τίς ἀπαρχῆς του εἶχεν ἐξελληνισθῇ. Καὶ πληθυσμακῶς καὶ πολιτιστικῶς.

Ὅντως καὶ ὁ πληθυσμὸς τοῦ Κράτους κατὰ μέγα μέρος, ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου μάλιστα αἰῶνος, δηλαδὴ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἡρακλείου, μὲ τὴν ἀπώλειαν ἄλλοεθνῶν τμημάτων τῆς αὐτοκρατορίας (Συρίας, Παλαιστίνης, Αἰγύπτου καὶ Λιβύης), ἦτο ἐλληνικός. Αὕτῃ εἶναι ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια, συσκοτιζόμενη δολίως

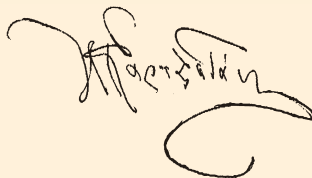
κατὰ τίς ἡμέρες μας μὲ τὰ φληναφήματα περὶ τῆς δὴθεν πολυπολιτισμικότητος τοῦ Βυζαντίου! Ἀλλὰ καὶ πολιτιστικῶς, πνευματικῶς, ὁ συντριπτικῶς πλειονοψηφῶν Ἑλληνισμὸς ἐκυριαρχεῖ μὲ τοὺς συγγραφεῖς του καὶ τὴν πνευματικὴν του παράδοσιν, ἡ ὁποία ἐπιδρᾷ καὶ εἰς τοὺς ξένους, πολλοὺς τῶν ὁποίων καὶ ἐξελληνίζει. Καὶ ἤδη ἀπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ ἐξῆς οἱ νόμοι συντάσσονται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ἐνῶ καὶ ἡ εἰς τὴν Λατινικὴν Ἰουστινιάνειος νομοθεσία μεταγλωττίζεται ἀκολούθως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μὲ τὰ «Βασιλικά» τοῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ. Ἀπὸ δὲ τοῦ 397 αἰ. δικαστικαὶ ἀποφάσεις καὶ ἀπὸ τοῦ 439 αἰ. διαθῆκαι συντάσσονται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Ἀκόμη καὶ ἡ χριστιανικὴ θεολογία τῆς Ἀνατολῆς, ὑπηρετοῦσα καὶ τὸν ἄλλον χριστιανικὸν κόσμον, καὶ τὴν Δύσιν καὶ τοὺς ἀνατολικοὺς λαοὺς, ἐξελληνίζεται, μὲ ἀποτέλεσμα βεβαίως ὁ Χριστιανισμὸς ἀπὸ Ἰουδαϊκῆς αἵρεσις εἰς μίαν γωνίαν τῆς Παλαιστίνης, ὅπως χωρὶς τὴν ἑλληνικὴν εὐεργεσίαν θὰ παρέμενε, νὰ προσλάβῃ διαστάσεις οἰκουμενικότητος. (βλέπε ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω π.χ. τὸ ἔργον τοῦ καθηγητοῦ καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντίνου Ἀμάντου, «Ἱστορία τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους», τόμος Α', ἐκδοσις 6', 1953, σελ. 52 ἐπ.). Πρόκειται περὶ πρωτοφανοῦς εἰς τὴν Ἱστορίαν ἄθλου, τὸν ὁποῖον ἐπετέλεσε, καὶ θριάμβου, τὸν ὁποῖον κατήγαγε, πάντοτε ἀκμαῖος καὶ ζωντανός, παρὰ τὴν ρωμαϊκὴν κατάκτησιν, ὁ Ἑλληνισμὸς, ὁ ὁποῖος κυριολεκτικῶς κατέφαγε τὰ θεμέλια τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὴν μετέτρεψεν εἰς ἑλληνικὴν. Βεβαίως ἡμπορεῖ ὁ καθεὶς νὰ ἔξῃ τὰς ἀντιλήψεις του ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τῶν ἐσωτερικῶν πραγμάτων τῆς Αὐτοκρατορίας, ἰδίως ὡς πρὸς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ θρησκευτικοῦ παράγοντος, μὲ τίς διαρκεῖς

ἔριδες καὶ τὰ πολυάριθμα μοναστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα κατέφευγαν ὄχι ὅλοι ἀπὸ ἐσωτερικὴν κλίσιν, ἀλλὰ καὶ χιλιάδες φυγοπόνων καὶ ἀργοσχόλων πρὸς ἀποφυγὴν τῆς στρατεύσεως, γεγονότα τὰ ὁποῖα συνετέλεσαν ἀποφασιστικῶς καὶ εἰς τὴν ἀποδυνάμωσιν τῆς Αὐτοκρατορίας. Δὲν ἔπαυσεν ὁμως ἐκ τούτων ἡ Αὐτοκρατορία νὰ εἶναι ἑλληνική.

Εἶναι λοιπὸν παραλογισμός, Κύριε Διευθυντά, νὰ ἀπορρίπτονται ἀκρίτως καὶ μὲ τόσῃν εὐκολίᾳ α) τὸ ἀρχαιότατον καὶ ἑλληνικώτατον ὄνομά μας «Γραικοί», καὶ β) ἓνα ἀπὸ τὰ λαμπρότερα τμήματα τῆς ἐθνικῆς μας Ἱστορίας, αὐτὸ τῆς Ἑλληνικῆς Μεσαιωνικῆς μας Αὐτοκρατορίας,

ἢ ὁποῖα ἐπὶ χίλια καὶ πλέον χρόνια ἀπετέλεσε τὸ προπύργιον τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ καὶ φραγμὸν εἰς τὴν πλήρη ἐκδαρβάρωσιν τῆς Εὐρώπης. Τμῆμα τὸ ὁποῖον ἄλλωστε καὶ μᾶς συνδέει μὲ τὸ ἀπώτερον ἐθνικὸν μας παρελθόν, τὴν ἀδιατίμητον ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα.

Μὲ τὴν προσήκουσαν τιμὴν,



Χρῆστος Σαρτζετάκης

www.sartzetakis.gr

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ «ΔΑΥΛΟΥ»

Εὐχαριστοῦμε τὸν τ. Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας γιὰ τὶς παρατηρήσεις του ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀναγνώστη μας κ. Κώστα Μπαλάνου, μηχανολόγου μηχανικοῦ διαμένοντος στὸ Βερολῖνο καὶ τ. Προέδρου τῆς Συνομοσπονδίας Ἑλληνικῶν Συλλόγων Γερμανίας.

Ἐπιθυμοῦμε ὥστόσο νὰ σημειώσουμε τὰ ἑξῆς:

1. Ὅπως ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ κ. Χρ. Σαρτζετάκης, ὁ ἐπιστολογράφος μας κ. Κώστας Μπαλάνος ἐσφαλμένα ἔγραψε, ὅτι ἡ λέξη **Γραικός** εἶναι λατινική. Περὶ τῆς πανάρχαιας ἑλληνικότητος τῆς λέξεως ὑπάρχουν δεκάδες ἔρευνες στὸν «Δ» κυρίως τοῦ ἀειμνήστου συνεργάτου μας Ἡλία Α. Τσατσόμοιρον καὶ πολλῶν ἄλλων, δημοσιευθεῖσες σ' ὅλους σχεδὸν τοὺς τόμους τοῦ Περιοδικοῦ, ὅπου ἀναφέρονται καὶ οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς (Ἡσίοδος, Ἀριστοτέλης, Ἀπολλόδωρος, Πάριον Μάρμαρον κ.ἄ.) ποὺ κάνουν μνείαν τῆς λέξεως. Ὅμως τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος οὐδέποτε ἀπὸ τὰ πανάρχαια χρόνια ἕως σήμερα ἐχρησιμοποίησε γιὰ τὸν ἑαυτό του ὡς ἐθνικὸ ὄνομα τὸ «Γραικός», οἱ δὲ προσπάθειες τοῦ Ἀδ. Κοραῆ καὶ τοῦ Ρήγα νὰ τὸ «περάσουν» ὡς περίπου ἰσότιμο μὲ τὸ «Ἕλλην» ἀπέτυχαν ἀπολύτως. Ὁ Τσατσόμοιρος στὸ μνημιῶδες ἔργο του «**Ἱστορία Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας – Ἀπὸ τὸν Ἑλλοπαθηρεντὴ μέχρι τὴν Ἑποχὴ τοῦ Διὸς – Ἡ Ἀποκωδικοποίησις τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου**» (φιλολογικὴ ἐπιμελεία Δημ. Ι. Λάμπρου, ἔκδ. «Δανλός» 1991, σελ. 136) ἀποκαλύπτει μὲ ἀποδεικτικὴ ἐπάρκεια τὸν οὐσιώδη ἱστορικὸν λόγον, γιὰ τὸν ὁποῖο οἱ Ἕλληνες διαχρονικὰ ἀπέρριπταν καὶ ἀπορρίπτον τὸ «Γραικός»: Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐξακρατηρίσθησαν μόνο οἱ ἀναξιοπαθοῦντες καὶ περιπεσόντες σὲ πολιτισμικὴ ἐξαθλίωσις συνεπείᾳ τοῦ Κατακλυσμοῦ πληθυσμοὶ τῆς Κεντρικῆς Ἑλλάδος (οἱ «πλημ-

μυροπαθείς», ὅπως θὰ λέγαμε σήμερα)· καὶ ἐξ ἀντιθέτου αὐτὸς ἐπίσης εἶναι ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο οἱ Ῥωμαῖοι, πὺν φθονοῦσαν τὸν Πολιτισμὸ τῶν Ἑλλήνων, προτίμησαν τὴν ὀνομασία αὐτὴ μὲ ὑποτιμητικὴ - ἀπαξιωτικὴ ἔννοια (**Graeci** ἢ **Graeculi**) ἀντὶ τοῦ ἤδη γενικῶς καθιερωμένου, **Ἑλληνες**. Ὁ ἐπιστολογράφος μας κ. Κώστας Μπαλάνος παρὰ τὸ προαναφερθὲν λάθος του ἀναδεικνύει ἐπαρκῶς στὴν ἐπιστολὴ του τὴν ἐννοιολογικὴ ἀπαξίωση τοῦ «Γραικός» – κάτι πὺν δὲν γίνεται στὴν ἐπιστολὴ τοῦ κ. Χρ. Σαρτζετάκη.

2. Σ' ὅ,τι ἀφορᾷ στὴν ἑλληνικότητα τοῦ Βυζαντίου, φρονοῦμε ὅτι τὰ κριτήριά μας δὲν μπορεῖ νὰ διαμορφώνονται βάσει ἐπιφανειακῶν καταστάσεων, ὅπως π.χ. ἡ μετάφραση ἢ ἡ σύνταξη τῶν βυζαντινῶν νόμων στὰ Ἑλληνικὰ ἢ ἡ συγγραφὴ ἀπὸ Βυζαντινοὺς βιβλίων στὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα, περιεχόντων ἔργα, εἰρησθῶ ἐν παρόδῳ, ἐξαιρετικῶς εὐτελοῦς ποιότητος, πὺν δὲν ἀντέχουν σὲ καμμία σύγκριση ἀκόμη καὶ μὲ τὰ πιὸ ἀσήμαντα ἑλληνικὰ ἔργα τῆς Προκλασικῆς, Κλασικῆς, Ἀλεξανδρινῆς καὶ Ῥωμαϊκῆς περιόδου. Διότι ἡ σκληρὴ ἱστορικὴ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι δυνάμει ἀκριβῶς αὐτῶν τῶν στὰ Ἑλληνικὰ μεταφρασθέντων ἢ καταρτισθέντων βυζαντινῶν νόμων καὶ διαταγμάτων ἀπαγορεύθηκε, ἐδιώχθηκε ἀπηνῶς καὶ ἐξαφανίσθηκε ὅ,τι ἑλληνικόν, δηλαδὴ ἡ Ἐπιστήμη, ἡ Φιλοσοφία, τὸ Θέατρο, ὁ Ἀθλητισμός, ἡ Θρησκεία κ.λπ. κ.λπ. (βλέπε εἰδικὰ τὰ πλήρη κείμενα τῶν νόμων τῆς Ἰουστινιανείου νομοθεσίας, τὴν ὁποῖαν ἐπικαλεῖται ὁ κ. Χρ. Σαρτζετάκης, δυνάμει τῶν ὁποίων κατεδιώχθησαν οἱ Ἑλληνες, στὸν «Δ» τεῦχος 229· βλ. ἐπίσης τὰ κείμενα τῶν ἀρθρῶν 1.11, 1.11.8, 1.11.9, 1.11.19 καὶ 1.11.10 τοῦ Ἰουστινιανείου Κώδικος, μὲ τὰ ὁποῖα προβλέπονται ἐξοντωτικὲς ποινὲς κατὰ τῶν **ἀλιτηρίων καὶ μιαρῶν Ἑλλήνων**», στὸν «Δ», τ. 233)· ὅπως ἀπαγορεύθηκε καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐθνικὸ ὄνομα **Ἑλλην** (ἢ δίωξη **ἐπὶ ἑλληνισμῷ**) προέβλεπε τὴν ἐσχάτη τῶν ποινῶν). Ἀπαντὰ τὰ ἀνωτέρω ἔπαψαν νὰ ὑπάρχουν στὴν Ἱστορίᾳ γιὰ πολλοὺς αἰῶνες. Ὅπως καὶ σκληρὴ ἱστορικὴ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι σὲ πλεῖστα ἐκ τῶν βυζαντινῶν κειμένων, πὺν ἐγράφησαν στὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα, ὑπάρχουν οἱ ἐμπαθέστερες ὕδρεις καὶ οἱ χυδαιότερες σκκοφαντίες πὺν ἐξεστομίσθηκάν ποτε κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

Ἀλλωστε ὁ κ. Χρ. Σαρτζετάκης θὰ πρέπει νὰ ἄκουε ἰδίους ὥσιν κάθε χρόνο κατὰ τὴν πενταετὴ θητεία του ὡς Ἀνωτάτου Ἀρχοντος τῆς Χώρας τοὺς ἱερεῖς τῆς Μητροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου παρίστατο ἐθιμοτυπικῶς κατὰ τὶς Κυριακὲς τῆς Ὁρθοδοξίας, νὰ **ἀναθεματίζουν τρεῖς** τοὺς Ἑλληνες, τοὺς κλασικοὺς μεγάλους στοχαστὲς μας ὀνομαστὶ καὶ ὀλόκληρο τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ, ψάλλοντας κείμενα Βυζαντινῶν, γραμμένα στὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα. (Τὰ πλήρη κείμενα τῶν τρισάθλιων αὐτῶν ἐπτὰ μισελληνικῶν ὑποπροϊόντων, τὰ ὁποῖα συνετάσσοντο ἀπὸ τὴν ἀνώτατη πνευματικὴ ἡγεσία τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τὴν αἰγίδα, ἔγκρισιν καὶ ἔμπνευσιν τῆς ἀνώτατης πολιτικῆς ἡγεσίας του, δέξ τα στὸν «Δ», τ. 224-5, Αὐγουστος - Σεπτέμβριος 2000 καὶ 247, Ἰούλιος 2002, ὅπου καὶ ἡ ἱστορικὴ σημασία γραπτῆ τοποθέτησιν τοῦ νῦν Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Κωστῆ Στεφανόπουλου, μὲ τὴν ὁποία τάσσεται ὑπὲρ τῆς παύσεως τῶν ἀναθεματισμῶν κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τοὺς ὁποίους δυστυχῶς καὶ σήμερα ψάλλουν ἐπισήμως οἱ συνεχιστὲς τοῦ Βυζαντίου.)

Ἀλλωστε ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα, ἡ ὁποία ἐξ ἀνάγκης ἐχρησιμοποιήθη ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴ καὶ πολιτικὴ ἐξουσία τοῦ Βυζαντίου, ἀλλοιώθηκε ἐννοιολογικά, γιὰ νὰ

**ΜΕΓΑΛΙΘΙΚΕΣ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**



ΔΑΥΛΟΣ

**Η «ΠΛΑΗ»
ΤΟΥ ΑΪΝΣΤΑΪΝ**

ΕΥΡΩ 5

**Ίστορικής σημασίας τοποθέτηση
του Προέδρου τής Δημοκρατίας**

**ΝΑ ΠΑΥΣΟΥΝ ΟΙ ΑΝΑΘΕΜΑΤΙΣΜΟΙ
ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ
ΣΤΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**



**Ό διψασμένος, πεινασμένος καὶ ἄστεγος
Ἔρωτας στὸ «Συμπόσιον» τοῦ Πλάτωνος**

ΕΤΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ

247

ΙΟΥΛΙΟΣ 2002

Φωτοτυπία του εξωφύλλου του υπ' αρ. 247 τεύχους τοῦ «Δ» (Ιούλιος 2002), ὅπου ὑπάρχουν πλήρη τὰ θνζαντινὰ κείμενα τῶν 7 ἀναθεματισμῶν κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, πὺν διαβάζονται κάθε χρόνο στὴν τρισάθλια τελετὴ τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδόξιας ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν εἰς ἐπήκοον τοῦ ἐκάστοτε Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

προσαρμοσθῇ σὺς σκοπιμότητες τῆς Διοικήσεως, ἡ ὁποία ἰδεολογικῶς ἦταν ρωμαϊκὴ καὶ τῆς Θρησκείας, ἡ ὁποία, ὅπως σημειώνει καὶ ὁ κ. Χρ. Σαρτζετάκης, ἦταν ἐβραιογενὴς (χριστιανικὴ) καὶ δέδαια ἀμφότερες πολιτικὰ ἀντιμέτωπες σὲ ἀγῶνα μέχρι θανάτου μὲ τὴν ἐλληνικὴ ἀντίληψη περὶ πολίτην, πολιτικῆς, τρόπου ζωῆς καὶ τρόπου θεωρήσεως τοῦ Κόσμου. Ὑπάρχει τέτοια πλημυρίδα σχετικῶν μὲ τὰ ἀνωτέρω πρωτογενῶν βυζαντινῶν κειμένων, στοιχείων, δεδομένων, περιγραφῶν, γεγονότων κ.λπ. ἀποδελτιωμένων σ' ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς τόμους τοῦ «Δ», ὥστε ἡ ἐπίκληση δευτερογενῶν ἀπόψεων, ὑπηρετουσῶν συχνὰ σκοπιμότητες, ὅπως ὠρισμένες ἐξ ἐκείνων πού περιέχονται στὸ ἔργο τοῦ Κ. Παπαρρηγόπουλου, θεωρητικῶς νομιμοποιήσαντος τὸ κενὸν ἱστορικὸ καὶ κοσμοθεωρητικὸ ἀντικρῦσμα ἰδεολόγημα σκοπιμότητος τοῦ «**Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ**», νὰ περιτεύῃ ἐνώπιον τῶν ἀναγνωστῶν μας. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ὅτι πρὸ τῆς χαλκείσεως τοῦ ἐν λόγῳ ἰδεολογήματος γύρω στὸ 1850 οἱ Ἕλληνες τοῦ νεοϊδρυθέντος κράτους μας ἐταύτιζαν τὸ Βυζάντιο μὲ τὴν σουλτανικὴ ἐξουσία καὶ οἱ ἥρωες τοῦ '21 ὠνόμαζαν τὸν ἐχθρό, δηλαδὴ τὸν σουλτανικὸ στρατὸ καὶ στόλο, «**βυζαντινὸν**» (βλ. Ἡμερολόγια τῶν πολεμικῶν πλοίων τοῦ Εἰκοσιένα ὡς καὶ Ἀπομνημονεύματα ἀγωνιστῶν).

Ὅπως ὀρθῶς σημειώνει ὁ κ. Χρήστος Σαρτζετάκης, στὸ Βυζάντιο σὲ κάποιες ἱστορικὲς φάσεις οἱ Ἕλληνικοὶ πληθυσμοὶ ἀποτελοῦσαν πιθανῶς τὴν πλειονότητα τῶν ὑπηκόων του. Ἀλλὰ οἱ ὑπήκοοι αὐτοί, ἂν ἐπεδίωκαν ὡς ἄνθρωποι, ὅμως μὲ τὴν συνειδησιακὴ, ἱστορικὴ καὶ πολιτισμικὴ σημασία τῆς λέξεως «Ἕλλην» εἶχαν παύσει νὰ ὑπάρχουν. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ ἐθνικότητά τους ἦταν ἀπηγορευμένη διὰ νόμου καὶ δὲν τολμοῦσαν νὰ τὴν ἀποκαλύψουν ἢ τὴν εἶχαν λησμονήσει, τὸ «Ἕλλην» στὴν ἀντίληψη τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶχε συκοφαντηθῇ τόσο, ὥστε νὰ εἶναι περίπου ταυτόσημο μὲ τὸ διαβολικὸ ἢ τὸ εἰδωλολατρικὸ ἢ τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς διαφθορᾶς, τῆς μωρίας καὶ τῆς μανίας. Μόνο σὲ κάποιες περιοχές, ὅπως στὸν Πόντο, οἱ «Ἕλληνοὶ» ἐθεωροῦντο ὡς κάτι τὸ μυθώδες. Οἱ φιλολογικὲς ἀποδείξεις τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς τραγωδίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ, πού κράτησε μέχρι τὴν παραμονὴν τοῦ 1821, ὅποτε «ἀνέστησαν» καὶ νοημάτισαν ἱστορικὰ καὶ πνευματικὰ τὸ ἐθνικὸ μας ὄνομα οἱ μεγάλοι διαφωτιστές, εἶναι πολλὲς καὶ συντριπτικὲς.

Καὶ μιὰ τελικὴ ἱστορικὴ παρατήρηση καὶ ταυτόχρονα ἓνα θλιβερὸ συμπέρασμα: Οἱ Ἕλληνες μέχρι τὸν δίκαιο ἐκχριστιανισμό – ἐκβυζαντινισμό τους ἦταν οἱ μοναδικοὶ γεννῆτορες ὅλων τῶν ὑπερεθνικῶν καὶ ὑπερχρονικῶν στοιχείων τοῦ Παγκόσμιου Πολιτισμοῦ (Λογικῆς, Ἐπιστημῶν, Θεωρίας, Μαθηματικῶν, Θεάτρου, Ἀθλητισμοῦ, Ἐλέγχου, Δημοκρατίας κ.λπ.)· μετὰ τὸν ἐκβυζαντινισμό τους δὲν παρήγαγαν πιά τίποτε ἀπολύτως, πού νὰ ἀποτελέσῃ διαχρονικὸ καὶ ὑπερτοπικὸ στοιχεῖο τοῦ νεώτερου Παγκόσμιου Πολιτισμοῦ.

Δημήτρης Ι. Λάμπρου

[Ἡ δημοσίευση τῆς υπόλοιπης ὕλης τῆς μόνιμης στήλης «Ἐπιλογὴ Ἐπιστολῶν Ἀναγνωστῶν» τοῦ τεύχους αὐτοῦ ἀναβάλλεται γιὰ τὸ ἐπόμενο.]

ΕΝΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΚΡΙΝΕΙ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΟΧΑΣΤΕΣ

Ο Νεῖλος ὁ Βυζαντινὸς καταγόταν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη· ὑπῆρξε δὲ καὶ ἑπαρχὸς τῆς. Ἀργότερα μαζί μὲ τὸν γιό του Θεόδουλο πῆγαν στὸ Σινᾶ, ἐνῶ ἡ γυναῖκα του μὲ τὴν κόρη τους πῆγαν πρὸς τὴν Αἴγυπτο, ὅπου καὶ μόνασαν. Ὑπῆρξε ἕνας ἀπὸ τοὺς πρὶ πολὺγραφους Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς, ἀλλὰ δὲν διασώθηκαν ὅλα τὰ ἔργα του. Πέθανε γύρω στὰ 430 μ.Χ. καὶ ἀνακηρύχθηκε ἅγιος. Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίᾳ στὶς 12 Νοεμβρίου.

Σ' ἓνα ἀπὸ τὰ διασωθέντα ἔργα του, τὸν «Ἀσκητικὸν Λόγον», θὰ «ἀπολαύσουμε» σπουδαῖα «ὑπὲρ» τῶν Ἑλλήνων ἀποσπάσματα, παρμένα ἀπὸ ἔκδοσι τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (1992).

«Πολλοὶ Ἕλληνες... ἐπιχείρησαν νὰ φιλοσοφήσουν... Οἱ πρῶτοι, οἱ Ἕλληνες, σὰν ἡθοποιοὶ ποὺ παίζουν δρᾶμα στὴ σκηνή, στόλισαν τὸν ἑαυτό τους μὲ ξένη προσωπίδα. Ὑποδύθηκαν δηλαδὴ ἓνα κούφιο ὄνομα, στερημένοι οὐσιαστικὰ τὴν ἀληθινὴ σοφία. Παρουσίαζαν τὴ φιλοσοφικὴ ιδιότητά μὲ τὸν τρίδωνα (τραχὺ ροῦχο), τὴ γενειάδα καὶ τὸ ραβδί. Ἐδειχναν πολλὴ φροντίδα γιὰ τὸ σῶμα καὶ ὑπηρετοῦσαν τὶς ἐπιθυμίες τους σὰν ἀφέντισσές τους, γιατί ἦτανε δοῦλοι τῆς κοιλιάς τους καὶ δέχονταν τὶς ὑπογαστρίες ἡδονές ὡς ἔργο τῆς φύσεως. Ἦταν ἔρμαια τῆς ὀργῆς καὶ τοὺς ὠδηγοῦσε ἡ σφοδρὴ λαχτάρα τῆς δόξας. Ἐτρεχαν ἀκράτητοι μὲ λαιμαργία στὰ λαμπρὰ φαγοπότια σὰν τὰ σκυλάκια, μὴ γνωρίζοντας πῶς ἡ συμπεριφορὰ τοῦ φιλοσόφου πρέπει νὰ εἶναι πρὸ πάντων ταιριαστὴ σὲ ἐλεύθερον ἄνθρωπο καὶ νὰ ἀποφεύγῃ νὰ εἶναι σκλάβος παθῶν (τὸ “Ἱερὸν Πηδάλιον” δείχνει ἐπίσης καὶ κάποιους ἄλλους σκλάβους τῶν παθῶν, ἀλλὰ μὲ τὸ «ἐλαφροντικὸ» ὅτι δέχονταν τὶς ἡδονές σὰν ἔργο –ὄχι τῆς φύσεως– ἀλλὰ τοῦ διαβόλου) ἢ δοῦλος σπιτικὸς μὲ χρήματα ἀγορασμένος. Τὸ νὰ εἶναι βέβαια κανένας σκλάβος ἀνθρώπων ἴσως δὲν βλάπτει ἐκεῖνον, ποὺ ζῇ μὲ τὸν σωστὸ τὸν τρόπο. Τὸ νὰ ὑπηρετῇ ὅμως κανένας τὶς ἡδονές μὲ ἀφεντικά τὰ πάθη, ντροπιάζει συνήθως καὶ γελοιοποιεῖ πολὺ. Ὑπάρχουν λοιπὸν ἀνάμεσά τους κάποιοι, ποὺ ἔχουν παραμελήσει ἐντελῶς τὴν πράξη, ἐπιχειρώντας ὅπως νομίζουν, τὴ θεωρητικὴ (λογικὴ) φιλοσοφία. Ὅμως οὐσιαστικὰ φλυαροῦν γιὰ τὰ οὐράνια φαινόμενα καὶ ἐξηγοῦν τὰ ἀναπόδεικτα. Διαβεδαίωνουν πῶς ξέρουν τὸ μέγεθος τοῦ οὐρανοῦ, τὶς διαστάσεις τοῦ ἡλίου καὶ τὶς ἐνέργειες τῶν ἀστρῶν καὶ μερικὲς φορὲς μάλιστα ἐπιχειροῦν καὶ νὰ θεολογήσουν. Ἀσχολοῦνται δηλαδὴ μὲ πράγματα, ὅπου ἀφταστὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ ὁ στοχασμὸς ἐπικίνδυνος. Καὶ οἱ ἴδιοι ζοῦν μὲ τρόπον, ποὺ εἶναι πρὶ ἀτιμωτικὸς ἀπὸ τὸν τρόπο ζωῆς τῶν γουρουνιῶν, ποὺ κυλοῦνται στὸν δόρυδορο (...ἂς σημειώσουμε ἐδῶ ὅτι ὁ ἅγιος Νεῖλος ὑπῆρξε θαυμαστῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἴσως καὶ μαθητῆς του). »Κι ἂν κάποιοι φρόντισαν γιὰ τὴν πράξη, ἔγιναν χειρότεροι ἀπὸ αὐτοὺς, γιατί ἔχουν πουλήσει τοὺς κόπους τους μὲ ἀντάλλαγμα δόξης καὶ ἐπαίνους. Πραγματικὰ ξεπερνάει κάθε ὄριο ἀμυλασίνης ὁ περιορισμὸς σὲ τούτης τῆς ζωῆς τὰ σύννορα, τῶν βραδείων, τῆς ἀρετῆς καὶ τὸ νὰ ἀναλαβαίνει κανένας ἄγωνα, ποὺ δὲν ἔχει καιρὸ στεφάνων καὶ ἐπιβραβεύσεων, πάλι ἀδιάκοπη χωρὶς βραβεῖα, ἀγωνίσματα καὶ γυμνάσματα (κάτω οἱ Ὀλυμπιάδες!), ποὺ τίποτε περισσότερο ἀπὸ ἰδρώτα δὲν ἔχουν...».

Τὰ δικά μας σχόλια περιτεύουν.

Ἀπόστολος Ἀθ. Γιώσας

1821: «ΒΡΕ ΡΩΜΙΟΙ, ΒΡΕ ΣΚΛΑΒΟΙ!».

«Τοι περαζόμενους καιρούς πού οι Έλληνες όρίζα
κι όπού δέν είχε ή πίστη ντως θεμέλιο μηδέν ρίζα...».

Ο Βιζέντζος Κορνάρος μάς δείχνει τόν τρόπο, μέ τόν όποιο μιλούσαν γιά τούς Έλληνες οί Ρωμιοί όλων τών εποχών, όσοι θέβαια είχαν άκούσει κάτι γιά εκείνους. Οί Έλληνες κατά τόν ποιητή αποτελούσαν παρελθόν· ό ίδιος δέν αισθάνεται τίποτα γι' αυτούς· δέν είναι Έλλην. Τούς θεωρεί μάλιστα ως «παράδειγμα πρός άποφυγήν», άφού «ή πίστη τους δέν είχε ούτε θεμέλιο ούτε ρίζα»· «είδωλόατρες» γάρ.

Ό άπλος λαός είχε λησμονήσει τούς Έλληνες, τών όποίων τό όνομα, άν ποτέ τό έθνημούντο, τό συνδέειαν μέ φανταστικά γεγονότα. Κι έπειδή συνέβαινε συχνά - πικνά νά ξεθάπτονται άπό μόνα τους ή κατά τίς γεωργικές και οίκοδομικές εργασίες μνημεία, τάφοι και έργα τέχνης μισοκατεστραμμένα ή άπειράχατα, οί μύθοι και τά παραμύθια γιά τούς Έλληνες, τούς Έλλήνους, τούς Έλλένηδες και τούς Έλληνάδες έδιναν κι έπαιρναν σ' όλη τήν έκταση του έλληνικού χώρου. Στην Κρήτη συνήθιζαν νά λέγουν: «Αυτός στάθηκε σάν Έλληνας...» στην Άράχωβα: «Αυτή είν' έλληνική δουλειά...»· και στην Ήπειρο ένα δημοτικό τραγούδι λέγει: «Η Άγγελική τής Κούμαινας έχει άνδρα παλληκάρι/σάν Έλληνας έχει τσαμπά και στήθια σάν λιοντάρι».

Και οί άλλοεθνείς ώστόσο δέν μπορούσαν νά φανταστούν τήν ύπαρξη άνθρώπων Έλλήνων. «Αν έγίνετο δέ λόγος περί αυτών ή εις κανένα παλαιόν βιβλίον άνεγίγνωσκον περί Έλλήνων, μόνον ό θαυμασμός τους έμενε· τους δέ υπάρχοντας τότε Γραικούς ως κτήνη μόνον εύσπλαχνίζοντο...», παρατηρεί ό Φωτάκος. Ό Αδαμάντιος Κοραής χρησιμοποιεί, ως γνωστόν, τό όνομα Γραικός σ' όλα τά έργα του γενικώς, ακολουθώντας προφανώς τήν συνήθεια τών Εύρωπαίων ή επιθυμώντας νά διαχωρίση τούς συγχρόνους του όμοεθνείς άπό τούς εύκλειείς Άρχαίους, κάτι πού διαφαίνεται στο Πολεμιστήριο Άσμα του, τό όποιο φαίνεται νά 'χη γράψει περί τό 1800: «Τρόπαια του Μαραθώνος/δέν ήφάνισεν ό χρόνος/ούδέν Σαλαμίνος έργα/τών Έλλήνων. Θαύμα μέγα/Οί Γραικοί τ' άνιστορούνται/και καλά τά ένθυμούνται».

Προτού νά μιλήσουμε περί τών διαφορετικών έννοιών τών τριών αυτών όνομάτων, καλό είναι νά προσέξουμε τόν τρόπο μέ τόν όποιο υπέγραφαν οί επαναστατημένοι πατριώτες του Πόντου κατά τό 1821: «Οί <έν Όδησσώ> σεσωσμένοι Γραικοί...». Άσφαλώς και δέν πρέπει νά γνώριζαν τή σημασία του όνόματος «Γραικός», πού κατά κάποιον τρόπο σχετίζεται μέ τήν λέξη «σεσωσμένος» και μάλιστα άπ' τόν κατακλυσμό.

Τά όνόματα Γραικός (σπανίως) και Ρωμιός ή Χριστιανός τά χρησιμοποιούσαν οί άμαχοι ραγιάδες ως «έθνικό» τους αυτοπροσδιορισμό. Όσο ήταν κάποιος Ραγιάς και άμαχος έθεωρείτο Ρωμιός. Τό όνομα Έλλην είχε λησμονηθή, καθώς είπαμε, άφού ή χρήση του συνεπαγόταν τήν ποινή του θανάτου. Έδώ στην Ελλάδα πρέπει νά «άναστήθηκε» κατά τούς προεπαναστατικούς χρόνους άπό τούς διαφωτιστές, οί όποιοι, έχομενοι έξ Εύρώπης και μύστες τών Έλληνικών Γραμμάτων, Τεχνών και Έπιστημών, άφύπνιζαν και μετέβαλλαν σέ Έλληνες τά «Ρωμιόπουλα», πού ένθουσιασμένα μ' όλη τή σημασία τής λέξεως άρπαζαν τ' άρματα κι έφευγαν στά βουνά ως «Κλέφτες»· ως «κλέφτες» δέ άπετέλεσαν τήν «μαγιά τής Λευτεριάς», κατά τόν Μακρυγιάννη.

Ό «Κλέφτης» ήταν παληκάρι έξάπαντος. Ό Κολοκοτρώνης προσφώνουσε τούς στρατιώτες του μόνο μέ τό «Έλληνες»· όταν λέγη δέ Έλληνες, είναι σάν νά λέγη ήρωες... Ό Μακρυγιάννης άπειλει τόν Ίμπραημ στούς Μύλους, ότι τά ψέματα τέλειωσαν πιά και «τώρα θέλει ιδή ντουφέκι έλληνικό»· συχνότατα δέ άπαντάται σ' «Απομνημονεύματα» του ή φράση: «οί άθάνατοι Έλληνες». Ό Καραϊσκάκης ταυτίζει τό όνομα Έλλην μέ τά επίθετα ελεύθερος και άνδρείος. Άπό τούς

«ΑΥΤΟΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟΥΡΚΟΙ, ΕΒΡΑΙΟΙ!»

στρατιῶτες τον πὸν ἐπιάνοντο αἰχμάλωτοι, ἀφαιροῦσε πάραντα τὴν ιδιότητα τοῦ Ἑλλήνος. Στούς ἀπεσταλμένους τοῦ Μπραῖμη, πὸν τοῦ ζήτησαν ν' ἀνταλλάξουν τοὺς αἰχμαλώτους τους, ἀπάντησε ὡς ἐξῆς: **«Κερατᾶδες! Αὐτουνούς ὅπου αἰχμαλωτίσετε ἦτον ἐδικοί σας· ἦτον Τοῦρκοι· ἦτον Ἑβραῖοι· διότι αὐτὸ θὰ πῇ ραγιαῶς»**. Καὶ δείχνοντας μὲ καμάρι τὰ παλληκάρια του, συμπλήρωσε **«Ἰδοὺ οἱ Ἑλληνες! Κι αὐτοὶ σᾶς χέζουν καὶ τώρα καὶ πάντα»** (Ν. Κασομούλης, **«Στρατιωτικά Ἐνθυμήματα»**).

Οἱ Ἑλληνες διαφωτιστὲς ἔκαναν, καθὼς φαίνεται, σπονδαία δουλειά. Κατὰ τὰ χρόνια τῆς Ἐπαναστάσεως ζῆλος γιὰ ὅτιδήποτε ἑλληνικὸ εἶχε καταλάβει τοὺς μέχρι πρὸ τίνος Ρωμιούς καὶ Ραγιαδες, πὸν ὅλο περὶ τῶν Θεμιστοκλήδων, τῶν Σωκράτηδων, τῶν Μενελάων καὶ Ὀδυσσέων ὁμιλοῦν. Διαβάζουν τὰ σχετικά μὲ τὰ Τρωϊκὰ καὶ τὰ Μηδικὰ διηγούνται ἱστορίες, ἀναζητοῦν ἀρχαιότητες. Ὁ Ζαῖμης ἀρέσκεται νὰ γυρίξῃ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως· ὁ Μακρυγιάννης πληρώνει κι ἀγοράζει ἀγάλματα, γιὰ νὰ μὴν πωληθοῦν στοῦ ἐξωτερικοῦ· ὁ Ἀνδρουτσὸς **«ἤθελεν νὰ μανθάνῃ τὲς θέσεις πὼς ὀνομάζοντο ἐπὶ Ἑλλήνων»** καὶ ὁ Κανάρης εἶχε στὸν κόρφο του τὴν ἱστορία τοῦ Μεγαλέξανδρου καὶ **«κάθε φύλλο πὸν διάβαζε, τὸ ἔδρεχε μὲ τὰ δάκρυνά του»**.

Ὁ Διονύσιος Σολωμὸς εἶχε ἐξαιρετικὴ ἔμπνευση, ὅταν ἔγραφε τὸ **«Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη, τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά...»**. Πράγματι ἡ Ἐλευθερία, ἡ ἀνάσταση τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξε προϊόν τῶν **«ἱερῶν κοκκάλων τῶν Ἑλλήνων»** τῶν κοκκάλων αὐτῶν πὸν δὲν τελείωσαν· δὲν ἐξαλείφθηκαν παρὰ τὸ μένος τῶν Ἰουδαιοχριστιανῶν, μὲ τὸ ὅποιο τὰ κατέστρεφαν· τὰ ἔφεραν **«ἐς ἔδαφος»** **«ἐς γῆν»**. Διότι τὰ **«κόκκαλα»** αὐτὰ ἄλλα δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ Γράμματα, τὶς Τέχνες καὶ τὶς Ἐπιστήμες τῶν Ἑλλήνων, μέσα στίς ὁποῖες κατοικοῦσε καὶ κατοικεῖ ἡ θεὰ Ἐλευθερία, καὶ μαζί της καὶ **«πάσα ἀρετὴ καὶ πάσα καλωσύνη»**.

Ἡ μετάδοση ἀπὸ τὸν Ρωμιὸ (=Ραγιαῶς καὶ Graeculus) στὸν Ἑλληνα (=ἐλεύθερος καὶ ἐν᾿ ἑαυτῷ ἀνθρώπος) ἔγινε. Μέσα στὰ στήθια τῶν παλληκαριῶν ἔκαιγε ἡ φλόγα τῆς ἐλευθερίας, ἐνῶ συγχρόνως γίνονταν προσπάθειες νὰ ξεχασθῇ, ὅσο γίνεται γρηγορότερα καὶ γενικώτερα, τὸ ὄνομα Ρωμιός. Ὅποιαδήποτε ἐνέργεια παρεμπόδισης τῆς διεργασίας αὐτῆς θεωρεῖται ἐχθρική· τὸ ἄκουσμα δὲ τῆς λέξης Ρωμιός ἦταν πολλὰκις ἐρεθισμὸς καὶ ἀφορμὴ γιὰ διαμάχες.

Εἶναι 7 τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1821. Οἱ Τοῦρκοι πὸν ἦσαν πολιορκημένοι στοῦ Νιόκαστρο παραδίδονται μὲ συνθήκη, ὅπως εἶχε γίνεῖ πρὸ ἡμερῶν καὶ στοῦ Κάστρου τῆς Μονεμβασίας (23 Ἰουλίου). Παρὰ τὶς συμφωνίες πὸν εἶχαν γίνεῖ, μιὰ πεισματικὴ μάχη ἄρχισε καὶ ἐντὸς ὀλίγου ὅλοι σχεδὸν οἱ Τοῦρκοι θρῆθηκαν νεκροί. Ὁ Σολωμὸς δέδαια, ὅταν ἔγραφε τό: **«Ἀκούω κοῦφια τὰ τουφέκια/ἀκούω σμίξιμο σαθιῶν/ἀκούω ξύλα, ἀκούω πελέκια/ἀκούω τριξίμο δο-ντιῶν»**, στοῦ μυαλοῦ του εἶχε τὸν θρίαμβο μὰ καὶ τὴν τραγωδίαν τῆς Τριπολιτσᾶς (23 Σεπτεμβρίου 1821)· θὰ μπορούσε ὅμως νὰ συγκινηθῇ περισσότερο, ἂν μάθαινε τὰ καθέκαστα τοῦ Νεοκαστροῦ. Τί εἶχε συμβῇ; Σύμφωνα μὲ τὸν Φραντζῆ οἱ Τοῦρκοι ἐξερχόμενοι τοῦ Κάστρου **«ὠμίλησαν εἰς πιν-νας μικροὺς καὶ ἀπλοὺς Ἑλλήνας: “Βρὲ Ρωμαῖοι!” ὡς νὰ τοὺς εἶπον: “βρὲ σκλάβοι!”**

Ρωμαῖος λοιπὸν ἢ Ρωμιός ἴσον σκλάβος· τὸ ἴδιο περίπου σήμαινε τότε καὶ τὸ ὄνομα Γραικός... Τὰ παλληκάρια ὅμως, **«ποῦ ᾗαν σιχαθῇ τὸ Ρωμαῖζο»** (Ἰω. Μακρυγιάννης) κι εἶχαν πάρεῖ τὰ ὅπλα, δὲν ἦσαν πιά Γραικοὶ ἢ Ρωμιοί· ἦσαν Ἑλληνες ἀποφασισμένοι γιὰ ὅλα.

Σαράντος Πάν



Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ

Ἐν τῷ ναῷ τραφήσεσθε

Σιγά, καλέ μου δέσποτα! Βάλθηκαν νὰ μοῦ κλείσῃς τὸ μαγαζί. Τί πίπες ἦταν αὐτὲς ποὺ ξεφούρνισες γιὰ τὴν προσκύνηση τῆς Ἱεροσολυμίτισσας; Ἀντὶ νὰ ἐνθαρρύνῃς τὸν κόσμον νὰ μᾶς ἔρχεται, νὰ ἀκουμπᾷ τὸν ὁδο-

λό του καὶ νὰ μᾶς καταθέτῃ τὸν καημό του, μιᾶς γιὰ «εἰδωλολατρίες» καὶ τρίχες κατσαρές; Τώρα δηλαδὴ θὲς νὰ τὸ θίξουμε αὐτό; Ἐδῶ καὶ δύο χιλιάδες χρόνια – μὲ τὴν καθοδήγηση καὶ τὶς εὐλογίες μου φυσικά– καταβάλλονται φιλοτιμώτατες προσπάθειες γιὰ τὴν ἀλλοίωση τῆς συνείδησης τῶν θρωμοελλήνων, ὥστε νὰ μᾶς ἔχουν «ἀνάγκη καὶ κόψιμο», κι ἔρχεσαι τώρα ἐσὺ νὰ τοὺς δάλλῃς φυτιλιές, ὅτι καὶ καλὰ τοὺς πῆραμε ἀπ' τὰ εἰδῶλα καὶ τοὺς ξαναορίζαμε ἐκεῖ; Εἶδαμε καὶ πάθαμε νὰ στρώσουμε ἐπιχειρήσεις μὲ εἰκόνες καὶ πᾶς νὰ τὰ κἀνῃς μαντάρα; Δὲν βλέπεις τί γίνεται γύρω σου; Ἄλλοι οἱ εἰκόνες διακρῶνουν, ἄλλοι αἱμορραγοῦν, ἄλλοι κουνιοῦνται καὶ πάει λέγοντας. Μόνο εἰκόνες νὰ καπνίζουν δὲν ἔχουμε ρίξει ἀκόμα στὴν πιάτσα! Σκέψου, νὰ τὸ κά-
νουμε! Ἐκεῖ θὰ δῇς ὅλα τὰ γραῖδια, τὰ μιξοπαρθενίδια καὶ τὰ ἐννουχονεο-
λαιΐδια νὰ συνωστίζονται ἀπὸ πάνω τους, γιὰ νὰ μαστουρώσουν ἀπὸ τὸ ντου-
μάνι τῆς πνευματικῆς εὐωδίας σὰν χασικλῆδες στὸν τεκέ. Κι ἐμεῖς φυσικά
καλὴ μπάζα θὰ κάνουμε. Ἐμ, ἔτσι γίνονται οἱ μπίζνες, ἀγαπητέ μου. Κοτζάμ
τραπεζίτης εἶσαι ἄλλωστε, ἐγὼ θὰ στὰ λέω;

Τώρα δέδαια θὰ μοῦ πῇς, ὅτι ὅλα αὐτὰ ποὺ τσαμπουνᾶς, τὰ λὲς γιὰ τὸ θε-
αθῆναι καὶ τὸ ἀκουσθῆναι, ἐνῶ ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς σου εἶναι νὰ κἀνῃς
ἀντιπολίτευση στὸν προκαθήμενο. Ἐντάξει, δὲ λέω, ἀλλὰ μὴν βάλουμε καὶ
φωτιὰ στὰ μπατζάκια μας. Κανεῖς δὲν ἀντιλέγει ὅτι ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ «ἔτια-
σε τὴν καλὴ» μὲ τὸ πρόσφατο προσκύνημα, ἀλλὰ γιὰ σκέψου ποῦ θὰ καταλήξῃ
ὅλο αὐτὸ τὸ μπαγιόκο. Μήπως ὑπὲρ τῶν πτωχῶν; Ἐ, ὅχι δά! Μὴν δουλεῶ-
μαστε μεταξὺ μας. Ἐκτὸς κι ἂν νομίζῃς, ὅτι ὁ μακαριώτατος θὰ ἀκολουθήσῃ
τὴν διὰ τοῦ τύπου παραίνεση τοῦ ἐλληνορθοδοξαρά δουλευτῆ καὶ κολλητοῦ
του, ποὺ τοῦ ἔσκουζε νὰ δώσῃ τὶς εἰσπράξεις σὲ ἀναξιοπαθοῦντες. Ἐ, δὲν
εἶναι καὶ μ.... ὁ ἄνθρωπος! Γιὰ λεφτὰ μιᾶμε, ὅχι γιὰ κουρελόχαρτα μὲ ὑπο-
γραφές. Ξέρεις πολὺ καλὰ ποῦ θὰ πᾶνε καὶ μὴν κἀνῃς τὴν πάπια. Στὸ «δαβίρ»
μαζὶ μὲ τὰ ὑπόλοιπα (γιὰ τοὺς μὴ γνωρίζοντες τὴν ὑπέροχη καὶ μελωδικώτατη
γλῶσσα τοῦ περιουσίον λαοῦ, τοὺς πληροφοροῦμε ὅτι τὸ «δαβίρ» ἦταν τὸ
χρηματιστήριο τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολωμῶντος). Ἐκεῖ ποὺ κατοικοῦσε πάντα ὁ δι-
κός μας ὑπέρτατος θεός: τὸ χρῆμα. Σήμερα δέδαια, καθὼς ἄλλαξαν οἱ καιροὶ
(ἀλλὰ ὅχι κι οἱ νοοτροπίες), τὸ δαβίρ ἔχει ἀντικατασταθῇ ἀπὸ τὰ ἱερὰ χρη-
ματοκιβώτια τῶν τραπεζῶν, ποὺ ἔχουν ταράξει τοὺς Νεοέλληνες δανειολήπτες
στὰ πανωτόκια. Τί νὰ γίνῃ, μὲ τὰ κεράκια καὶ τὰ μυστήρια θὰ τὴ βγάξουνε οἱ
σεπτοὶ μεγαλοταγοί; Οἱ λιμουζίνες πίνουν τὴ βενζίνη σὰν σφουγγάρια καὶ
τὰ χρυσοποίκιλτα ἄμφια κοστίζουν. Ξέρεις δὲ πῶς τρέχουν τὰ ἄτιμα τὰ ἔξο-
δα. Γι' αὐτὸ σοῦ λέω νὰ εἶσαι «φρόνιμος ὡς οἱ ὄφεις» καὶ νὰ μὴν πετᾷς ἐπι-
πολαιότητες. Ὅχι τίποτ' ἄλλο ἀλλὰ ἔτσι καὶ γίνεῖ καμμιὰ «στραδὴ», κινδυ-
νεύεις καὶ κινδυνεύουμε νὰ μᾶς περιαδράξουν μὲ κάτι πιὸ βαρὺ, πιὸ σκληρὸ
καὶ ἀδυσώπητο ἀπὸ τὴν ποιμαντορικὴ ράβδο σου: μὲ τὸ

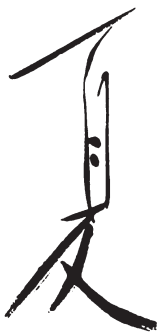
Σάρωθρον

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΙΑΠΩΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Μία πρώτη προσέγγιση (I)

Είναι η Ίαπωνική Γλώσσα ελληνική διάλεκτος; Η ερώτηση αυτή πριν λίγα χρόνια θα προκαλούσε τουλάχιστον θυμηδία. Αφ' ότου όμως ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Χαϊδελβέργης Nors Josephson τάραξε την ύπνωττουσα παγκόσμια πανεπιστημιακή κοινότητα με το βιβλίο του «Ένας ελληνικός πολιτισμός στη νήσο του Πάσχα»¹, όλα είναι πιθανά. Με τη βοήθεια του διευθυντού του «Δ» κ. Δ. Λάμπρου απέκτησα αντίγραφο του εξαντληθέντος, όπως και το προηγούμενο, βιβλίου του N.J. (γιατί άραγε;). Μετά από μελέτη των 1050 πρωτοελληνικών λέξεων διεπίστωσα, ότι όντως χρησιμοποιούνται αυτές οι λέξεις από τους Πολυνησίους, έστω και κάπως αλλοιωμένες⁴.

Τί γίνεται όμως με τη (γραπτή) γλώσσα ενός λαού, που έχει αναπτύξει εξαιρετο πολιτισμό, εφάμιλλο του Έλληνικού;



Σχ. 1 Ίδεόγραμμα
μα = KANZI.

Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ. Με την εμπειρία προηγούμενων άρθρων μου σχετικών με τη σύγκριση της Έλληνικής με την Άγγλική, Σλαβική και Τουρκική («Δ» τ. 204, 229, 241) προτείνω την εξής μέθοδο:

1. Ανάλυση της δομής της υπό εξέταση γλώσσας (έν προκειμένω της Ίαπωνικής) ήτοι α. Τρόπος έκφρασης (συλλαβική κ.ά.) β. Τρόπος γραφής (αλφαριθμητική κ.λπ.). γ. Παραγωγή/σύνθεση λέξεων. δ. Σύνταξη και ε. Σύγκριση των άνω στοιχείων με την Έλληνική.

2. Λεξικολογία/Ετυμολογία: Η σύγκριση του συνόλου των συνήθων λέξεων μιας γλώσσας (περίπου 15.000) με άλλη είναι σχεδόν αδύνατη και άνευ ουσίας.

[**Παρέκβαση:** Οί σύγχρονοι γλωσσολόγοι μείωσαν την αξία της διαχρονικής μελέτης της γλώσσας². Αντί της δομικής εξέλιξης κάθε λέξεως, που εκφράζει τη βαθειά σχέση έννοιας και μορφής (μη συμβατικότητα) ως λ.χ. *wa.to (ΓΤΒ)/ύδωρ → νεαρόν (ύδωρ) → νερό, προτείνουν γενικώς τη σύνθεση λέξεων από μορφήματα (né-a, e-an ή πε.ρα, μέ.ρα, λέ.ρα).

Επίσης η Γλωσσολογία αποφεύγει (εξάιρεση ή σχολή Πράγας) τη σύγκριση μεταγενεστερών γλωσσών με αρχέγονες όπως η Έλληνική. Ο λόγος; Επισήμως ή δήθεν ισοτιμία/ανεξαρτησία των γλωσσών. Ο πραγματικός λόγος; η άρνηση αποδοχής της ύπαρξης προϋπάρχοντος παγκοσμίου πολιτισμού με κυρίαρχη γλώσσα (lingua fanca), ή οποία είναι αρχέγονη και νοηματική.]

Αντί λοιπόν του συνόλου των λέξεων προτείνουμε τη σύγκριση σε τρία επίπεδα: α. Αρχέγονες λέξεις δηλαδή χρήση σε δύσκολες περιόδους επιβίωσης (λ.χ. βέλος, σίτος). β. Βασικό

λεξιλόγιο: περίπου 100 λέξεις/έννοιες απολύτως απαραίτητες για τη συνεννόηση χωρο-χρο-νικά και γ. Γενικό: περιλαμβάνει 300-1.000 λέξεις εξωφθαλμής ομοιότητας.

Ειδικά στην Ίαπωνική Γλώσσα: (I) προτείνω 410 λέξεις (σύνολο 521), παραθέτοντας τις έννοιες αλφαθητικώς στα Έλληνικά και ετυμολογώντας τις από Ιωνικές και δωρικές ρίζες.

[Σημ.: Ο Ν. Josephson στη Πολυνησιακή χρησιμοποιεί την αντίστροφη μέθοδο: Ἀρχαίες έλληνικές λέξεις ταυτοποιούνται με αντίστοιχες πολυνησιακές.]

Η ΔΟΜΗ-ΕΚΦΡΑΣΗ. Ἡ Ίαπωνική τοποθετείται έπισήμως στίς «συγκολλητικές» (Agglutant) γλώσσες (οί τύποι τών λέξεων γίνονται με πρόσθεση μορφημάτων). Λίγοι έπι-στήμονες απέδεχθησαν τὸ ἀληθές, ὅτι «ἡ Ίαπωνική καὶ ἡ Κορεατική ἀποτελοῦν ἰδίαν οἰκο-γένεια... ἀνάγονται δὲ σὲ κάποια κοινὴ πρωτογλώσσα»³. Ἴσως τὸ ἀποδείξουμε, με πρωτο-γλώσσα τὴν Ἑλληνική.

Πράγματι ἡ Ίαπωνική δὲν ἔχει σχέση με τὴν παρόλληλό της Κινεζική, πὺν εἶναι μο-νοσύλλαβη (ἔως δισύλλαβη): εἶναι καθαρῶς *συλλαβική* γλώσσα, ὅπως οἱ έλληνογενεῖς πολυνησιακές διάλεκτοι⁴ καὶ με συλλαβική γραφή.

Καὶ συλλαβική έννοοῦμε τὴ γλώσσα πὺν εκφράζεται προφορικά με συνδυασμὸ *ἀδιά-σπαστων φωνημάτων* (ἥτοι σύμφωνο/φωνήεν, α, ιε, kyū) ὅπως «a.tē.ru». Ἔτσι θὰ ἦταν καὶ ἡ προφορὰ τών Μινών: «a.tē.mo» = ; Νεοελληνικά: «κα.λά.μι» [Σημ.: Ἡ Ἑλληνική κατὰ δάση καθαρῶς συλλαβική ὅπως τὴ μιλοῦσαν οἱ Αἰγαῖοι, πρὸ πολλοῦ μερικῶς «συμφωνο-ποιήθηκε» κυρίως με τὰ τελικά ν καὶ ς [π.χ. (ΓΓΒ') «ku.ru.só» ㄅㄣˊㄣˊ (7ος αἰ.) «χρυσός»]. Σὲ ἐλάχιστο βαθμὸ συμβαίνει καὶ στὴν Ίαπωνική «kup.rū.ku» = κύπτω < kutu - fuku, ὅπως καὶ ἡ τελική συλλαβὴ «ñ» (ὅπως *españa*) π.χ. *niñ ≤ ni.ni.*]

Ἡ σύγχρονη Ίαπωνική ἔχει 106 φωνήματα: 5 «φωνήεντα» α, ε, ι, ο, υ· 3 «διφθόγγους» ya (=για), yo, yu· 96 (12X8) «συλλαβές» καὶ τὸ *wa* καὶ *ñ*. Γιὰ ξένες λέξεις χρησιμο-ποιεῖ καὶ τὰ fa, fi, fo.

Η ΓΡΑΦΗ. Ἡ εκμάθηση λοιπὸν τῆς Ίαπωνικῆς, ἀφοῦ διευκρινισθοῦν με-ρικές προφορές καὶ ἡ σύνταξη, δὲν δη-μιουργεῖ προβλήματα στὸν Ἑλληνα. Τὸ πρόβλημα, τεράστιο ἔως ἀκα-τόρθωτο, εἶναι ἡ εκμάθηση τῆς *ἀνάγνωσης* καὶ *γραφῆς* ὅχι μό-νο γιὰ τοὺς ξένους ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς ἰδίους τοὺς Ἰάπωνες. Ἐξη-γοῦμαι: Διαθέτουν τρεῖς (3) τύ-πους γραφῆς [Ἰδεογράμματα καὶ δύο συλλαβάρια (*hiragana, katakana*)], οἱ ὅποιοι μάλιστα δὲν εἶναι ἀνεξάρτητοι, ἀλλὰ συνδυάζονται στὸ ἴδιο κείμενο (**Σχ. 2**).

1. Τὰ **ἰδεογράμματα** (προτιμώτερα «χαρακτήρες» = *KANZI*): παρελήφθησαν ἀπὸ τὴν Κίνα⁶ μέσῳ τών Κορεατῶν τὸν 4ο αἰ. μ.Χ.: ὠλοκληρώθηκε δὲ ἡ κα-θιέρωσή τους μετὰ τὴν εἰσδοχή τοῦ Βουδισμού στὴν

ψηλὸς (στὸ ἀνάστημα) *sei ga takai* 背が高い

Σχ. 2 Κάθετη γραφή kanzi. Ὁριζόντια kanzi καὶ hiragana.



Φωτ. 1. Φράκτης καὶ τοπίο: ἁρμονία ἀνθρώπου - φύσης.

Ἰαπωνία τὸ 538 μ.Χ. (ἱερὰ διδλία κ.ἄ.). Νομίζω ὅτι ἐπε-βλήθησαν πολὺ νωρίτερα, ὥστε δυνάμει χιλιάδες χρό-νια νὰ εἶναι ἱκανὰ νὰ σῇσουν ἀπὸ τὴ μνήμη τών Ἰα-πώνων τὴν ἀρχαϊκή συλλαβική γραφή τους, πιθανῶς

(παρ) ὅμοια μὲ τὶς αἰγαῖες γραφές (ΓΓΒ', ΓΓΑ' κ.λπ.)⁷.

Σημ.: Ἡ προϊστορία τῶν Ἰαπώνων πρὸ τοῦ 300 π.Χ. (περίοδος Jōmon = Τζοομόν) παραμένει σκοτεινὴ («siecles obscurs»: P. Larousse). Καὶ ἡ Ἑγκ. «Ἡλίου» ἀναφέρει: «προχριστιανικῶς ἐμφανίζονται ξένοι κατακτητὲς (μογγολικὲς φυλές), πού ἀναμειγνύονται μὲ τοὺς ἰθαγενεῖς».

Ἡ ἐξαφάνιση τοῦ ἀπλούστατου συλλαβαρίου (πρβλ. Πίνακας 1) ἀποτελουμένον πιθανῶς ἀπὸ 43 σύμβολα [5 «φωνήεντα», 3 «δίφθογγοι» καὶ 35 (= 5X7) «συλλαβές»] καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῶν kanji ἐπέφερε τὴ χαοτικὴ κατάσταση, πού ταλανίζει μέχρι σήμερα τοὺς Ἰάπωνες καὶ κάνει ἀπροσπέλαστη τὴ γραφὴ (καὶ γλῶσσα) στοὺς ξένους. Ἐξηγῶ:

α. Οἱ κινέζικοι χαρακτήρες (kanji) πού χρησιμοποιοῦν οἱ Ἰάπωνες εἶναι ὀλίγες (!) δεκάδες χιλιάδες. Πλὴν τούτων κατασκεύασαν πολλὰς ἑκατοντάδες νέα σύμβολα - ἰδεογράμματα. Οἱ λέξεις γράφονται μὲ ἓνα ἕως τέσσερα kanji, συμπληρωμένων συνήθως μὲ σύμβολα τῆς hiragana (Σχ. 2) π.χ. 人 = hito/gin = ἄνθρωπος 百科事典 = hyak(u).ka.ji.ten = ἐγκυκλοπαίδεια. Ὅπως καταλαβαίνετε, ὁ Ἰάπων πού γνωρίζει 1.000 χαρακτήρες θεωρεῖται μορφωμένος.

β. Τὸ ἀδιανόητο εἶναι ὅτι οἱ Ἰάπωνες ἄλλαξαν τὴν προφορὰ τῶν kanji, ὥστε οἱ Κινέζοι νὰ μὴν καταλαβαίνουν τὴν ἰαπωνικὴ γραφὴ. Ἔδωσαν σὲ κάθε kanji ὅχι μόνο ἓνα φώνημα ἀλλὰ ἀπὸ 3 ἕως 10 διαφορετικὰ (π.χ. τὸ 下 = ge ἢ ka ἢ o ἢ ... 8 διάφορα) καὶ ἀκόμα χειρότερα: ἓνα kanji δὲν εἶναι πάντα μία συλλαβὴ ἀλλὰ 2 καὶ 3 συλλαβές ὅπως 牙 = yashito, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὑπάρχουν ≈ 2.500 φωνήματα (kun), πού ἐκφράζονται μὲ kanji⁸.

γ. Σὰν νὰ μὴν ἀρκοῦσαν αὐτά, καθένα φώνημα ἀπὸ τὰ 2.500 ἐκφράζεται ὅχι μὲ ἓνα kanji ἀλλὰ μὲ πολλὰ: μέχρι πού τὸ φώνημα kō = koo γράφεται μὲ 385 διαφορετικὰ σύμβολα⁹. Ἐξωφρενικό.

Ἐπόμενο τούτου: ὑπάρχουν 2.500 φωνήματα μὲ 15.000 διαφορετικὰ σύμβολα. Ἄν λάβουμε ὑπ' ὄψιν ὅτι συνδυάζονται μέχρι καὶ 4 kanji, ὁ θεωρητικὸς ἀριθμὸς τῶν Ἰαπωνικῶν λέξεων εἶναι ὁ συνδυασμὸς 15.000 ἀνὰ 4 ἦτοι (15.000)⁴ ἕνας ἀσύλληπτος ἀριθμὸς μὲ 16 μηδενικά! Ἄν τώρα ρωτήσετε ἓνα Ἰάπωνα, πῶς δρίσκει ἄκρη μὲ ὅλ' αὐτὰ καὶ πῶς μαθαίνει νὰ γράφῃ, θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ: μὲ ὑπομονή.

2. Τὰ συλλαβάρια (syllabary). Γιὰ νὰ δοθηθοῦν στὴ γραφὴ kanji, ἐφεῦρα (πότε, πῶς, ποιοί, ἄγνωστο) δύο συλλαβάρια (Πίνακες 1 καὶ 2) τὸ hiragana καὶ ἀργότερα τὸ katakana.

Τὰ 106 φωνήματα μποροῦν νὰ γραφοῦν μὲ ἓνα ἔξυπνο τρόπο μὲ μόνο 45 σύμβολα [(5X8) + (3+2)], ἦτοι μὲ συνδυασμοὺς 5 «φωνηέντων», 8 «συμφώνων» καὶ 5 συμβόλων. Ἐπίσης τὰ k, h, s, t γίνονται g, b, z, d, θέτοντας τὸ σύμβολο (゛) [Τὸ h → p μὲ (°) π.χ. pa = ぱ].

Ὁ συνδυασμὸς «συμφώνου» μὲ «δίφθογγο» (ya, yo, yu) γίνεται, γράφοντας πρῶτα τὴν ἀντίστοιχη «συλλαβὴ» τῆς στήλης (i) καὶ μετὰ τὴ «δίφθογγο» [π.χ. け = kya (ki-ya)] [Σημ. Οἱ διαφορετικὲς προφορὲς γράφονται ἰδιαιτέρως.]

Τὸ hiragana εἶναι καλλιγραφικὸ καὶ θυμίζει ἀπλᾶ kanji· χρησιμεύει δὲ

工 互 勾 文 巧 甲 互 互 更 更 耗 耗

	a	e	i	o	u	ya	yo	yu
	あ	え	い	お	う	や	よ	ゆ
k _g	か	け	き	こ	く	きゃ		
m	ま	め	み	も	む	みゃ		
n	な	ね	に	の	ぬ			にゅ
h _p	は	へ	ひ	ほ	ふ			
r	ら	れ	り	ろ	る			
s _z	さ	せ	し	そ	す	sha	→	→
t _d	た	て	ち	と	つ	ja	→	→
						cha	→	→
						za	→	→
wa	わ							
ñ	ん							

ra.k.kyo
らっくきょ

	a	e	i	o	u	ya	yo	yu
	ア	エ	イ	オ	ウ	ヤ	ヨ	ユ
k _g	ガ	ケ	キ	コ	ク	キャ	キョ	キュ
m	マ	メ	ミ	モ	ム		ミョ	
n	ナ	ネ	ニ	ノ	ヌ			ニユ
h _p	ハ	ヘ	ヒ	ホ	フ			
r	ラ	レ	リ	ロ	ル			
s _z	サ	セ	シ	ソ	ス	sha	→	→
t _d	タ	テ	チ	ト	ツ	ja	→	→
						cha	→	→
						za	→	→
wa	ワ							
ñ	ン							

ra.k.kyo
ラッキョー

fa fi fo
ファ フィ フォ

Πίναξ 1. Συλλαβάριο hiragana.

Πίναξ 2. Συλλαβάριο katakana.

ώς βοηθητικό στη γραφή με kanji (όλες οι λέξεις μπορούν να γραφούν με hiragana).

Το *katakana* είναι απλούστερο σχηματικά και χρησιμεύει για τη γραφή ξένων (αγγλικών λέξεων), με τάση να γενικευθῇ.

ΣΗΜ. 1. Η αμερικανική επιρροή φαίνεται και στην Ίαπωνική Γλώσσα με χρήση άνω των 1.000 λέξεων λ.χ. *kurasu* < class (τὸ λ και ρ ταυτίζονται όπως και στη ΓΓΒ').

ΣΗΜ. 2. Οι πίνακες 1 και 2 προτείνονται από ἑμέ βάσει των Πινάκων τῆς ΓΓΒ' τοῦ Ventris· εἶναι δὲ ἀπλούστεροι τῶν ἐπισήμων ἰαπωνικῶν (με 117 συνδυασμούς).

ΣΗΜ. 3. Η Ίαπωνική Γλώσσα ἔχει πολλές ἠχοποιημένες λέξεις ὅπως *sara.sara* (= θρούισμα), πὺν δεδαιώνουν τὴν ἄμεση σχέση με τὴ φύση (ὅπως και ἡ Ἑλληνική).

Τελειώνοντας με τὴν παρουσίαση τῆς γραφῆς, ἀφήνω γιὰ ἀργότερα τὸν μηχανισμό παραγωγῆς/σύνθεσης τῶν λέξεων καὶ τὸν τρόπο σύνταξης, γιὰ νὰ παρουσιάσω τὸν πυρῆνα τῆς παρούσας ἔρευνας: τὰ τρία λεξιλόγια (ἀρχέγονο, βασικὸ καὶ γενικὸ) ὡς ἀπόδειξη τῆς ἐπίδρασης τῆς Ἑλληνικῆς στὴν Ίαπωνική.

ΛΕΞΙΚΟΛΟΓΙΑ - ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ. Ἡ Ίαπωνική Γλώσσα, ὅπως ἀναφέραμε, εἶναι καθαρῶτα συλλαβικὴ ἀποτελούμενη ἀπὸ λέξεις κυρίως *πολυσύλλαβες*¹⁰. Ἀναλυτικὰ: τρισύλλαβες καὶ ἄνω εἶναι τὸ 75% τοῦ λεξιλογίου, δισύλλαβες 20%, μονοσύλλαβες δὲ 5% (ἐξ ὧν 3% προσφύματα ἢ περιέχουσες **ñ**). Μὲ μόνο 2% καθαρὲς μονοσύλλαβες λέξεις, διαφέρει ριζικὰ ἀπὸ τὴν μονοσύλλαβη καὶ δισύλλαβη Κινεζικὴ Γλώσσα.

Ἔτσι θεωρητικὰ ἡ Ίαπωνικὴ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχη πρόδλημα *ὁμοήχων* λέξεων (με διάφορο νόημα) ὅπως ἡ Κινεζικὴ, παρ' ὅλο πὺν σὲ λίγες περιπτώσεις δημιουργεῖται· λ.χ. 11 *ka* διαφόρων ἐννοιῶν καὶ γραφῶν (kanji).

ΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ. α. Προφορά: Στους Πίνακες Α, Β, Γ ἡ προφορὰ τῶν λέξεων ἀναγράφεται με λατινικοὺς χαρακτήρες, ἡ μόνη δυνατότητα κατανόησης τῆς Ίαπωνικῆς Γλώσσας ἀπὸ τοὺς ξένους (ἡ ἐπίσημη *romanisation*). Ἔτσι προφέρουν τὸ *r* μεταξὺ λ καὶ ρ, τὸ *n* ἢ *ñ* τὸ *hu* → *fu* τὸ *si* → *shi* (Α. ship) τὸ *z* → *ζ* ἢ *j* (Γ. joli) τὸ *zi* → *ji* (Α. jam) τὸ *ti* → *chi* (Α.

church) και τὸ tu → tsu. Ἐπίσης τὰ διπλᾶ φωνήεντα π.χ. ὁ και σύμφωνα π.χ. mak(a). ka προφέρονται διπλᾶ.

6. Ἑτυμολογικὰ προβλήματα: Βρῆκα δυσκολία στὴν ἐτυμολόγηση τῶν μονοσύλλαβων λέξεων (chi = αἷμα < ; ὡς καὶ τῶν λέξεων ποὺ περιέχουν «mi» ὅπως umi (= θάλασσα), uma (= ἄλογο), mimi (= αὐτὶ) κ.ἄ.

Παρατήρησα, ὅτι τὸ 40% τῶν λέξεων ἀρχίζουν ἀπὸ τρεῖς «σύμφωνα» τὰ h, k καὶ s. Τὰ ἀντίστοιχα ἐλληνικὰ π, κ καὶ σ εἶναι 33% ἤτοι παρόμοιοι. Εἶναι δὲ ἀντίστοιχα λόγῳ τοῦ ὅτι παρήχθησαν βασικὰ ἀπὸ τὰ ἴδια σύμφωνα. Ἀπὸ τὰ χαμένα ἐλληνικὰ σύμφωνα H καὶ F = δίγαμμα. Τὸ πρῶτο μετατόπησε σὲ *δασειᾶ* [Ἡέλιος → ἥλιος καὶ h (→ ἡέλιος → ἱαπωνικά hi)] ἢ σὲ *σ/ς* [ὁμοῦ < ἡομοῦ → (G) samàn → (ἱαπωνικά) zeñ.bu + (A) same] ἢ KH → x, ΠH → φ, TH → θ. Τὸ δὲ δίγαμμα σὲ K ἢ W (Φοῖκοι (Ἰαπ) - koku = χώρα καὶ Fέργω → (G) wergan → (A) work + (Ἰαπ.) ha.ta.raki < *he.raka.ti < Fέργατης (Βοιωτικά). Ἐπίσης (f) waku < F(α)ράσσω = βράζω. [Σημ.: Οἱ δασυνόμενες λέξεις ἦταν πολὺ περισσότερες τῶν γνωστῶν, πρὶν δημιουργηθῇ ἡ τᾶσις γιὰ «ψίλωση»⁴ ὅπως hέχω = ἔχω → habeo ⇒ ἔχω].

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ A = Ἀγγλική, αἰτ. = αἰτιατική, Βοι. = Βοιωτική, Γ = Γαλλική, ΓΒ' = Γραμμική γραφή Β', γ = γενική, G = Germanic/Γοτθ., Ἡσ. = Ἡσύχιος, Θ. = Θῆλυ, Ἰ = Ἰταλική, Ἰων = Ἰωνική, K = Κίνα, Λ = Λατινική, Λεσβιακή, Ὁμ.(ηρος), πλ. = πληθυντικός, Σλ = Σλαβική, Τ = Τουρκική. ΣΥΜΒΟΛΑ: * ὑποθετικό; ἀμφίβολο/ ^ διπλὸ φωνῆεν (δ = οο).

ΠΙΝΑΞ Α. ΑΡΧΕΤΟΝΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

1. Κτηνοτροφία: Ζῶο (ἡμερο) = **doo.but(s)u** ≤ ζῶο - εἰδὴς ἢ ποτὸν βούβαλος = **ushi** ≤ ὕδρῳ.δῖος [δοῦς] < ὕδωρ = ὕρδος → (Σ) ukshan → (Λ) u(vi)dus. γάλα = **gyū.nyū** ≤ βοο.μύ(ζ)ω = βυζαίνω. δούτυρο = **a.bura** < (I) burro κρέας = **nikū** ≤ ; μαλλί/γούνα = **ke** < κώεα = κῶας → (G)haram → (A)hair κούπα = **kopu** < κύπη γίδα = **yagi** < αἰγί.
2. Κυνήγι/ψάρεμα: **ryō** < ρύω = ρίπτω (ὄρμῳ). βέλος = **ya** < ἰὸς ἀκόντιο = **yari** < δόρυ. καμάκι = **mori** < μορέα (ξύλο) → (Γ) hame. δίκτυ = **ami** < ἀμμή = θηλιά /ζεῦγμα.
3. Πόλεμος: **sensō** < ; μάχη = **tatakai** < πατάττω → τεταγῶς = τάσσω. ἄλογο = **umà** < (k) ma < ; σπαθί = **katana** < φάσγανον < (πλ.) pa.ka.na ΓΒ'. ἀρχηγός = **chō** → ὁ < (Ἰων.) σός = ἰσχυρός < σάος < σάFος < τFω.Fos = ΤΑΥΣ (Σ) tavi.ti.
4. Γεωργία: **nō.gyō** < νομέω - ποιῶ (βοιωτ.) ποιFῶ = συγκομιδὴ → (Σ) chivo.ti ρύζι/σίτος = **komé/komūgi** < κομιδὴ ἢ γέννημα. ἐργασία = **sa.gyoo** < σα; -ποιFῶ.
5. Ναυτιλία: **kai.gyō** = θάλασσα + ποιFῶ < Fᾶλς; θάλασσα = **umi** < ; λιμὴν = **minà.to** < *(ri).mina < λιμένα (αἰτ.). παραλία = **kai.gan** < Fαλός - (παρα)θίν. πλοῖο = **fūne** < *Fune = μέ ἀντιστροφή < *neFu < νέFυς = ναῦς (A) navy (πρὸς forma < μορφά).

ΠΙΝΑΞ Β. ΒΑΣΙΚΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ἀγαπῶ	ai(jō) < ἀζω	ἄσπρος	shiroi < σελαῖ:ζω
ἀδελφός	kyō.dai < κασίγνητος	αὐγὸ	tamāgo < θαμά.ῶν
αἷμα	chi < (k)	αὐτός	koré/o < κοῖτος/ὸς
ἀκούω	kiku < ἀκούω	θλέπω	miru < ἰμείρω
ἄνεμος	kazé < χάος	βουνὸ	yamā <
ἄνθρωπος	jīn < γένος/γῆ	βρέχει	ame <
ἀνοίγω	aku < ἀ(ν)οίγω	γάλα	gyū.nyū < βοο.μύζω

γῆ/ἔδαφος	jimen < γαῖα	μητέρα	hàha < νάνα;
γιός	musuko <	μικρό	shii-sai < τυτθός
γυναῖκα	onnà < θανά	μπορώ	dekiru <
δάσος	mori < μορέη	ναί	hai < γε
δέντρο/ξύλο	ki < ξύλον	νέος	wakai <
δίνω	atareu < δοτήρ	νοῦς	noo < νόος
δρόμος	dôro < δρόμος	νύχτα	yoru < δειλή
δυνατός	chikara < κιλά.ω	ὄλο	subete/zenbu < σ.ομοῦ
ἐγώ	watashi < Φεαυτός	ὄνομα	namae < ὄνομα
ἐσύ	anata < ἐν.άντα	οὐρανός	sora < ὄρανος
ἐδῶ	kokò <	ὄχι	nai < νη-
εἶμαι	desu <	παιδί	ko < κό.ρος
ἐμπρός	mae <	πατέρας	chi.chi < τάτα
ἔνα	ichi/hitotsu < Φέκαστος	πεθαίνω	shinu < φθίνω
ἐπάνω	ue < ;	πέτρα	ishi < ἄσις
ἔχω	motsu <	πηγαίνω/ἔλα	iku < ἴκω
ζεστό	ataakai < δαίω	πόδι	ashi < ταρσοί
ζῶο	doò.butsu < ζῶο.Φειδής	πουλί	tori < ὄρνιθος
ἥλιος/ἡμέρα	hi/hiruma < Φήλιος	σάκκος	fukuro < κώρυκος
θάλασσα	umi < ; +Φημέρα	σελήνη/μήνας	tsuki <
θέλω	shitai < (ισ).αιτέω	σκύλος	inù < κυνί
και	te < τε	σπίτι	uchi < οἴκοι
καλὸ/ὰ	yo (ku) < εὔ(γε)	στόμα	kuchi <
κάνω	suru <	σῶμα	karada < κορμός
καρδιά/αἰσθ.	kokòro < κήρ	τρώγω	tabe (ru) < δειπνόν
κεφάλι	atama/kubi < κύβη	ὑπνος	nemuru <
κόκκινο	aka(i) <	φίλος	mikata < ἄμμα;
κοντὰ	chikai <	φυτὸ	shokù.butsu < -;Φειδής
κτυπῶ	tataku < τύπτω	φῶς/φωτιά	hi = Φήλιος/Φεῖλη
κύκλος	en/wa < ;	χαρά	yoru. (bi) < χαρῶ(πός)
λέγω	iu < ἴου! = ἡμι	χέρι	te < χέ.ρε
μάζι	me < ὅμμα	ψάρι	sakana < ;
μαῦρο	kuro < σ.κυθρόν	ῥαῖος	kirei < κοῖλν = καλόν (Τ.)
μεγάλο/πολύ	oo(i) < ὄλο (ι)		gusel

ΠΙΝΑΞ Γ. ΓΕΝΙΚΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ἀγάπη = ai/aijô < *akjoo < ἀγῆω = ἄζω → (Σ) jaga.	ἀγρός = no.hara < *no(mo).ha(ru)ra < νέμω ἄρουρα
ἀγγελίω = tsubó < (+μέτρο χωρ.) < ἔ.ἔα-πο.δία = 3,4 μ.	ἄδειος = kara.no < κενέαρως (Ήσ.) < κενός. = aita < (θ) ἄδεια
ἀγγίζω = sawà.ru < ἄπτω < Φαφάττω = σάφα-	ἄδελφός = kyâdai < κασί.γνητος. (πρωτότοκος) < ani < (θ) ἔνη → (Λ) senis → Γ.âiné.
ἄγκυρα = ikari < *akira < ↔ ἄγκυρα	ἄδελφή = shi.mai < *shinami < σύν.αιμ.ος
ἀγκώνας = hiji < γίγγλυμος = ἄρθρωσις → (Α)hinge.	ἄερας (ἄτμ.) = kûki < (Κ).kōng-qi < ;
ἀγόρι = shōnen < υἱόνος (Ήσ.) = υἱός → G. Sunus → A. son.	αἰθρίος = haré < Φαδραία (Μακεδ.) = αἰθρη

αἴσθημα = kimòchi = kimi = kibun < θυμός = ψυχισμός
αἴσθηση = kan.jô = kan.kaku = kokòro < ki < κήρ
αἰώνιον = eièn < αἰέν
ἀκούω = kiku < (Δωρ).ὑπερσ.ἀκούκειν = ἀκούω
ἀκροθασία = karuwaza < (Ήσ.) ἀκρο-βάζειν
ἀλεύρι/κονία = konà < κονία
ἀμάξι = kurûma < (Ήσ.) κύλισμα < κυλίω < κύκλος
ἄμμος/ἄμμουδιὰ = suna < θίν(α)/hàmabe < (ισ)ἄμμαθος
ἀναπνέω = kokyû < γογγύζω;
ἀνάπτυξη = ha.ttèn < ἐκ.τείνω → (Σ) he.tanoti
ἀνάρρωση = sei.yô < *yô.sei ↔ < ὑγιάζω
ἀνεβάζω (-αινω) = ageru < ἀΦείρω = σηκώνω
ἀνεγείρω = kon.ryû < κ.συν+στρωννύω → (Λ)con.struo
ἄνεμος = kazé < χάος → (Α)gas
ἄνθος = hanà < *naha; < ἄνθος
ἄνθρωπος = nin = jin < γένος / γήϊνος + hitó <;
ἀνοιγώ = aku/ak(er)u < (Ήσ.). οἶγω
ἄνοιξη = hâru = Φέαρως (γ) = ἔαρ
ἀντηχῶ = han.kyô < ἄντα-ήχόω
ἀντί.θετος = han.tai < ἄντιος (Δ)
ἀντίο = sayonara < σ.ὑγίαινε
ἀντιπάθεια = han.patsu
ἄνδρας = o.tòko < ὅ(ς)+τοκεύς = πατήρ + dan.shi < ἄνδρῖ;
ἄνω = ùe < ὕψε = ὕψος
ἀπάτη = sagi < σαγήνη
ἀπειλῶ = odosu < ὀδυσσο.μαι = ὀργίζομαι.
ἄπειρο = mu.gen/mu = ἄνεν < μῆ + γένος = ἀγέννητον.
ἄπλός = -tan- <; +hei.i < χάιος = καλός, ἄγαθός
ἀποδοκιμασία = yaji < ἰαχή
ἀποκαλύπτω = aba.k.ai(te) = (μελ) τοῦ abaku
ἀπότομος = kewashi.i < κεΦάζω = κρημνίζω → (Σ) kasa.ti
ἀπουσία = fuzai < φυγή < φεύγω < φύγγω
ἄργα = osoi < σίγα;

ἀργαλειός = ito.(kuruma) < ἱστός (κύλισμα)
ἀριθμός = kâzu < χάλιξ → (Λ) calculus → (Γ) caillou
ἄρχων = shuryô < κύριος
ἄσπρος = shiroi < *silai < σελάη - <σε-λαῖζω = λάμπω
ἄστεϊο = jôdan < γηθέω → (Λ) gaudeo → (Ι)godo
ἄσχημος / σιχαμένος = minikui < μιν-θι.κός = δρωμίζω
ἀτσάλι = hagâne < *hakuno < κύφανος = χάλυψ.
αὐγή = yoake < ἡῶθε(ν) < ἡώς
αὐγὸ = tama.ago = σφαῖρα-ὠν < θαμά/θῆμα = σωρός + ὠFόν
αὐτό(ς) = kare/koré < (Ήσ.) κότος → (Λ)quis, o<δς
ἄφωνος/ἄλαλος = mugon < μογί.λαλος
ἄφρὸς = awa < ἀφρός < aga = Ἀχε(λῶος) → (Σ)abham
ἄχυρο = wara<*pala < παλάθη = δεμάτι → (Λ) palea
θάθος = fuka.sa < δῦθος
θάρκα = kobune < κόπανον < κόπτω (κοιλώνω) → (Σ) kapa.ti
θασανίζ.ω/ομαι = korushimu < κορα-κό.ομαι < κόραξ = βάσανο
θασιλεύς = ô < *âo < ἄωτος = ἄριστος < ἄημι
θγάζω/ξεδιπλώνω = tori.dasu < στόρνυ.μι
θελτίωση = kairyo = kalyo < κάλλιον
θία = bô.ryoku = δία+ρέω < διάω - ροϊκῶς = ὀρμῶ
θλάκας = baka < (αἰτ.) βλάκα = βλάξ
θλέπω = miru < ἱμείρω < μείρομαι = θεῶμαι → (L)miro
θόμβα/θόμβος = bakudan/bun.bun < βόμβος
θράδω = yoru < γόλυ < *dolu < δείλη
θράζω = wakasu < δράσσω
γάντζος = kagi < γαμπρός
γαυγίζω = hoeru < γοερός
γειά (σου)! yâ/yai < ὑγεία! sayôna.ra < (σ) ὑγίαινε
γειῶσον = hisashi < γειῶ-σον
γείτων = kin.gô < γείτων
γέλιο = wara.i<*wela.i < γελᾷ

γερ.άτος (-ίζω) = **michita/mitasu** < μεστόω
γενναίος/άνδρεία = **yûkan** < γενναῖος;
 → (T) yigit
Γῆ = **chi.kyû** = γῆ + σφαῖρα < γῆ.κοῖα
 (Ἡσ.) = σφαῖρα
γιατρός = **ishi** < ἰασις ἱατρική = **i(a).gaku**
 < ἰάω.γνώσκω
γράφω = **kaku** < χαράσσω; → γράφω
γρήγορος = **hayai** < θάπτων < *θαγῶν =
 ταχύτερος
γυναικα = **omnà** < ***honna** < (βοι.) →
 δανά γυνή < ΓΤΒ kuna
γυρίζω = **kaeru** < Φαλάο.μαι **kuru** < γυ-
 ρώω/κύρω
δάσος = **mori** < μορέη = μουριές, ἔθνικὸ
 δέντρο
δέκα = **jû** < (Κιν), **tô** < ***to.ko** < δέκα →
 (Α) ten
δέντρο/ξύλο = **ki** < κ(ι)σύλο (ΓΤΒ;) →
 (G) ksaul
δέρμα/γούνα = **kawa** < κῶΦας = τομάρι
δέρμα (άνθρώπου) = **hâda** < (αἰτ.) χρῶ-
 τα = χρῶς
δηλαδῆ = **sunâwachi** < συνεπῶς;
δημόσιον = **kôzên** < κοινόν
διάλειμμα = **ai.ma** = **dai.ma** < διά.λειμ.μα
διαλεκτός = **erinuki** < ***ere.niko** < αἰρε-
 τικὸς < αἰρέ-ω
διατροφή = **ei.yô** < ἐδωδή
δικαιοσύνη = **sei.gi** < (σ)όσιη = Φοσιη =
 δικαία
δίνω = **watasu/ataeru** < ***data.e.ru** < δοτήρ
 → (Σ) dara.ri
διό.τι = **no.de** < νή τε = νή γάρ
δοῦλος = **dorei** < (ΓΤΒ) do-e-ro-i
δραστήριος = **kappâtsu** < Φάπτω = ἐπι-
 τίθεμαι → (Α) capto
δρεπάνι = **kâma** < κάμαξ
δρόμος = **tôri/dôro** < δρόμος → (Α) road
δύναμη = **tsuyosa** < Φισχύ(ο)ς **chikâra** <
 κικύω
δύσις = **nishi** < δύσις;
δωμάτιο = **heyà** < Φέδος < (ΓΤΒ) we.to
 (Περσ.) hadias
ἐγὼ = **watashi** < Φέαντὸς
ἔδαφος = **jîmen** < γαῖα < γαία → (Σλ)
 zemja
εἶμαι = **da/desu** < ; δὲν εἶναι = **nai** < νή-

ἐκεῖ = **(a).soko** < ἐκεῖ.σε
ἐκνευρισμός = **iradachi** < ἐρεθισμός
ἐλεεινός = **itama.shii** < ἱταμός
ἐνας = **ichi/hitotsu** < Φέκαστος
ἐνδοξος = **meiyo** < μέγλων = μείζων
ἐνῶ = ἀντιθέτως = **aida ni** < ἀντία
ἐξάπλωση = **hatten** < ἐκτείνω
ἔξω = **soto** < (σ)εκτός
ἔπειτα = **ato** < (Δ) ἄτε, εἴτα
ἐπικίνδυνος = **abunai** < ἀπηνής = τραχὺς
ἐπιστήμη = **kagaku/-gaku** < (γῆ)-γνώσκω
ἐρεθίζω = **iraira** < (αορ) ἤρεθα = ἐρέθω
ἔρημος = **sabaku** < σαβάξω = διαλύω/
 καταστρέφω
ἐσὺ/ἐσεῖς = **anata** < ἐν.αντα;
ἐστία/τῆράκι = **danrô/kamado** < κάμινος
ἔτος = **nen/toshi** < ***shito**; < (σ)ἔτος < Fe-
 το (Σ) = vatsah
ἔτσι = **sô** < (σ).ὦς < Φως = (ῶ)Ομ. ὥς [φά-
 το] → (Α)so
εὐγένεια = **teinei** < ***e.ge.nei**; < εὐγένεια
εὐθυμία = **yôki** < γηθέω → (Α) gaudo → (Ι)
εὐρύς = **hirô.i** < ***kilo** < κοῖλος → **hiro** =
 ἀπλώνω/πλατ(εία)
εὐχαριστῶ! = **ari.gatô** < χάριν κατ.έχω
 (=χρεωστῶ)
ἐχθρός = **teki** < ***keti** ↔ < *χέθη (ΓΤΒ);
 → ἔχθ(ρ)η (Ἰων)
ζάρι = **saikoro** < ***as(t)akolo** < ἀστράγα-
 λος (Ἀραβ) azzahal → ζάρ
ζεστός = **atsui** < (μελλ) ἄψρει = ἄπτω
 (ἀνάβω)
ζέστη = **atatakai** < ***tetaki** < δεδηυῖα (μετ.
 παρ) δαίω
ζιζάνιο = **zassô** < ***zazasô** < ζιζάνιον
ζωγραφίζω = **ega.ku** < ἔΦοικα → εἰκάξω
ζωμός = **shiru** < σίρραιον = πετιμέζι →
 (Ἀραβ) = sarâb → sirop
ζῶο = **doo.butsu** (ζῶο - εἶδος) < ζῶο Φειδῆς
ἥλιος = ἡμέρα = **hi** < ἡλῖος **hiruma**
 < ***himura** < Φῆμέρα
ἡμι - = **han** ≡ **hana** < ἡμίνα (Δ) + (κρητ)
 = ἡμισυ
ἡρεμία/ἡσυχία/εἰρήνη = **hei.ki** = **hei.wa**
 < χάϊος = εὐγενής
ἥρωας/δόξα = **ei.yû/eiyô** < (γ) ἥρωος
ἡφαιστεῖο = **ka.zan** < **kaji.san** = Φωτιά,
 βουνὸ < κάΦει + (Κ) shân

ήχος = **oto** < (Ἀρχ)Fãχος → (G)swogon
= donw

ήχῳ/άντηχῳ = **hañ.kyô** = **άντι** - **ήχῳ**
< άντηχῳ

θάβω = **uzu.meru** = **γεμίζω+γίνεται** <
δύ(σ)ω

θαυμάζω = **kan.tan** < (Βοιωτ) θαμάντα.ς

θέατρο = **gêki** = (**μέ**) **ἐπιδεξιότητα αἵ-**
σθημα < (Ἰων) θέFημα;

θέλω = **shitai** < Φαίτέω < (ΓΓΒ) qe-te-a

θεμέλιο = **kiso** < κτίσις = θεμελίωσις

θεός = **kâmi** < ; **jîn-** <δαίμων < δαίω →
δάνος → (Ἀρ) jinn

θεραπεία = **chiryô** < κορέω (Λ) curo
iyasu < ἰάσω (-ις)

θέση/θήκη = **seki/kêsu** < θέσις

θλίψη = **kanashi.i** < κανάσσω = φωνή θλι
δερχή

θόρυβος = **sdon** < donw → (Λ) sono

θυμώνω = **okoru** < ὀργίζω

θύρα = **to**, καὶ **tobira** < θύρα → (Σ)
dvaram → (G) dawur

θυσία = **gisei** < θυσία

Ἰαπωνία (χώρα ἀνατέλλοντος ἡλίου) =
ni.hom = **nichi** - **hon** = **ἡμέρας ἀρχή**
< ἡFώς + **θεν** = ἡ ἐξ ἀνατολῶν →
(Σ) = **uchi**

ἵδρυσις = **sôri.tsu** < (σ) ἵδρυν.σις

ἵππασία = **jôba** < Fίππος ἵππος = **umà<**;

ἵχνος = **ato** < πάτος = πατημασιὰ

καθαρός = **kirei (na)** < κα(θα)ρός →
(Α)clear.

[Ο πίναξ συνεχίζεται στο ἐπόμενο τεῦχος.]



Ἰαπωνικὸς κήπος = ἀπλότης καὶ σέβας.

Αἰγαίων - Ἑλλήνων; Πλὴν τῆς γλώσσας ὑπάρχουν καὶ ἄλλα πολιτισμικὰ στοιχεῖα τῶν Ἰαπώνων, πὺν ἔχουν σχέση με τὸν μεγάλο Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ;

Θὰ προσπαθήσουμε νὰ ἀπαντήσουμε στὸ ἐπόμενο τεῦχος, ὁλοκληρώνοντας τὴν ἔρευνα.

Βιβλιογραφία

1. N. Josephson, «Eine archaisch-griechische kultur auf der Osterinsel», ἐκδ. Πανεπιστημίου Χαϊδελβέργης, 1999, πρώτη ἔκδοση 1987.

2. Γ. Μπαμπινιώτης, «Θεωρητικὴ Γλωσσολογία».

3. Γ. Μπαμπινιώτης, «Συνοπτικὴ Ἰστ. Ἑλλ. Γλώσσας», σ. 42.

4. Ἰων Δ. Λάμπρου, «Οἱ Κάτοικοι τοῦ Εἰρηνικοῦ μυλοῦν Ἑλληνικά», «Δ», τ. 169 καὶ 170.

5. Κ. Καρμιράντζος, «Ἡ συλλαβικὴ φύσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας», «Δ», τ. 222.

6. Κλ. Παπαταύλου, «Ἰαπωνία», <http://www.gr.emb.japan>.

7. Κ. Καρμιράντζος, «Ἐνιαία ἡ Ἑλληνικὴ γραφή», «Δ», τ. 213.

8. Japanese-English Dictionary, Merriam - Webster.

9. Japanese Character Dictionary.

10. «Σύγγραμμα Ἑλληνο-ιαπωνικὸ Λεξικόν», Καρακιανίτη, ἐκδ. Καστανιώτη.

Κωστής Καρμιράντζος

Ἀρχιτέκτων ΕΜΠ

Τή στιγμή που το υπουργείο Πολιτισμού αποκαλεί τις πυραμίδες της Αργολίδος «*πύργους*» – μη μπορώντας πλέον να τις αγνοήσει – και οι κρατικοί αρχαιολόγοι στο σύνολό τους διατείνονται ότι είναι ελληνιστικής (μετά Χριστόν μάλιστα) κατασκευής, υπάρχουν και κάποιοι – δυστυχώς ελάχιστοι – έρευνητές και δημοσιογράφοι, που αγνοώντας την «επίσημη γραμμή» της ρωμαϊκής προπαγάνδας, προβάλλουν την ιστορική σπουδαιότητα των πανάρχαιων αυτών κτισμάτων κατά τρόπο υποδειγματικό. Σ' αυτούς τους λίγους ανήκει και ο άρθρο-γράφος της εφημερίδας «ΕΘΝΟΣ» (19/1/2003) Γιώργος Λεκάκης, του οποίου μία πρόσφατη αναφορά σχετική με τις ελληνικές πυραμίδες αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση.

Ο «Δαυλός», που ως γνωστόν έφερε πρώτος στο φως της δημοσιότητας τις πυραμίδες του έλλαδικού χώρου και με πλήθος ερευνών και μελετών τις χρονολόγησε ιστορικά και κατέδειξε την ιστορική τους σημασία, θεωρεί υποχρέωσή του να παραθέση αυτολεξεί το σχετικό άρθρο μιας έγκυρης εφημερίδας ευρύτατης κυκλοφορίας.

« Πρωτιές εντός χρόνου

Ιστορία Πυραμίδες: Οί Έλληνες τις γνώριζαν από το 3000 π.Χ.

*Έγνώριζαν οί αρχαίοι Έλληνες τις πυραμίδες; Καί θέβαια ναί! Άλλωστε, ή ίδια ή λέξη **πυραμής** ή **πυραμους** είναι ελληνικότατη (ό **πυραμός** ήταν πλακοῦντας - γλύκισμα τριγωνικό από **πυρό** = σῖτο). Οί «αἰγυπτιολάτρες» λένε πώς ή λέξη αὐτή προκύπτει από την αἰγυπτιακή **pīmar**, ἀλλά δέν ἀναφέρουν ὅτι αὐτή είναι ἀμαρτύρητος στά γραπτά κείμενα! Ένῳ ἀντιθέτως ὁ Ἡσύχιος παραδίδει: «**πυραμίδες = οἰκοδομήματα γεωμετρικά, ἐπὶ τὰ κάτω κατερχόμενα**» καί «**πυραμής = οἰκία τις**» (Σούδα).*

»Στό Ἑλληνικό τῆς Αργολίδας ὑπάρχει ἀρχαία ἑλληνική πυραμίδα, ή καλύτερα σφζόμενη, ή ὁποία, χρονολογημένη με τή μέθοδο τῆς θερμοφωταύγειας, ὑπολογίζεται ὡς κτίσμα τοῦ 2720 π.Χ. (+/- 580 ἔτη), ἐνῶ αὐτή τοῦ Ἀσκληπιείου (νῦν... Λυγουριού!) είναι κτίσμα τοῦ 2100 π.Χ. (+/-610 ἔτη). Ἔτσι οἱ Πυραμίδες στήν Αἴγυπτο, τοῦ Ζοζέρ καί τοῦ Σνεφροῦ, είναι σύγχρονές τους!
»Στήν Ἀργολίδα ἐπίσης, ὑπάρχουν λείψανα πυραμίδων στή Δαλαμανάρα, στή Νέα Ἐπίδαυρο, στή Σικυνῶνα καί στίς τοποθεσίες Κρνάθρουση, Τουρνίκι

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ



Δύο φωτογραφίες που δημοσίευσε το «Έθνος» με την ακόλουθη επεξήγηση: «Δύο φωτογραφίες που αποδεικνύουν ότι οι αρχαίοι Έλληνες όχι μόνο γνώριζαν, αλλά και κατασκεύαζαν πυραμίδες. Άριστερά βλέπετε τη βάση της πυραμίδας του Άσκληπείου, όπου φαίνεται καθαρά η κλίση του οικοδομήματος και δεξιά η καλύτερα σφζόμενη πυραμίδα του Έλληνικού. Αμφότερες στην Αργολίδα».

και Έλληνικάκι. Όμως και σέ άλλα σημεία του έλλαδικού χώρου υπάρχουν πυραμίδες: Α.χ. ή «Κλιμακωτή» των Θηβών στη Βοιωτία, στην Αϋλίδα, ενώ αναφέρονται άλλες στην κορυφή του Ταϊγέτου, στα Χανιά κ.ά. »Στην Αίγυπτο οί ξεναγοί αναφέρουν, πώς οί κτίστες των πυραμίδων ξεκίνησαν νά κτίσουν τά επίσης ταφικά μνημεία των Φαραώ σέ αυτό τό σχήμα, αλλά έπειτα από άνεπιτυχείς προσπάθειες νά τά τελειώσουν, ζήτησαν τή βοήθεια Έλλήνων αρχιτεκτόνων, οί όποιοι και ώλοκλήρωσαν τά μνημεία. Άλλωστε τό ότι οί Αιγύπτιοι δέν είχαν σχέση μέ τίς πυραμίδες τό μαρτυρεί και τό γεγονός, ότι δέν μπορούσαν νά μετρήσουν οΰτε καν τό ύψος τους! Για νά λύσουν τό πρόβλημα, κάλεσαν τόν Θαλή τόν Μιλήσιο. Αυτός γέλασε μέ τήν αφέλειά τους, άφοϋ μέτρησε τό ύψος των πυραμίδων σέ ένα μόλις λεπτό: Άκριδώς τό μεσημέρι έμπηξε ένα ραβδί στό χῶμα και μέτρησε τή σκιά του. Έπειτα μέτρησε τό μήκος τής σκιάς τής αιγυπτιακής πυραμίδας. Βάσει του λόγου (μήκος ράβδου/μήκος σκιάς της) θρήκε άπλούστατα τό ύψος τής πυραμίδας, άφοϋ θά είχαν κοινό λόγο! »Έτσι ύποστηρίζουν και οί ίδιοι οί Αιγύπτιοι πώς Έλληνες έφτιαξαν τόν κατεξοχήν τουριστικό τους κράχτη. Άλλωστε πώς είναι δυνατόν, οί ίδιοι νά κατασκεύασαν κάτι, πού δέν μπορούσαν νά τό... μετρήσουν;

Γ. Λεκάκης



«ΓΡΑΦΩ» ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Σκεφτήκατε ποτέ πόσο σπουδαίο είναι αυτό το ρήμα; Φυσικά εάν δεν υπήρχε ούτε εγώ θα έγραφα κάτι ούτε εσείς θα διαβάζατε τίποτα. Οί εφημερίδες, τὰ περιοδικά, τὰ βιβλία, όλα δεν θα υπήρχαν και ο πολιτισμός μας θα είχε παραμείνει στάσιμος· και γι' αυτό πολλοί κοινωνιολόγοι λένε, πώς ο πολιτισμός αρχίζει μετά τη γραφή. Άρα το ρήμα *γράφω* και το ουσιαστικό *γραφή* είναι το παράθυρο ή η θύρα του πολιτισμού. Και είναι σωστό. Εάν δεν υπήρχη γραφή, δεν υπάρχει πολιτισμός. Σκεφτήτε κάτι που δεν χρειάζεται γραφή· και αυτή η γραφή είναι πρόδρομος και σκιά του πολιτισμού μας.

Ύπρχαν πολιτισμοί – εκτός από τον Έλληνικό Πολιτισμό – που άφησαν κάποια γραπτά μνημεία, αλλά κανένας άλλος πολιτισμός δεν άφησε γραπτά μνημεία με σύμφωνα και φωνήεντα και με συλλαβές όπως ο Έλληνικός, που μέσα στο «γράφω» άφησε και την ψυχή του αθάνατη. Τὰ 24 γραπτά γραμματάκια, τὸ «Έλληνικό μας» Αλφάβητο, έγινε ο τροχός της προόδου όλου του κόσμου. Με αυτή την ανακάλυψη αναρριχήθηκαν στην πρόοδο οί αρχαίοι μας πρόγονοι και με αυτά μόνο δημιουργήσαν και μᾶς άφησαν ένα συλλογικό πολιτισμό, ο οποίος πράγματι θα ήταν άνυπαρξτος. Τὸ φῶς του κόσμου ήρθε μέσα από τὸ Έλληνικό Αλφάβητο και μόνο με αυτό. Μὴν διαστήτε νὰ με κατηγορήσετε. Σκεφτήτε το λίγο. Φιλοσοφήστε τὸ πρᾶγμα λογικά και ἂν τώρα μου δίνετε 1% δίκιο, αύριο θα τὸ κάνετε οί ἴδιοι 100%.

Ο πολιτισμός μας σήμερα είναι ἀδιανόητος χωρίς τὸ ἡλεκτρικό ρεύμα, ἀλλὰ εάν δεν υπήρχε ἡ γραφή, ἴσως νὰ μὴν μπορούσε νὰ ἀνακαλυφτῇ γιὰ εὐλογες αἰτίες.

Τὸ ρήμα *γράφω* μᾶς ἔδωσε τόσες εὐχες και περιεκτικώτατες λέξεις. Σκέφτομαι πῶς οί πρόγονοί μας, ὅταν κάποτε γκρατσούνισαν μία πέτρα ἐπάνω στην ἄλλη, πρόσεξαν ὅτι τούς ἔδωσε ἕναν ἤχο κάπως σὰν τὸ *γράφ* και ἀπὸ ἐδῶ γέμισε ἡ γλῶσσα μας λέξεις: *γράφω*, *γράμμα*, *γραμματεία*, *γραμματισμένος*, *γραμμή*, *γραμμένος*, *γραμμόφωνο*, *γραμματοσχημο* και δεκάδες ἄλλες, που ὅλοι σας μπορείτε νὰ σκεφτῆτε.

Πῶς ὁμως τὸ ἴδιο ρήμα «γράφω» γονιμοποίησε και τὴν Ἀγγλική; Ἀκούστε μερικὲς λέξεις: *autograph*, *digraph*, *lithograph*, *paragraph*, *photograph*, ἀλλὰ και *autobrography*, *biography* και *graphre*, *graft*, *anagram*, *diagram*, *epigram*, *grammar*, *grammar*, *glamour*, *grammatical*, *programme* (οί Ἀμερικανοί τό... ἀπλοποίησαν σὲ *program*), *telegram* και πολλές ἄλλες εάν ψάξουμε καλὰ τὰ ἀγγλικά λεξικά. Ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα τοῦ «γράφω» ἔγινε και τὸ ρήμα *carve* = χαράσσω, γλύφω, σκαλίζω και *carver* ὁ ξυλογλύπτης και *carving* ἡ τέχνη του.

Εάν μόνο μία ἑλληνική λέξη ἔχη μία τόσο σημαντική και θριαμβευτική διείσδυση στην Ἀγγλική Γλῶσσα, τότε ὅλη ἡ Ἑλληνική Γλῶσσα τί τὴν κάνει τὴν Ἀγγλική; Τὴν ἑλληνικοποιεῖ! Και μόνο με αυτό τὸ ἀνέσπερο φῶς μεγαλουργεῖ σήμερα. Εάν ἀποσυνδέσετε τὴ γλωσσική και λεξιλογική πρίζα τῆς Ἀγγλικῆς Γλῶσσας ἀπὸ τὴ μητέρα Ἑλληνική, ἡ σημερινή της κυριαρχία και δύναμη θα ὑποβιβασθῇ κατακόρυφα σὲ μερικὲς μονοψήφιες λυχνίες. Ο γλωσσικός Ἑλληνισμός τὴν κρατάει ἐκεῖ που βρίσκεται σήμερα και μόνο μαζί μ' αὐτὸν ἔχει ἕνα λαμπρὸ μέλλον.

Θωμᾶς Γ. Ἡλιόπουλος

Διευθυντῆς Κολλεγίου «Παιδεία» Μελδούρνης

ΟΙ ΓΕΝΝΗΤΟΡΕΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ



Ξξ. Πλούταρχος

«Τέτοιους παιδαγωγούς μακάρι νά 'χαμε δέκα ακόμη», έλεγαν οί Εὐρωπαῖοι γιά τόν Βοιωτὸ σοφὸ, τὰ ἔργα τοῦ ὁποῖου διαβάστηκαν καὶ θὰ διαβάζονται ἔσαι ἀπὸ νέους καὶ γέρονς, στρατιωτικούς καὶ πολιτικούς, ἀπλοῦς καὶ φιλοσόφους.

Ὁ Πλούταρχος μετὰ τὴν βασικὴ ἐκπαίδευσή του στὴν πατρίδα του μετέδῃ στὴν Ἀθήνα καὶ σπούδασε στὴν Ἀκαδημία φιλοσοφία καὶ ἱστορία, γεωγραφία καὶ ἀστρονομία, μαθηματικά προπάντων, γιὰ τὰ ὁποῖα ἰδιαίτερος ἐσεμνύνετο· εἶχε δὲ ὡς δάσκαλό του τὸν Ἀμμώνιο. Ἄν καὶ διολογικὰ ζοῦσε τὸν 2ο μ.Χ. αἰῶνα, πνευματικὰ ἐτρέφετο ἀποκλειστικῶς μὲ κλασσικὴν τροφή, ἀδιαφορώντας παντελῶς γιὰ τὰ σύγχρονά του πνευματικὰ ρεύματα καὶ γιὰ τὸν χριστιανισμό βεβαίως. Ὁ ἱερὸς «τοῦ Μαντείου τοῦ ἐν Δελφοῖς» δὲν εἶχε μάτια καὶ αὐτιά γι' ἄλλους θεοὺς πλὴν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ γι' ἄλλες φιλοσοφικὲς θεωρίες πλὴν τῶν ἑλληνικῶν... γι' αὐτὸ καὶ δὲν μίλησε ποτέ του τὰ Λατινικά, παρὰ τὸ ὅτι διέμεινε γιὰ ἓνα μεγάλο διάστημα στὴ Ρώμη καὶ εἶχε πολλοὺς ἀξιόλογους Ρωμαίους φίλους καὶ θαυμαστές του, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ ὁ Ἀδριανὸς καὶ ὁ Τραϊανός· ὁ τελευταῖος μάλιστα, σύμφωνα μὲ τὸν Σουίδα, τοῦ 'χε παραχωρήσει τὸν τίτλο τοῦ ὑπάτου (= ἀνωτάτου ἄρχοντος) καὶ εἶχε δώσει ἐντολὴ στοὺς ἐπάρχους του νὰ τὸν ὑπακούουν. Διετέλεσε ἐπὶ πέντε ἔτη ἀρχὸν τῆς Βοιωτίας καὶ ἦταν ἐπιτιμος δημότης τόσο τῶν Ἀθηνῶν ὅσο καὶ τῶν Δελφῶν· ὑπῆρξε δὲ καὶ ἐπιμελητὴς τῶν ἀμφικτυονίων καὶ ἀγνωσθέντων Πυθικῶν Ἀγῶνες κατ' ἐξακολουθήσει.

Ὁ Χαιρωνεὺς κατέχει μία καλὴ θέση μετὰ τῶν παιδαγωγῶν τῆς ἀνθρωπότητος, πὺν ὡς ἀρχηγέτη τους θεωροῦνε τὸν Σωκράτη. Μὲ τοὺς ἀπαράμιλλους «Βίους» του καὶ μὲ τὸ «Περὶ Παίδων Ἀγωγῆς» διαμορφώνει ἔκτοτε ἀποτελεσματικὰ ὅλα τὰ παιδαγωγικὰ συστήματα. Τρεῖς εἶναι κατὰ τὸν σοφὸ οἱ βασικοὶ παράγοντες τῆς ἀγωγῆς: ἡ φύσις (= ἐμφυτεσ προδιαθέσεις), ὁ Λόγος (= διδασκαλία, μάθησις) καὶ τὸ ἔθος (= ἀσκησις)· καὶ ἡ μὲν πρώτη χωρὶς τὴν δευτέρην εἶναι τυφλή, ἐνῶ ἡ δευτέρη χωρὶς τὴν πρώτην ἐλλειπής· ἡ τρίτη τέλος χωρὶς τίς ἄλλες δύο ἀτελέσφορος... Συμβουλεύει τίς μητέρες νὰ θηλάζουν τὰ τέκνα τους καὶ συνιστᾷ στοὺς παιδαγωγοὺς αὐτοσυγκράτησι καὶ αὐτοκυριαρχία, φιλαλήθεια καὶ παρηγοσία. Καταδικάζει τίς σωματικὰς ποινὰς ὡς ἀνάρμοστες σ' ἐλεύθερους ἀνθρώπους καὶ προτείνει τὴν χρῆσιν ἐπαίνων καὶ καλῶν παραδειγμάτων.

Στὸ συγγραφικὸ του ἔργο ἀποδείχθηκε τόσο σῶφρων καὶ νουνεχὴς ὅσο καὶ στὶς ἄλλες ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς του· καὶ ὅπως ἀγκάλιαζε μεγάλες ἐκτάσεις, χωρὶς ν' ἀπλώνῃ τὸ χέρι του ἐκεῖ πὺν ὁ δαίμονάς του τὸν ἀπέτρεπε, ἔτσι καὶ στὰ συγγράμματά του ἄγγιξε πολλοὺς καὶ ἐκτεταμένους τομεῖς τοῦ ἐπιστητοῦ, χωρὶς νὰ χάσῃ οὔτε στιγμή τὴν αἴσθησι τῶν ὁρίων τῆς φύσεώς του, πράγμα πὺν καθρεπτίζεται καὶ στὴ γλῶσσα πὺν χρησιμοποιοῖ. Ὁ Πλούταρχος, ἂν καὶ θαυμαστής τῶν Ἀθηνῶν καὶ λάτρης τῆς Παιδείας τῆς πόλεως τῆς Παλλάδος, δὲν παρασύρθηκε ἀπ' τὸ ρεῦμα τοῦ ἀττικισμοῦ, πὺν τότε μεσουρανοῦσε. Γράφει σὲ μία «ἱστορικὴ καθαρεύουσα», ἐμπλουτισμένη μὲ πλεῖστα στοιχεῖα τῆς καθομιλουμένης. Ἀποφεύγει τίς χασμωδίες καὶ προσπαθεῖ νὰ δώσῃ στὸν λόγο του ἓνα κάποιο ρυθμό, παρὰ τὸ ὅτι γνωρίζει καλύτερα παντὸς ἄλλον, πῶς καὶ ἡ Πυθία ἀκόμη ἔπαινε πρὸ πολλοῦ «χρᾶν ἐμμέτρως». Μεταφέρει ἀπὸ τοὺς παλαιούς καὶ μάλιστα ἀντολεξεῖ πλήθος ἀποφθεγμάτων γνωμικῶν, ρητῶν, παροιμιῶν, παρομοιώσεων καὶ εἰκόνων, πράγμα πὺν καθιστᾷ τὰ ἔργα του

ἀρκετὰ δυσνόητα... Κι ὅμως ἡ ἀξία τους δὲν μειώνεται, ἀφοῦ συγκαταλέγονται μεταξύ τῶν **Καλλίστων** (Βησσαρίων)· πέραν αὐτοῦ «ὅσο περισσότερο τὰ διαβάξει κανεὶς τόσο πὺλὸν ὠφελεῖται» (Ρουσσώ).

Τὰ **Ἡθικά** τοῦ Πλουτάρχου σύγκεινται ἀπὸ 83 συγγράμματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλα σφύζονται ὁλόκληρα, ἄλλα περιληπτικά κι ἄλλα ἀποσπασματικά. Ὁ ἀριθμὸς τῶν **Ἡθικῶν** πρέπει νὰ ἦταν πολὺ μεγαλύτερος, ἀφοῦ ὁ μὲν Στοβαῖος μᾶς διασφρίζει ἀποσπάσματα 24 ἄλλων ἔργων του, ὁ δὲ τάχα γιὸς του Λαμπρίας μᾶς παραδίδει τὸν «**Πλουτάρχου Ἔργων Πίνακα**», πὺλὸν περιλαμβάνει 227 ἔργα. Ὁ τίτλος **Ἡθικά** δὲν ἀνταποκρίνεται στὴν πραγματικότητα, ἀφοῦ τὰ μισὰ ἐξ αὐτῶν εἶναι φιλοσοφικοῦ περιεχομένου, καὶ τὰ μισὰ τῶν ὑπολοίπων ἱστορικο-ανεκδοτολογικὲς πραγματεῖες καὶ δοκίμια σχετικὰ μὲ τίς φυσικὲς ἐπιστῆμες, τίς τέχνες καὶ τὴν γραμματική. Ἀξία λόγου εἶναι τὰ: «Περὶ Μουσικῆς», ὅπου μεταφέρονται αὐτοῦσιες σχεδὸν οἱ ἀπόψεις τοῦ Ἀριστοξένου καὶ τοῦ Ἡρακλείδη τοῦ Ποντίου· «ἐκ τῶν εἰς Ἡσίοδον Ὑπομνημάτων» καὶ «Ὁμηρικῶν Μελετῶν», ὅπου περιέχονται οἱ ἀπόψεις πολλῶν παλαιότερων του περὶ τῶν ποιητῶν «τὰ Πλατωνικά Ζητήματα», «Περὶ τοῦ τὰ ἄλογα λόγῳ χρῆσθαι», «Περὶ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν πρὸς τοὺς Στωϊκοὺς», «Πρὸς Κωλώτην», ὅπου ἀνακαλύπτει κανεὶς πλῆθος ἐγκυκλοπαιδικῶν γνώσεων· τὰ «Περὶ τοῦ Ε τοῦ ἐν Δελφοῖς», «Περὶ τῶν ἐκλειομένων χρηστηρίων», «Περὶ τοῦ μὴ χρᾶν νῦν ἐμμέτρως τὴν Πυθίαν», «Περὶ Εἰμαρμένης», «Περὶ τοῦ Σωκράτους δαιμονίου», «Περὶ Ἰσιδος καὶ Ὀσίριδος» καὶ «Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ βραδέως τιμωρουμένων», πὺλὸν εἶναι ἀρχαιολογικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ ἐνδιαφέροντος· στοχεύουν δὲ στὴν «**τοῦ πρώτου καὶ κυρίου καὶ νοητοῦ γνῶσιν**».

Ὁ Πλούταρχος ὥσπότεο θεμελίωσε τὴν φήμη του ἐπὶ τῶν **Παραλλήλων Βίων** του, πὺλὸν ἔνα νέο φιλολογικὸ εἶδος, τοῦ ὁποίου θεωρεῖται **πατὴρ καὶ γεννήτωρ**. Κατὰ τὸν ἴδιο τὸν συγγραφέα ὁ λόγος συγγραφῆς τῶν Βίων εἶναι «**ἡ συναναστροφὴ τῶν νέων μὲ τοὺς μεγάλους καὶ ἐνάρετους ἄνδρες τοῦ παρελθόντος, πὺλὸν ἐπηρεάζουν εὐμενῶς τὸν χαρακτήρα διὰ τῶν ποικίλων ἀρετῶν τους**»· καὶ σ' ἄλλο σημεῖο συμπληρώνει: «**Ἡ ἱστορία δι' ἐμὲ εἶναι ἕνας καθρέφτης, στὸν ὁποῖο παρατηρῶ τοὺς μεγάλους καὶ προσπαθῶ νὰ μιμηθῶ τίς ἀρετὲς τους**». Ἀργῆσε πολὺ ν' ἀντιληφθῇ τὴν σημασία τῆς συνήθειας τῶν Σπαρτιατῶν, πὺλὸν ἀνάγκασαν τοὺς εἰλωτες νὰ μεθοῦνε καὶ κατόπιν τοὺς ὠδηγοῦσαν στὶς αἰθουσες συσσιτίων τῶν νέων, γιὰ νὰ τοὺς ἐμπνέουν τὴν φρίκη πρὸς τὴν μέθη... Ὄταν τὸ ἐννόησε, ἔγραψε τοὺς δῖους τοῦ Δημητρίου καὶ τοῦ Ἀντωνίου **ὡς πρότυπα πρὸς ἀποφυγὴν...**

Ὁ Βοιωτὸς ἔγραψε πενήντα δῖους Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων ἀνδρῶν, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ σαράντα ἔξι εἶναι κατὰ ζεύγη, ἐνῶ οἱ τέσσερις ἄλλοι μεμονωμένοι (Ἀρταξέρξης ὁ Μνήμων, Ἀρατος ὁ Σικυνώσιος, Γάλβας καὶ Ὁθων). Ἡ ἐπιλογὴ τῶν ζευγῶν ἔγινε μὲ δάση κάποια ἐσωτερικὴ ἐν πολλοῖς ὁμοιότητα ὅπως π.χ. Θησεὺς - Ρωμύλος, Λυκοῦργος - Νουμᾶς, Ἅγρις καὶ Κλεομένης - ἀδελφοὶ Γράκχοι (πρόκειται γιὰ τὴν μοναδικὴ τετράδα, πὺλὸν ἀφορὰ στοὺς μεταρρυθμιστὲς τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος τῆς Σπάρτης καὶ τῆς Ρώμης ἀντίστοιχα). Κάθε ζεῦγος δῖων κλείνει μὲ μία ἀνακεφαλαιωτικὴ σύγκριση, ὅπου διαφαίνεται μιὰ ῥητορικὴ παράδοση. Πέραν τῶν πενήντα δῖων ἐγράφησαν δεκατέσσερις ἀκόμη, πὺλὸν ἔχουν χαθῇ.

Μὲ τοὺς **Παραλλήλους Βίους** του ὁ Πλούταρχος ξεπέρασε ὅλους τοὺς συγχρόνους του συγγραφεῖς σὲ δόξα καὶ φήμη. Ἡ ἀξία τῶν **Βίων** κρίνεται ἀνεκτίμητη, τὸ δὲ ἔργο θεωρεῖται πλέον κλασικό, κτῆμα ὅλης τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπότης καὶ ὅλων τῶν ἐποχῶν.

Σαράντος Πάν

ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΗΣ ΤΑΦΟΠΛΑΚΑΣ ΤΩΝ ΜΑΓΙΑΣ ΣΤΟ ΠΑΛΕΝΚΕ

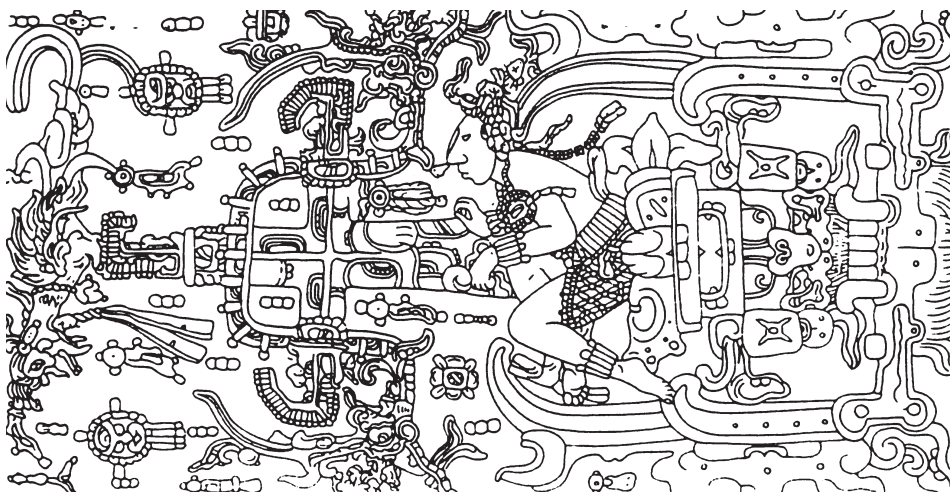
**“Ανθρωπος πού οδηγεί διαστημόπλοιο
ἢ τὰ «Πέντε Γένη» τοῦ Ἑσιόδου;**

Οἱ Μάγια, ἓνας λαὸς γιὰ τὸν ὁποῖο πολλὰ ἔχουν εἰπωθῇ καὶ ἔχουν γραφτῇ, ἀποτελοῦν ἀκόμη καὶ σήμερα τὸ ἐπίκεντρο ἔρευνας γιὰ τὸν πολιτισμὸ καὶ τὶς γνώσεις πού κατεῖχαν. Διαβάζοντας τὸ διδλίο «Οἱ Προφητεῖες τῶν Μάγιας» τῶν Andria G. Gilbert καὶ Maurice M. Cotterell, τὸ ὁποῖο ἔγινε καὶ παγκόσμιο «μπέστ σέλλερ», διαπιστώνουμε μέσα ἀπὸ τὶς ἀνακαλύψεις τους, ὅτι ὁ λαὸς αὐτὸς ἔχει πολλὰ κοινὰ πολιτιστικά στοιχεῖα μὲ τὸν ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ πολιτισμοῦ τους ξεκινᾷ μυστηριωδῶς γύρω στὸ 3114 π.Χ. (μὲ χρυσὴ τὴν περίοδο 600-800 μ.Χ.) καὶ τελειώνει πάλι μυστηριωδῶς τὸ 900 μ.Χ., ἀφοῦ ἔξαιτίας κάποιου γεγονότος, πού ἡ φύση του παραμένει ἄγνωστη, ὁ πολιτισμὸς τους καταστράφηκε καὶ οἱ ἴδιοι ἐγκατέλειψαν τὶς πόλεις τους. Σήμερα εἶναι ἀρκετοὶ αὐτοὶ πού ἀποδεικνύουν, ὅτι ἐκεῖ ἔφθασαν οἱ Ἕλληνες σὲ κάποια ἀπὸ τὶς πολλὲς πολιτιστικὲς ἐκστρατεῖες, πού ἔγιναν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες σὲ ὅλο τὸν κόσμο (ξεκινώντας ἀπὸ τὸν Ἰαπετό, τὸν πρῶτο γενάρχη τῶν Ἑλλήνων). Οἱ Ἀργοναῦτες ἀλλὰ καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἔφτασαν στὴν Ἀμερικὴ (Ἑσπερία) γύρω στὸ 5000 μὲ 4000 π.Χ., δίνοντας γνώσεις καὶ πολιτισμὸ στοὺς ἐκεῖ ἀνθρώπους ἄρα καὶ στοὺς Μάγια (γι’ αὐτὸ ὅταν ἔφτασε ὁ Κολόμβος στὴν Ἀμερικὴ οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνης τῆς ἡπείρου τὸν ὑποδέχτηκαν σὰν Θεό, γιὰτὶ κάποιοι σοφοὶ ἄνθρωποι εἶχαν πάει πρὶν καὶ αὐτοὶ ἦσαν Ἕλληνες. Σὲ ἐμᾶς βέβαια λένε ἀκόμη ὅτι ὁ Κολόμβος ἀνακάλυψε τὴν Ἀμερικὴ).

Μία ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες ἀνακαλύψεις πού ἔγιναν στὶς πόλεις τῶν Μάγια, ἦταν ἡ Ταφόπλακα τοῦ Παλένκε ἀπὸ τὸν τάφο τοῦ Πακάλ (Σχ. 1). Ἡ Ταφόπετρα ζυγίζει περίπου πέντε τόννους καὶ πολλοὶ σπουδαστὲς καὶ ἐρευνητὲς τὴν μελέτησαν, προσπαθώντας νὰ ἐρμηνεύσουν τὰ μυστηριώδη σχέδιά της. Ὁ πιὸ διάσημος ἀπὸ αὐτοὺς ἦταν ὁ Ἑλβετὸς συγγραφεὺς - ἐρευνητὴς Ἐριχ φὸν Ντένικεν, πού στὸ διδλίο του «Τὰ ἄρματα τῶν θεῶν» ὑποστηρίζει, πὼς ἡ αἰνιγματικὴ μορφή στὸ κέντρο τῆς Ταφόπετρας παριστάνει ἓνα ἀστροναῦτη, ὁ ὁποῖος βρίσκεται μπροστὰ στὸν πίνακα ἐλέγχου τοῦ διαστημοπλοίου του.

Ὁ Κοτερέλ ὅμως ἔδωσε μιὰ ἄλλη ἐξήγηση πολὺ πιὸ λογικὴ. Μιλώντας γιὰ τὸ Πέτρινο Ἡμερολόγιο τῶν Ἀζτέκων, ἐνὸς ἄλλου λαοῦ τῆς Ἀμερικῆς (Σχ. 2), πού τὸ εἶχε δεῖ στὴν πόλη τοῦ Μεξικοῦ καὶ διαβάζοντας ἓνα φυλλάδιο ἀπὸ τὸ Ἀνθρωπολογικὸ Μουσεῖο τοῦ Μεξικοῦ, πού ἔλεγε πὼς αὐτὴ ἡ πέτρα ἀποτύπωνε τὴν



Σχήμα 1. Η Ταφόπετρα του Παλένκε.



Σχήμα 2. Το Πέτρινο Ημερολόγιο των Αζτέκων.

πίστη των Αζτέκων σε παλαιότερες εποχές και άπεικό-νιζε στο κέντρο του τροχού τον θεό Ήλιο με την γλώσσα να προεξέχει, συμβολίζοντας έτσι το γεγονός πως αυτός έδινε την άνασα και την ζωή, έστρεψε την προσοχή του στο Βατικανο-λατινικό χειρόγραφο (χειρόγραφο Αζτέκων που το πήραν οι Ισπανοί κατά την κατάκτησή τους) και δρῆκε μία πλησιέστερη, πιο μυστηριώδη άναφορά των Αζτέκων στις εποχές του παρελθόντος, που έλεγε για εποχές ως ή κάθε μία αντι-στοιχοῦσε σε ένα Ήλιο:

1ος Ήλιος. Διάρκεια 4008 χρόνια. Όσοι ζοῦσαν

έκείνη την εποχή ήταν γίγαντες. Ο Ήλιος αυτός καταστράφηκε από νερό. Η θεά που κυδέρνησε εκείνη την εποχή ήταν αυτή με το φόρεμα από νεφρίτη (Τσαλ-τσιουχτλίκουε). **2ος** Ήλιος. Θεός Έχεκάτλ. Διάρκεια 4010 χρόνια. Ο Ήλιος

αὐτός καταστράφηκε από τον Έχεκάτλ δηλαδή τον Θεό του ανέμου. **3ος** Ήλιος. Διάρκεια 4081 χρόνια. Αυτή ή εποχή ώνομάστηκε Τζόντζιλακ.

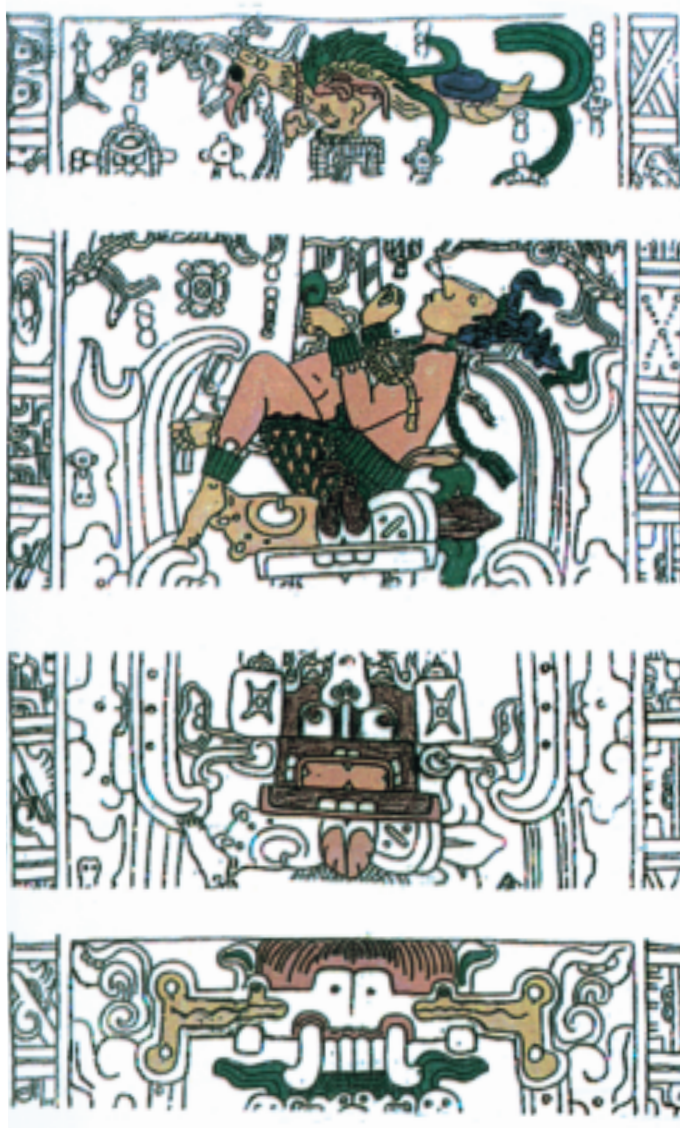
Ἡ λεπτομερὴς περιγραφή τῆς Ταφόπετρας

Ἴτσι ὁ Κοτερέλ μὲ αὐτὴ τὴν ἀναφορὰ συνέχισε τὶς ἔρευνές του. Ἀναλογιζόμενος τὸν ρόλο τῆς Θεᾶς Τσαλτσιουχλίκουε (αὐτῆς μὲ τὸ φόρεμα ἀπὸ νεφρίτη) θυμῆθηκε ξαφνικὰ τὴν Ταφόπετρα τοῦ Παλένκε. Μήπως ἡ θεὰ αὐτὴ ἦταν γιὰ τοὺς Μάγια ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ τὸ πρόσωπο ποὺ παρουσιαζόταν στὸ κέντρο τῆς Ταφόπετρας; Κανεὶς μέχρι τότε δὲν εἶχε θεωρήσει αὐτὴ τὴ μορφή γυναικεία, ἀλλὰ φαινόταν νὰ ταιριάζῃ. Οἱ περιγραφές τῆς θεᾶς, πέρα ἀπὸ τὸ φόρεμά της ποὺ ἔλεγαν πὼς ἦταν ἀπὸ νεφρίτη, ἀναφέρονταν καὶ σὲ ἓνα περιδέριο ἀπὸ νεφρίτη, ἀπὸ τὸ ὁποῖο κρεμόταν ἓνα χρυσὸ μενταγιόν. Λέγεται ἀκόμη, πὼς ἡ θεὰ κρατοῦσε ἓνα στρογγυλὸ φύλλο κρίνου στὸ ἀριστερὸ χέρι καὶ πὼς ἀπὸ τὰ πόδια της κυλοῦσε νερό. Στὴν Ταφόπετρα ὑπῆρχαν ὅλες αὐτὲς οἱ λεπτομέρειες. Ἡ φιγούρα πράγματι ἔμοιαζε γυναικεία μὲ τὰ πόδια ἀνοιχτὰ σὰν νὰ ἦταν ἔτοιμη νὰ γεννήσῃ. Κρατοῦσε κάτι ποὺ ἔμοιαζε μὲ φύλλο καὶ ἀπὸ τὰ πόδια της κυλοῦσε κάτι ποὺ θὰ μπορούσε νὰ ἦταν νερό. Ὁ Κοτερέλ ἦταν βέβαιος. Δὲν ἦταν ἡ μορφή κάποιου ἀστρωναύτη ἀλλὰ ἡ θεὰ Τσαλτσιουχλίκουε. Ἐχοντας κάνει αὐτὴ τὴν ἀνακάλυψη, ἄρχισε ἓνα συστηματικὸ ἔλεγχο τῆς Ταφόπετρας γιὰ νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ ἄλλους θεοὺς στὸ σχέδιο. Ὁ πρῶτος καὶ πιὸ ἐμφανὴς ἦταν ὁ θεὸς Ἐχεκάτλ. Ὁ Ἐχεκάτλ στοὺς Μάγια ἦταν γνωστὸς σὰν Κουκουλκάν καὶ παρουσιαζόταν συνήθως σὰν πουλὶ μὲ μακριὰ οὐρά. Κοιτάζοντας τὴν Ταφόπετρα ἦταν φανερό πὼς ἡ μορφή ὑπῆρχε στὸ πάνω μέρος· ἐπρόκειτο γιὰ ἓνα τέτοιο πουλὶ ἀκριβῶς, τοῦ ὁποῖου τὰ πράσινα φτερὰ ἦταν πολύτιμα τόσο γιὰ τοὺς Μάγια ὅσο καὶ γιὰ τοὺς Ἀζτέκους (Σχῆμα 3). Οἱ δύο ἄλλοι θεοὶ ἐντοπίστηκαν δυσκολώτερα, διότι ἔπρεπε νὰ γυριστῇ ἡ Ταφόπετρα ἀνάποδα γιὰ νὰ φανερωθοῦν. Πρῶτα ἦταν ὁ Τσαάκ, ὁ θεὸς τῆς βροχῆς, τὸ ἀντίστοιχο τοῦ Θεοῦ τῶν Ἀζτέκων Τλαλόκ. Διακρινόταν στὸ κάτω μέρος τῆς Ταφόπετρας μὲ τὰ ἔξι μακριὰ δόντια του, ποὺ ἔμοιαζαν μὲ χαυλιόδοντες (Σχῆμα 2). Ἀπὸ πάνω ἢ ἀπὸ κάτω του (ἀνάλογα μὲ τὸν τρόπο ποὺ κοιτοῦσε κανεὶς τὴν Ταφόπετρα) ἦταν ὁ θεὸς Τανατιοῦ μὲ τὴν γλῶσσα ἔξω ὅπως στὸ Ἡμερολόγιο τῶν Ἀζτέκων. Μία σημαντικὴ διαφορὰ ἦταν πὼς ἐνῶ ὁ Τανατιοῦ τῶν Ἀζτέκων εἶχε ὅλα τὰ δόντια του, ὁ θεὸς αὐτὸς δὲν εἶχε καθόλου δόντια, συμβολίζοντας ἔτσι ἐνδεχομένως τὸ τέλος τῆς ἐποχῆς του (Σχῆμα 3).

Τὸ μυστήριο τῆς ἔλλειψης δύο γωνιῶν

Ἴτσι ὁ Κοτερέλ ἦταν βέβαιος πὼς ἡ Ταφόπετρα ἦταν μία πολιτισμικὴ εἰκόνα, ποὺ κατέγραφε τὸ πέρασμα τῶν ἐποχῶν, ἄρα παρόμοιας σημασίας γιὰ τοὺς Μάγια ὅπως τὸ Πέτρινο Ἡμερολόγιο γιὰ τοὺς Ἀζτέκους. Ὅμως ὑπῆρχε καὶ κάτι ἄλλο ποὺ δὲν εἶχε ἐξηγηθῇ: Στὸ Πέτρινο Ἡμερολόγιο τῶν Ἀζτέκων συμβολιζόταν καὶ μία πέμπτη ἐποχὴ ποὺ στὴν Ταφόπετρα δὲν ὑπῆρχε. Ὁ Κοτερέλ ὅμως παρατηρήσε καὶ κάτι ἄλλο: ὅτι ἀπὸ τὸ πλᾶισιο τῆς Ταφόπετρας ἔλλειπαν δύο ἀπὸ τὶς γωνίες (Σχῆμα 4).

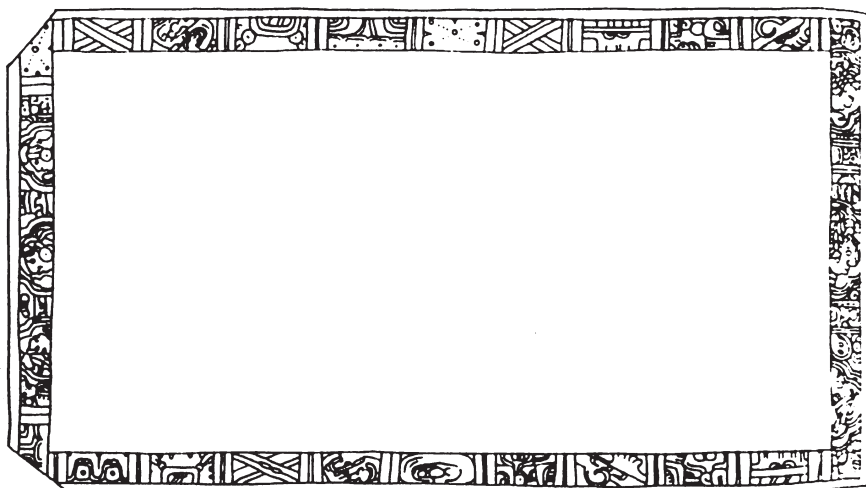
Δὲν ὑπῆρχε καμμιά πληροφορία, ὅτι εἶχε ὑποστῇ ζημιὲς ἀπὸ τότε ποὺ τὴν ἀνακάλυψε ὁ Ἀλμπέρτο Ρουῆς τὸ 1952. Φαινόταν λοιπὸν πὼς εἴτε οἱ γωνίες εἶχαν σπάσει, καθὼς μετακινουῦσαν τὴν ταφόπετρα μέσα στὸ δωμάτιο ἢ πὼς ἦταν σχε-



Σχήμα 3. Θεοὶ τῶν Μάγια.

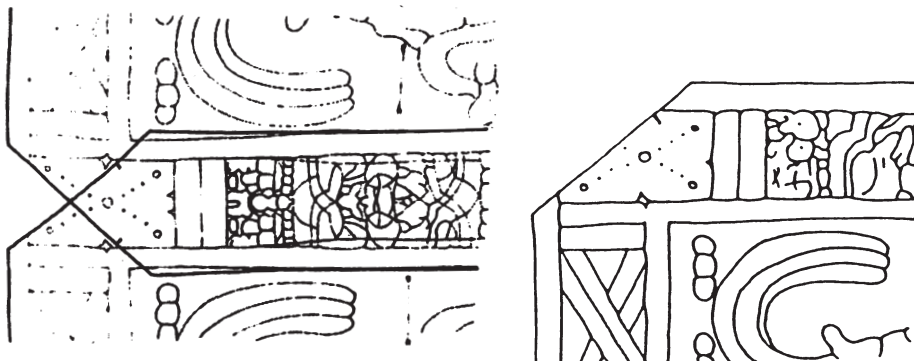
διασμένη ἔτσι ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ὅπως καὶ νὰ ᾔχη τὸ πρᾶγμα, ὅλο τὸ ὑπόλοιπο σχέδιο ἦταν τέλεια διατηρημένο. Εἶναι δυνατόν τὸ ἴδιο ἀτύχημα νὰ ἔχη συμβῇ καὶ στὶς δύο γωνίες; Τὸ πιὸ πιθανὸ ἦταν πὼς εἶχαν κοπῇ ἐσκεμμένα σὰν μέρος τοῦ ὅλου σχεδίου. Τὸ ἐρώτημα εἶναι γιατί; Μήπως οἱ γωνίες εἶχαν σπάσει ἐπίτηδες γιὰ νὰ τραβήξουν τὴν προσοχή σὲ κάτι; Μήπως ἔκρυβαν κάποιο μήνυμα; Ἴσως τελικὰ οἱ γωνίες νὰ μὴν ἔλειπαν πραγματικά· ἴσως ἀπλῶς δὲν ἦταν ὁρατὰς μέχρι νὰ τὶς κοιτάξῃ κάποιος μὲ τὸν σωστὸ τρόπο. Αὐτὸ ἔκανε τὸν Κοτερέλ νὰ στραφῇ σὲ μιὰ ἄλλη συλλογιστική: Ἴσως τὸ μήνυμα νὰ ἦταν: συμπλήρωσε τὶς γωνίες καὶ θὰ βρῇς κάτι ἄλλο. Κοιτάζοντας τὸ ἀριστερὸ πλαίσιο, εἶδε πὼς τὸ σπασμένο σύμ-

βολο στὴ γωνία θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε μεγάλες κουκίδες μὲ ἓνα Χ μικρότερων κουκίδων (Σχήμα 5). Τὸ μήνυμα ἦταν μᾶλλον πὼς τὸ σχέδιο ἔπρεπε νὰ ὁλοκληρωθῇ. Τὸ ἐρώτημα ὅμως παρέμενε: πῶς; Κοιτάζοντας τὴν γραφικὴ ἀναπαράσταση τῆς Ταφόπετρας μαζί μὲ τὸ πλαίσιο τῆς ὁ Κοτερέλ ὑπέθεσε, πὼς ἂν ἓνα ἀντίγραφο τῆς ἀκουμποῦσε πάνω σὲ ἓνα ἄλλο μὲ τὰ πλαίσιά της νὰ ἀλληλοκαλύπτονται, τότε ἡ γωνία θὰ μπορούσε νὰ συμπληρωθῇ. Τὸ ἀντίγραφο θὰ ἦταν στὴν οὐσία αὐτὸ ποὺ θὰ πρόσφερε τὸ χαμένο κομμάτι τοῦ αἰνίγματος.



Σχήμα 4. Τò πλαίσιο τῆς Ταφόπετρας.

Ἐφτιαξε λοιπὸν δύο διαφάνειες τῆς Ταφόπετρας καὶ τὶς τοποθέτησε τὴ μία πάνω στὴν ἄλλη ἔτσι, ὥστε οἱ γωνίες νὰ συμπέσουν καὶ τὸ σπασμένο σύμβολο νὰ μοιάζει μὲ ἐκεῖνο στὴ μέση τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς (Σχήμα 6). Ἐτσι ἀνακάλυψε ὅτι οἱ ἀπεικονίσεις ποὺ ὑπῆρχαν στὸ πλαίσιο τῆς Ταφόπετρας δημιουργοῦσαν ἀπὸ τὴν ἔνωση κάποια σύμβολα. Στρέφοντας τὴν προσοχή του στὸ κάτω μέρος τοῦ πλαισίου καὶ ἐπαναλαμβάνοντας τὴν ἴδια τεχνική, ἀνακάλυψε κάτι ἄλλο. Στὴ μέση αὐτοῦ τοῦ πλαισίου ὑπῆρχε ἓνα ἀνθρώπινο πρόσωπο μὲ μία παράξενη μπανάνα στὴ μύτη. Γιὰ νὰ ἐξαφανιστῇ ἡ μπανάνα ἔπρεπε νὰ κολλήσῃ τὶς δύο μύτες μαζί (Σχήματα 7 καὶ 8). Κοιτάζοντας τὴν μεγαλύτερη εἰκόνα τῆς Ταφόπετρας, ἦταν φανερὸ πὼς ὑπῆρχε μιὰ παρόμοια μπανάνα στὴ μύτη τῆς κεντρικῆς μορφῆς. Τί θὰ γινόταν ἂν κολλοῦσε τὶς δύο αὐτὲς εἰκόνες μαζί, ὥστε οἱ μπανάνες νὰ ἐξαφανιστοῦν; Μόλις τὸ κατάφερε αὐτό, ὁ Κοτερέλ διέκρινε τὴν εἰκόνα μιᾶς νυχτερίδας νὰ αἰωρεῖται πάνω ἀπὸ τὰ δύο πρόσωπα. Στὴν πραγματικότητα ὑπῆρχαν



Σχήματα 5 καὶ 6. Οἱ γωνίες ἐπικαλύπτονται.

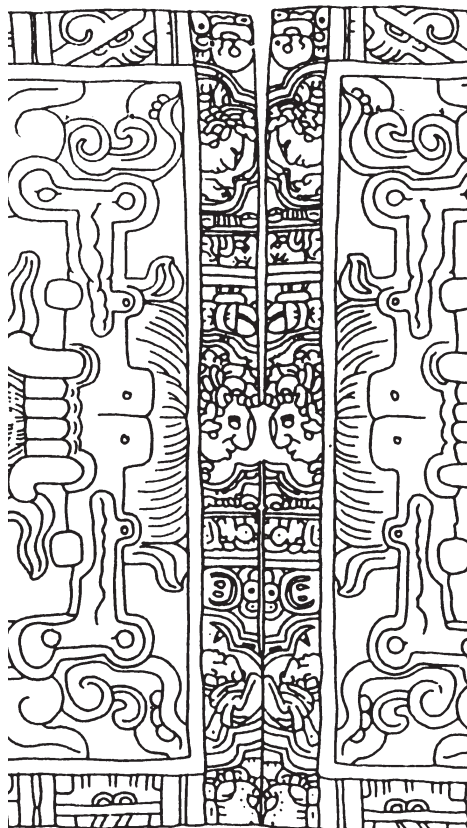
δύο νυχτερίδες: ή μία πετούσε προς τόν παρατηρητή και ή άλλη άπομακρυνόταν (**Σχήμα 9**). Η νυχτερίδα εξαιτίας τού συσχετισμού της μέ τήν νύχτα και τό σιωπηλό της πέταγμα, συμβόλιζε τόν θάνατο για πολλούς λαούς και κατείχε μία σημαντική θέση στήν μυθολογία τών Μάγια.

Ο Κοτερέλ έμεινε συγκλονισμένος, όταν τοποθέτησε τό σχέδιο τών πέντε κουκίδων τού ένός αντιγράφου πάνω στο άλλο, άφου έτσι ανακάλυψε τό έμβλημα της πέμπτης έποχης, πού σύμφωνα μέ τούς Μάγια ήταν ό Θεός Τζάγκουαρ / Ίανουάριος (**Σχήμα 10**).

Τό τζάγκουαρ εμφανίζεται συχνά στήν τέχνη τών Μάγια και τών Όλμέκων Έλαός της Άμερικής και ήταν έκπληκτικό πού έδλεπε αυτό τό έμβλημα της Πέμπτης Έποχής νά εμφανίζεται μέ αυτόν τόν τρόπο. Ο Κοτερέλ άπορούσε, γιατί ή Ταφόπετρα έδειχνε μόνο τούς τέσσερις θεούς τών προηγούμενων έποχών και τό Έμερολόγιο τών Άζτέκων πέντε; Τώρα ήξερε γιατί: οί προβλεπτικοί Μάγια τó είχαν κρύψει άπό τά μάτια τού τυχαίου παρατηρητή.

Τά πέντε γένη ανθρώπων τού Έσιόδου

Έτσι έχουμε άπό τήν μία τόν Έσιόδο, πού μάς λέει τó μύθο τών πέντε γενών τών ανθρώπων σέ πέντε έποχές (χρυσό, άσημένιο, ήρωϊκό, χάλκινο και σιδηρούν) και μάλιστα αναφέρει ότι τήν έποχή πού ζή (937 π.Χ. ή 3100 π.Χ.: περί της έποχής τού Έσιόδου δλέπετε στο «Δαυλό», τ. 25, 28 και 233) είναι τó πέμπτο γένος τών ανθρώπων και ή πέμπτη έποχή, ένφ άπό τήν άλλη έχουμε τούς Μάγια, οί όποιοι μάς συμβολίζουν τίς πέντε έποχές και μάλιστα λένε, ότι ή τελευταία έποχή ξεκίνησε τó 3114 π.Χ. μέ τή γέννηση τού άστερισμού της Άφροδίτης κι ότι θά λήξη μέ τó θάνατο τού



Σχήμα 7. Η μύτη μπανάνα στο πλαίσιο.



Σχήμα 8. Οί μύτες μπανάνα μαζί.

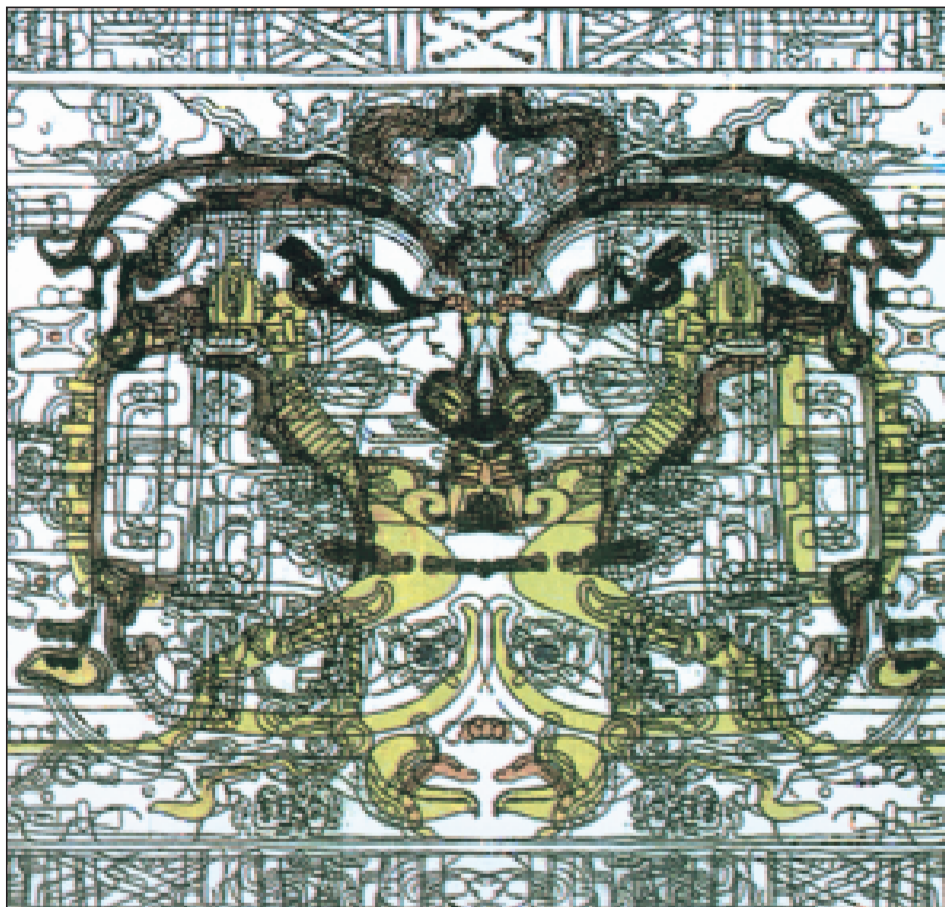


Σχήμα 9. Ὁ θεὸς Νυχτερίδα μετὰ τὸ ἀντίστοιχο κωδικό του πλαίσιο.

ἴδιου ἀστερισμοῦ.

Ἐπὶ τοῦ κειμένου τοῦ βιβλίου τοῦ «Περὶ Ἰσίδος καὶ Ὀσίριδος».

Ὁ Κοτερέλ μάλιστα προχωρώντας περισσότερο παρατήρησε, ὅτι ἡ ἀκμὴ καὶ ἡ παρακμὴ διαφόρων πολιτισμῶν ὀφείλονται στὸν ἥλιο ἀλλὰ καὶ ὅτι οἱ διάφορες καταστροφές (κατακλυσμοί) ποὺ γίνονται πάνω στὴ γῆ, αἰτία τους ἔχουν τὸν ἥλιο ποὺ ἐπηρεάζει τὸ μαγνητικὸ πεδίο τῆς γῆς καὶ γίνεται μετατόπιση τοῦ νοητοῦ ἄξονά της. Ἐπίσης εἶχε πεισθῇ, ὅτι οἱ ἀστρονομικὲς διαφορὲς ἔχουν σὰν αἰτία τὶς μεταβολὲς τοῦ ἡλιακοῦ ἀνέμου, ποὺ ἐπηρεάζει τὸ μαγνητικὸ πεδίο τῆς γῆς, τὸ ὁποῖο μετὰ τὴ σειρά του ἐπηρεάζει τὴ μελλοντικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἐμβρύου, ἐνῶ ὁ ἀστρολογικὸς τύπος τοῦ κάθε ἀνθρώπου καθορίζεται τὴν ὥρα τῆς σύλληψης τοῦ ἐμβρύου καὶ ὄχι τὴν ὥρα τῆς γέννησης. Ὅσο γιὰ τὸ πῶς ἐπηρεάζει ὁ

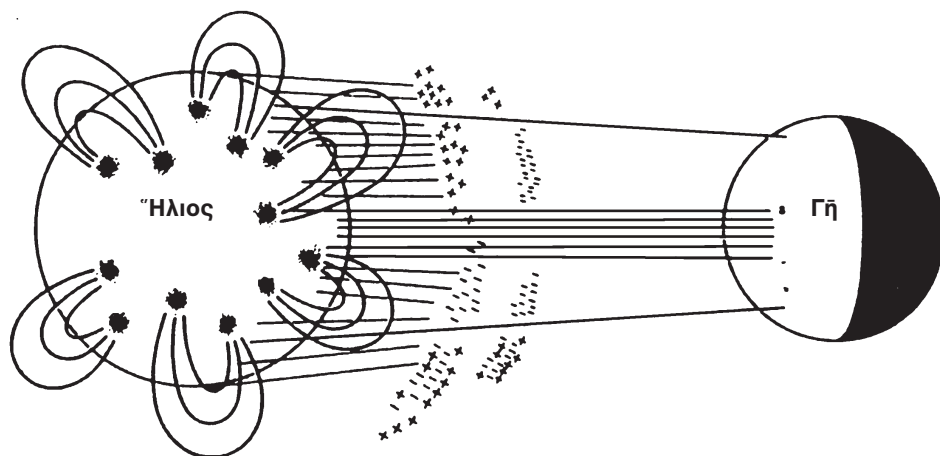


Σχήμα 10. Τὸ σχέδιο τοῦ θεοῦ Τζάγκουναρ.

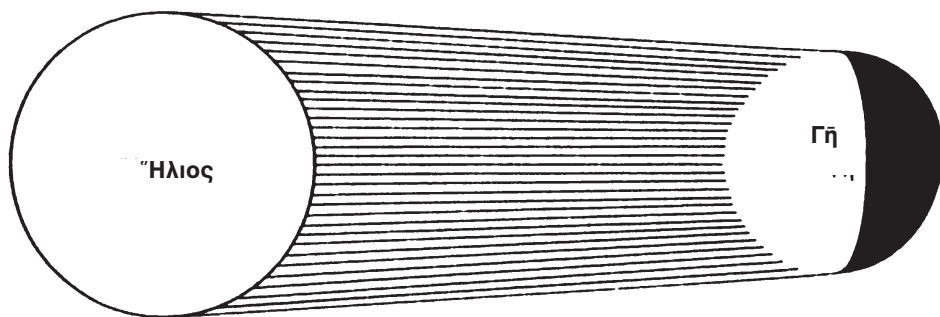
ἥλιος τῇ γῇ, τοὺς ἀνθρώπους, ἄρα καὶ τοὺς πολιτισμούς, ὁ Κοτερέλ μᾶς ἐξηγεῖ πὼς πάνω στὸν ἥλιο γίνονται διάφορες ἐκρήξεις, ποὺ δημιουργοῦν ἡλιακὲς κηλίδες. Ὅσο περισσότερες ἡλιακὲς κηλίδες ἔχουμε στὸν ἥλιο τόσο περισσότερα σύννεφα - σωματιδίων δημιουργοῦνται ἀνάμεσα στὸν ἥλιο καὶ τῇ γῇ, ποὺ ἐμποδίζουν τὶς κοσμικὲς ἀκτίνες κατὰ ἓνα ποσοστὸ νὰ φτάσουν στὴ γῇ. Ἀντίθετα ὅταν ἔχουμε χαμηλὴ δραστηριότητα ἡλιακῶν κηλίδων πάνω στὸν ἥλιο, ἔχουμε λιγότερα σύννεφα σωματιδίων ἀνάμεσα στὸν ἥλιο καὶ τῇ γῇ καὶ περισσότερες κοσμικὲς ἀκτίνες νὰ φτάνουν στὴ γῇ (**Σχήματα 11 καὶ 12**).

Ἡλιακὴ δραστηριότητα καὶ ἐξέλιξη τοῦ Πολιτισμοῦ

Ἦτσι ὁ Κοτερέλ προχωρώντας τὴν μελέτη αὐτὴ κατὰ ἓνα βῆμα παραπέρα, **Ἔ**σύνγκρινε τὰ διαγράμματα γιὰ τὴν ἡλιακὴ δραστηριότητα (δηλαδὴ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἡλιακῶν κηλίδων), τῇ θερμοκρασίᾳ, τῇ βαρύτητᾳ τῶν χειμῶνων καὶ τὴν ἔκταση τῶν παγετῶνων σὲ σχέση μετὰ τὴν ἀκμὴ καὶ τὴν πα-

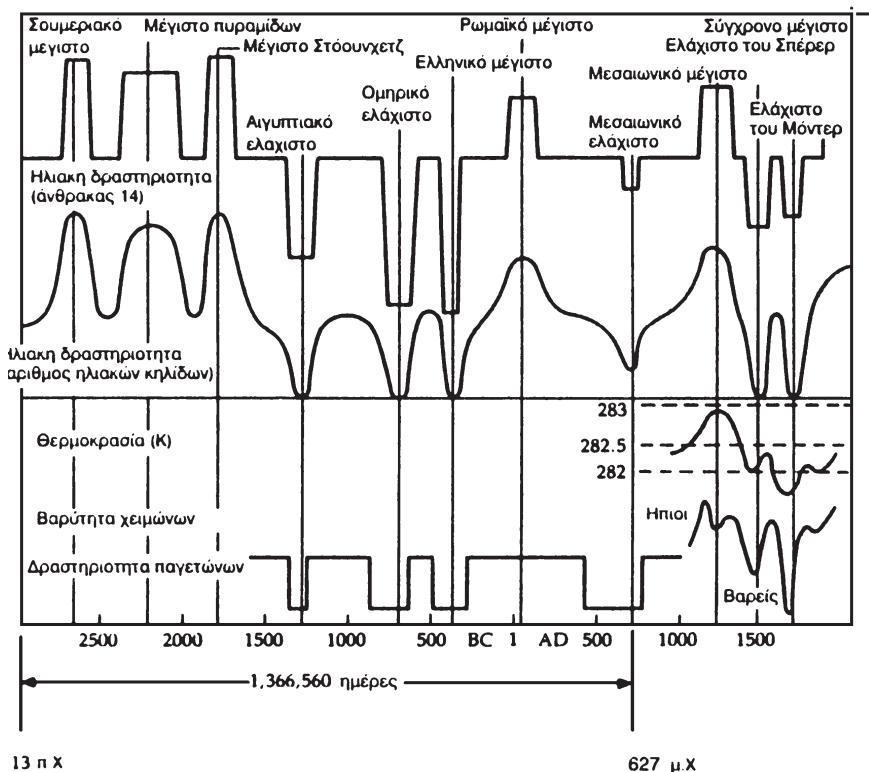


Σχήμα 11. Η ύψηλή δραστηριότητα των ηλιακών κηλίδων μειώνει την κοσμική ακτινοβολία που δέχεται η γή.



Σχήμα 12. Η χαμηλή δραστηριότητα των ηλιακών κηλίδων αυξάνει την κοσμική ακτινοβολία που δέχεται η γή.

ρακμή των πολιτισμών. Τα αποτελέσματα ήταν καταπληκτικά. Άπ' ότι φαινόταν ή ύψηλή ήλιακή δραστηριότητα (λιγώτερες κοσμικές ακτίνες στη γή) αντιστοιχούσε στην άκμη ισχυρών και εξελιγμένων πολιτισμών, ενώ ή μειωμένη δραστηριότητα των ηλιακών κηλίδων (αύξημένο ποσοστό κοσμικών ακτίνων στη γή) φαινόταν νά σχετίζεται με περιόδους «μεσαιώνων» δηλαδή με γενική πολιτισμική παρακμή και πτώση σημαντικών πολιτισμών (**Εικόνα 13**). Ο Κοτερέλ συμπεράνε επίσης, ότι ή αύξηση και ή μείωση της δραστηριότητας των ηλιακών κηλίδων όφείλεται στην αναστροφή του ήλιακού μαγνητικού πεδίου.



Εικόνα 13. Πολιτισμοί και ήλιακη δραστηριότητα.

Ο «Μέγας Ένιαυτός» των Ελλήνων (18.139 έτη)

Επειδή μία από αυτές τις περιόδους παρακμής σημειώθηκε ανάμεσα στο 440-814 μ.Χ., ό Κοτερέλ αναρωτήθηκε αν αυτό έχει κάποια σχέση με την εξάφaniση των Μάγια την ίδια περίπου εποχή. Έτσι στράφηκε στα ημερολογιακά συστήματα των Μάγια. Παρατήρησε ότι το 3114 π.Χ. περίπου, που είχαμε την γέννηση του άστερισμού της Αφροδίτης, οι Μάγια την είχαν σαν άπαρχή του ημερολογίου τους. Είχαμε τότε αλλαγή πολικότητας, αναστροφή δηλαδή του ήλιακού μαγνητικού πεδίου· και αυτή η αλλαγή είχε επαναληφθῆ γύρω στο 627 μ.Χ., που είχε σαν αποτέλεσμα την μείωση της γεννητικότητας και την παρακμή των Μάγια. Προχωρώντας τη θεωρία του, δροῖκε πώς ἡ σημερινή πτώση της γεννητικότητας που έχει έντοπιστή στις αναπτυσσόμενες χώρες, δέν ὀφείλεται μόνο στην αλλαγή τρόπου ζωῆς, τῆ μόλυνση του περιβάλλοντος και στην πιό αποτελεσματική ἀντισύλληψη ἀλλὰ και στην αλλαγή του **μαγνητικού πεδίου τῆς γῆς**, που προκαλείται ἀπό τῆ μετατόπιση τῆς πολικότητας του κύκλου των ἡλιακῶν κηλίδων, που τὰ τελευταῖα πενήντα χρόνια ἔγινε ἀντιστροφή τῆς τάσης τους. Έτσι ἔξηγοῦνται και οἱ διάφορες τελετουργίες γονιμότητας των Μάγια, που συχνὰ περιελάμβαναν θυσιαστήριες αἱματοχυσίες ἀπὸ τὸ πέος και τῆ γλῶσσα και με αὐτὸ τὸν τρόπο ἴσως νὰ αὐτοτιμωροῦνταν (κατὰ τὰ φαινόμε-

να ή πράξη ήταν έκούσια) και να ήλπιζαν στην έξασφάλιση τόσο της δικιάς τους γονιμότητας όσο και της ίδιας της γής.

Τέλος μέσα από τὸ Ἡμερολόγιο τῶν Μάγια ὁ Κοτερέλ συμπεράνε, ὅτι ἓνας πλήρης κύκλος τοῦ οὐδέτερου στρώματος τοῦ ἡλίου γίνεται περίπου κάθε 18.139 χρόνια (γιὰ τὸν ἴδιο περίπου χρονικὸ κύκλο καταστροφῶν ὁμιλοῦν οἱ Πυθαγόρειοι καὶ ὁ Πλάτων, ὀνομάζοντάς τον «Μέγαν Ἐνιαυτόν»). Τὸ χρονικὸ αὐτὸ διάστημα χωρίζεται σὲ πέντε χρονικὲς περιόδους, οἱ ὁποῖες ἀντιστοιχοῦν στὶς ἀλλαγὲς τῆς πολιτικότητας τοῦ μαγνητικοῦ πεδίου τοῦ ἡλίου.

Ἄρα σύμφωνα μὲ τοὺς Μάγια ἔχουν παρέλθει οἱ τέσσερις χρονικὲς περίοδοι (τέσσερις ἐποχὲς) καὶ εἴμαστε στὴν πέμπτη ἐποχή, πού σύμφωνα μὲ τοὺς ὑπολογισμοὺς πού ἔκανε ὁ Κοτερέλ ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιο τῶν Μάγια, αὐτὴ θὰ τελειώσῃ στὶς 22 Δεκεμβρίου τοῦ 2012· τότε θὰ ἔχουμε ἓνα πλήρη κύκλο τοῦ οὐδέτερου στρώματος τοῦ ἡλίου, πού θὰ ἔχῃ σὰν συνέπεια τὴν ἀντιστροφή τῶν πόλων τῆς γῆς, μὲ ἀποτέλεσμα τὶς φυσικὲς καταστροφὲς (σεισμοί, πλημμύρες, ἐκρήξεις ἡφαιστείων κ.τ.λ.). Ἄν ἀναλογιστοῦμε, ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς σήμερα εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου, καταλαβαίνουμε γιὰ τί εἶδους καταστροφὴ μιλοῦμε.

Μὲ τὸ τέλος τῆς πέμπτης ἐποχῆς θὰ ἔχουμε καὶ τὸ τέλος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους; Ἄς μὴν ξεχνοῦμε ὅτι καὶ ὁ Ἡσίοδος καὶ οἱ Μάγια καὶ οἱ Ἀζτέκοι δὲν μᾶς ὁμιλοῦν γιὰ ἄλλη ἐποχὴ ἢ ἄλλο γένος ἀλλὰ γιὰ τὸ πέμπτο γένος καὶ τὴν πέμπτη ἐποχὴ.

Τελειώνοντας καὶ θέλοντας νὰ τεκμηριώσω τὴν ἄποψή μου γιὰ τὸν ἐκπολιτισμὸ τῶν Μάγια καὶ Ἀζτέκων ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες, θὰ ἤθελα νὰ πῶ ὅτι οἱ Μάγια ὁμιλοῦν γιὰ δύο ἀστρικές πύλες τῶν «Διδύμων» καὶ τὴν ἀστρική πύλη τοῦ «Σκορπιού». Ὅπως γνωρίζουμε ἡ ἰδέα πὼς ὁ Γαλαξίας ἔχει δύο πύλες, ἀποτελεῖ μέρος τῆς Πυθαγόρειας καὶ Ὀρφικῆς παράδοσης· τὰ δὲ Ὀρφικά ἔχουν γραφτῇ γύρω στὸ ±11835 π.Χ..

Ἐπίσης οἱ Μάγια στὶς πόλεις τους εἶχαν φτιάξει πυραμίδες, πού ὅλοι γνωρίζουμε γιὰ τὴν ἐλληνικότητά τους (λέξη ἐλληνική πού κατὰ τὸν Πλάτωνα σημαίνει «σπέρμα τοῦ πυρός»), διότι ἡ ἀρχαιότερη πυραμίδα εὐρίσκεται κατὰ πολλοὺς μελετητὲς στὸ Νεοχώρι Φθιώτιδας (±11000 π.Χ.). Παρατηροῦμε λοιπὸν πὼς ὅλα τὰ στοιχεῖα συνηγοροῦν μὲ τὴν ἄποψη, ὅτι οἱ ἐκπολιτιστὲς τῶν Μάγια, τῶν Ἀζτέκων, ἀλλὰ καὶ τῶν κατοίκων τῶν νησιῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ ἦσαν Ἑλληνες [πέντε γένη, πέντε ἐποχὲς, ἀστρικές πύλες, πυραμίδες, περὶ χρονικοῦ κύκλου καταστροφῶν καὶ τὸ κυριώτερο καὶ γλωσσικὲς ἐπιδράσεις (γιὰ τὶς ὁποῖες βλέπετε στὸν «Δαυλό», τ. 148, 149, 156, 157, 161, 197, 243, 261 κ.ἄ.)].

Πρέπει ν' ἀναφέρουμε ὡστόσο, πὼς γιὰ τίποτα δὲν ὑπάρχει ἱκανοποιητικὴ τεκμηρίωση, διότι ὅπως σ' ὅλον τὸν κόσμῳ ἔτσι καὶ στὴν Ἀμερικὴ οἱ χριστιανοὶ κατέστρεψαν πλῆθος χειρογράφων καὶ ἀρχαιολογικῶν στοιχείων πού θὰ έξασφάλιζαν τὴ βεβαιότητα αὐτῇ. Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία πὼς, ἂν εἶχαν σωθῇ τὰ ἐλληνικά συγγράμματα καὶ τὰ ἀνὰ τὸν κόσμῳ ἱστορικά καὶ καλλιτεχνικά μνημεῖα, θὰ εἶχαμε πλήρη ἀντίληψη γιὰ ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα.

Βασίλειος Ἐμμανουηλίδης

ΠΑΝΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΙΧΝΗ ΣΤΙΣ ΜΑΛΔΙΒΕΣ



Σὲ πρόσφατο ταξίδι μου στὸ συγκρότημα τῶν Μαλδίδων νήσων στὸν Ἰνδικὸ ὠκεανό, νοτίως τῶν Ἰνδιῶν, ἐντύπωση μοῦ προκάλεσε τὸ σχῆμα πολλῶν μικρῶν πλοιαρίων, ψαράδικων καὶ ἐπιβατηγῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα ποὺ πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ εἶχαν, ὅπως καθαρὰ φαίνεται καὶ στὶς φωτογραφίες ποὺ ἐσωκλείω.

Δὲν γνωρίζω λεπτομέρειες γιὰ τὴν ἱστορία τῆς περιοχῆς· ὑποθέτω ὅμως ὅτι ἡ ἐξάπλωση τῶν Ἑλλήνων ναυτικῶν ἢ μὴ σὲ κάποια χρονικὴ στιγμή γιὰ ἐμπορικοὺς ἢ στρατιωτικοὺς λόγους (Διόνυσος, Μ. Ἀλέξανδρος) ἄφησε τὰ ὁμορφα ἴχνη τῆς ἀνεξίτηλα ἕως σήμερα. Κάθε ἐπὶ πλέον πληροφόρηση θὰ ἦταν εὐπρόσδεκτη.

Παναγιώτης Ἱατροῦ

[**Σημ. «Δαυλοῦ»:** Γιὰ τὴν πανάρχαια παρουσία τῶν Ἑλλήνων στὴν Πολυνησία καὶ Ἰνδονησία βλ. τὸ ἔργο τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χαϊδελβέργης δρ Nors Josephson, «Greek Linguistic Elements in the Polynesian Languages, – Hellenicum Pacificum», καθὼς καὶ τὴ συνέντευξη τοῦ Josephson στὸν «Δ» (τ. 169, 170, 182).]

ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Ε'. Ἡ καταδίκη τοῦ Βενιαμὶν ἀπὸ τὴν Ι. Σύνοδο

Απὸ τὸ στόχαστρο τῆς ἀντίδρασης τῆς Ἐκκλησίας δὲν γλύτωνε κανένας διαφωτιστής. Ὅποιος πρέσβευε τὴν ἑλληνικὴ φιλοσοφία, ὅποιος τολμοῦσε νὰ τὴ διδάξῃ παράλληλα μὲ τὶς θετικὰς ἐπιστῆμες, ἔμπαινε στὴ μαύρη λίστα τῶν αἰρετικῶν καὶ κατέληγε ἀφωρισμένος. Ἀπὸ αὐτὴ τὴν περιπέτεια δὲν γλύτωσε οὔτε ὁ Βενιαμὶν ὁ Λέσβιος, ἕνας ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους Ἕλληνες διαφωτιστὲς καὶ μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. (Βλέπετε σχετικὰ καί: 1. Σαράντου Πανός, «Βενιαμὶν ὁ Λέσβιος: Ὁ δάσκαλος τῆς ἑλληνικότητος», τ. 183, σελ. 11211 καὶ 2. Γ. Μουστάκη «Βενιαμὶν ὁ Λέσβιος: Ἐνας Ἕλληνας Γαλιλαῖος», τ. 166, σελ. 9927).

Γιὸς τῆς Ἀμύρισσας καὶ τοῦ Ἰωάννη Γεωργαντῆ ἢ Καρρέ, γεννήθηκε στὸ ὄρεινὸ Πλωμάρι Μυτιλήνης (1759/62). Βαπτίστηκε μᾶλλον Βασίλειος καὶ ὅταν ἔγινε ἱερομόναχος πῆρε τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητέρας του, ἡγουμένου Βενιαμίν. Τὰ πρῶτα του γράμματα τὰ ἔμαθε στὴ γενέτειρά του. Σὲ ἡλικία 17 ἐτῶν μετέβη στὸ Ἅγιον Ὄρος, στὴ μονὴ τοῦ Παντοκράτορα, ὅπου χειροτονήθηκε μοναχός. Τὸ 1779 στάλθηκε ὡς νεωκόρος στὸ ἀγιορεῖτικο μετόχι τοῦ Ἁγίου Νικολάου στίς Κυθωνίες (σημερινὸ Ἀϊ-

Ο ΑΝΘΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Τὰ θεμέλια τοῦ δοσιλογισμοῦ, ὅσον ἀφορᾷ στὸ μετὰ τὴν Ἄλωση πατριαρχικὸ κράτος, τέθηκαν σὲ μία ἀπλὴ τελετὴ παράδοσης, ὅπου ρωτήθηκε ὁ φιλότονος Γεννάδιος ἀπὸ τὸν Πορθητῆ: «- Εἶσαι Ἕλλην, Πατριάρχῃ»

Καὶ ἡ συγκλονιστικὴ ἀπάντησις: «Μονάχα κατὰ τὴν γλῶσσα...».

Ἄξιος ὁ τίτλος τοῦ δοσίλογου λοιπὸν καὶ τοῦ σιαμαίου τον Ἀ. Νοταρᾶ, τὸν ὁποῖο ἄφιλα ἐγκατέλειψε στὰ χέρια αὐτῶν, πὺν μὲ συνέπεια ὑπηρέτησε καὶ διευκόλυνε νὰ καταλάβουν τὴν Πόλη. Σημειώνουμε ἐν παρόδῳ, ὅτι αὐτὸ τὸ δοσιλογικὸ «ντουέτο» ἔχει ἀναλάβει μὲ πάθος μέγα νὰ ξελεκιάσῃ ὁ πατὴρ Γεώργιος Μεταλληνὸς τὰ τελευταῖα χρόνια, χωρὶς δεδαῖως νὰ μᾶς ἔχουν πείσει τὰ «ἐπιστημονικά» του δάκρυα γιὰ τὴν ἀθωότητα τῶν θεμελιωτῶν τῆς ραγιαδοτουρκικῆς φιλίας, ἢ ὅποια σὰν τὰ μικρόδια ἐπιδίδῃ κάτω ἀπὸ διάφορες πολιτικὰς συνθήκες καὶ ἰδιαίτερα σήμερα μὲ πατριαρχοσυννοδικὰς εὐλογίες.

Νὰ δοῦμε λοιπὸν ἐντελῶς ἀντικειμενικά τί ἔδωσε καὶ τί πῆρε ὁ πρῶτος δοσίλογος τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ Γεώργιος Γεννάδιος - Σχολάριος. Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία, πὺς ἔδωσε «γῆν καὶ ὕδωρ» καὶ πῆρε πολιτικά, οἰκονομικά, κοινωνικά, δικαστικά καὶ προπαντὸς φορολογικὰ προνόμια. Αὐτὰ τὰ τελευταῖα θὰ ἐξετάσωμε σὲ ὁμώνυμη μελέτη μας στὸ «Δαυλὸ» ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ.



βαλί), όπου ήταν ήγούμενος ο θεός του. Έκεί η φιλομάθειά του βρήκε πρόσφορο έδαφος. Παρακολούθησε μαθήματα στην ακμάζουσα τότε σχολή του προκρίτου Ίωάννη Οικονόμου για ένα περίπου χρόνο και έπειτα από προτροπή του τελευταίου ανέχθηκε για σπουδές στην Πάτμο. Στο έλγω νησί παρέμεινε μέχρι τὸ 1786. Στη συνέχεια πῆγε στη Χίο, στη σχολή τῆς ὁποίας φοίτησε για τρία χρόνια καὶ παρακολούθησε για κάποιον διάστημα τις παραδόσεις τοῦ –μετέπειτα μεγάλου ἀντιπάλου του– Ἀθανασίου Πάριου. Στη συνέχεια ἐπέστρεψε στὶς Κυδωνίες, ὅπου δὲν ἔμεινε πολὺ. Μὲ τὴν οἰκονομικὴ ὑποστήριξη εὐπόρων κατοίκων τῆς πόλης κατάφερε νὰ συνεχίσῃ τις σπουδές του στη Δύση. Τὸ 1790 τὸν βρῆκε φοιτητὴ στὸ πανεπιστήμιο τῆς Πίζας, στὴν Ἰταλία. Μετὰ ἀκολούθησε ἡ Πολυτεχνικὴ Σχολή τοῦ Παρισιοῦ, ὅπου για ἓνα διάστημα διδάχτηκε καὶ ἀπὸ τὸν Α. Lavoisier. Στη γαλλικὴ πρωτεύουσα, παράλληλα μὲ τις σπουδές του στὶς θετικὲς ἐπιστῆμες καὶ τὴ φιλοσοφία, ἦρθε σ' ἐπαφή, μοιραῖα, καὶ μὲ τις ιδέες τῶν κυριώτερων ἐκφραστῶν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Διαφωτισμοῦ. Σταθμὸς στὴν ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα ἐξέλιξή του ὑπῆρξε ἡ γνωριμία του μὲ τὸν Ἀδαμάντιο Κοραῖ καὶ ἡ εἰσοδός του στὸν κύκλο τῶν Ἑλλήνων διαφωτιστῶν καὶ λογίων, πού ζοῦσαν στὸ Παρίσι. Παράλληλα ἀρθρογραφοῦσε στὸν «Λόγιο Ἑρμῆ». Μετὰ τὴν ὀλοκλήρωση τῶν σπουδῶν του στὴν «πόλη τοῦ φωτός» πῆγε για ἓνα χρόνο περίπου στὴν Ἀγγλία, ὅπου δὲν παρέλειψε νὰ μελετήσῃ στὸ Γκρήνουιτς τὸ τηλεσκόπιο τοῦ William Herschel.

Στὰ τέλη τοῦ 1799 ἀπέριψε τὴν πρόταση τῶν προεστῶν καὶ ἐπιτρόπων τῆς Χίου νὰ διδάξῃ στὴν τοπικὴ Ἀκαδημία μὲ σχολάρχῃ τὸν Ἀθανάσιο Πάριο. Προτίμησε νὰ ἐγκατασταθῇ στὶς Κυδωνίες καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὴν τοπικὴ σχολή, ἡ ὁποία ἀπὸ τὸ 1800 ἀναδιωργανώθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο καὶ μετωνομάστηκε σὲ ἀκαδημία. Οἱ μαθητές του διδάσκονταν φιλοσοφία (ἠθικὴ καὶ «μεταφυσικὴ»), ἄλγεδρα, γεωμετρία, φυσικὴ καὶ ἀστρονομία, ἐνῶ ἡ διδασκαλία τῶν ἀνωτέρω θετικῶν ἐπιστημῶν συμπληρωνόταν καὶ

1. Τὸ Πατριαρχεῖο λοιπόν, πὺν ἔχει συσταθῇ μὲ τὴν προτροπὴ τοῦ Μεχμέτ Β', ἔδωσε στὸ τουρκικὸ δοβλέτι τὸ «Θεοστήρικτον», πὺν σήμαινε: 1. Κάλυψη τῆς ἐξουσίας τῶν κατακτητῶν μὲ τὴν ἀήθη θέση: «**Ἐκεῖνος πὺν ὑποτάσσεται στὸ Σουλτάνο ἀνῆκει στὸ Ὁρθόδοξο Μιλλιέτ τῶν Βαλκανίων**», δηλαδὴ τὴν Κωνσταντινοφαναριωτικὴ δουλοκτησία. Ἡ ἀγοραπωλησία αὐτὴ διήθησε καὶ τὰ ἱερὰ ὅρια τῆς καθημερινῆς ὀρθόδοξης λατρείας μὲ τὸν Πολυχρονισμό τοῦ «Μεγάλου Θεοστήρικτου Πατισάχ» σὲ κάθε ἱεροπραξία, ὅπως ἀκριδῶς γινόταν στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μὲ τοὺς πολυχρονισμοὺς τῶν τέως ἡγεμόνων μας, σὺν «τῇ βασιλίσει μητρὶ» καὶ τὴν μία ντουζίνα πριγκιπόπουλα.

2. Ἡθικὴ κάλυψη γιὰ τὰ δεινὰ καὶ τις πληγὲς πὺν προκαλοῦσε ἡ Ὁθωμανικὴ Ἐξουσία μὲ τὸν κεφαλικὸ φόρο, τὸν γενιτσαρισμὸ καὶ τὸ παιδομάζωμα.

3. Συστηματικὴ πλύση ἐγκεφάλων τῶν ραγιάδων ἀπὸ τὸν πατριάρχη, μητροπολίτες, ἀρχιεπισκόπους, ἐπισκόπους, μοναχοὺς, μονάζουσες, γυρολόγους θεολόγους, ἱεροδιδασκάλους καὶ ἄλλους παρατρεχάμενους, οἱ ὁποῖοι δίδασκαν ὅτι «ἦταν θέλημα θεοῦ ἡ Πόλη νὰ τουρκέψῃ» καὶ ὅτι ἦταν «θεόπνευστο» τὸ κήρυγμα τοῦ Λουκᾶ Νοταρά, τοῦ τελευταίου Μεγάλου Λογοθέτη – Πρωθυπουργοῦ τῆς πάλαι ποτε Βασιλίδος τῶν πόλεων. Ἀπομόνωση τῶν ραγιάδων καὶ ἀπαγόρευση κάθε σχέσης τους μὲ τοὺς Δντικούς. Ἔτσι μὲ τὴν Πατριαρχικὴ αὐτὴ διδασκαλία ἄργησε τόσο πολὺ ἡ ἀπελευθέρωση ὅσο καὶ μία πρώτη ναυμαχία Ναυπάκτου. Κι ὅταν ὁ ἀποκομμένος ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία Μητροπολίτης Φα-



μέ τη διεξαγωγή πειραμάτων. Μέρος τῶν ἀπαραίτητων πειραματικῶν διατάξεων καὶ τῶν σχετικῶν βοηθητικῶν ἐγχειριδίων τὰ προμηθεύτηκε ἀπὸ τὸν Κοραῖ στὸ Παρίσι. Παράλληλα ἡ διδασκαλία τῶν φιλολογικῶν μαθημάτων ἀνατέθηκε στὸν γραμματοδιδάσκαλο συγγραφέα καὶ κληρικό Γρηγόριο Σαράφη. Σύντομα ἡ φήμη τοῦ Λέσβιου καὶ τῆς σχολῆς τῶν Κυδωνιῶν ἐξαπλώθηκαν σ' ὅλη τὴν Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία. Νέοι ἀπ' ὅλα τὰ Βαλκάνια (καὶ ὄχι μόνο ἐλληνικῆς καταγωγῆς) ἐσπευδαν στὴν Ἀκαδημία, ἡ ὁποία πλέον θεωροῦνταν ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικότερα ἀνώτατα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς ἐφθάσε σύμφωνα μὲ κάποιους ἐρευνητὲς τοὺς 800, ἐνῶ ἡ συνδρομὴ τῆς στὴ μόρφωση τοῦ ὑπόδουλου ἔθνους ὑπῆρξε μέγιστη: «*Ἡ διδασκαλία καὶ τὰ ἔργα τοῦ Βενιαμὶν συντέλεσαν εἰς τὴν ἀφύπνισιν καὶ τὴν πνευματικὴν προετοιμασίαν τῶν Ἑλλήνων, ὅχι μόνον διὰ τὴν Ἐπανάστασιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς νέας πολιτειακῆς πραγματικότητος, ἡ ὁποία προσέκυψε μετὰ τὸν πολυαίμακτον ἀγῶνα τῆς Ἐθνεγερσίας τοῦ 1821*», ἔγραψε γι' αὐτὸν ὁ Δημαρᾶς στὸν «*Νεοελληνικὸ Διαφωτισμὸς*» καὶ ὁ Εὐάγγελος Παπανοῦτσος θὰ σχολιάσῃ στὴ «*Βασικὴ Βιβλιοθήκη*» μὲ θάμβος γιὰ τὸ ἔργο του: «*Τὸ μορφωτικὸ του σύστημα ἐκλεκτικῆς ἐπιστημονικῆς μορφῆς καὶ ἡ φιλοσοφία του, θαύτατα ἀνθρωπιστικῇ, τὸν ἔφεραν στὴν ἐκπαιδευτικὴ πρωτοπορία τῶν λαῶν τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου*».

Οἱ Πατριαρχικοὶ συκοφαντοῦν καὶ ἐπιτίθενται

Οπως ἦταν ἀναμενόμενο ἡ ρωμαϊκὴ ἀντίδραση τὸν θεώρησε δεδηλωμένο ἐχθρὸ τῆς καὶ βάλθηκε νὰ τὸν πολεμήσῃ μὲ κάθε μέσο. Ἐναντίον του στράφηκαν μὲ μένος ὁ Ἀθανάσιος Πάριος, σχολάρχης τῆς Ἀκαδημίας τῆς Χίου καὶ ὁ Μέγας Ἱεροκῆρυξ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Δωρόθεος Βου-

ναριοφαρσάλων Διονύσιος ὁ φιλόσοφος στὰ 1610 ξεσηκώνεται μὲ χιλιάδες ἑθελοντὲς καὶ ἔμπειρους πολεμιστὲς Κατελάνους κατὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, τὸ Πατριαρχεῖο ἀφώρισε τὸν ξεσηκωμὸ καὶ μὲ τὸν ἴδιο τὸν Πρωτοσύγκελλο τοῦ Μητροπολίτη «*κάρφωσε*» στὸ ματωμένο ράσο του τὸν πατριαρχοσυννοδικὸ ἀφορισμό. Ὅμως ἦταν πλέον αὐτὸς ὁ ἀφορισμὸς ἀνενέργητος πάνω στὸ αἰωρούμενο ἀπαγχονισμένο σκῆνωμα τοῦ ἐθνομάρτυρα Διονυσίου τοῦ φιλοσόφου. Ἦταν, λέει, πολὺ μορφωμένος γι' αὐτὸ καὶ «*σκυλοδιπλοαφωρίσθηκε*».

Τὰ ἴδια καὶ χειρότερα συνέβησαν καὶ μὲ τὸν παπᾶ Βλαχάδα στὰ χωριὰ τοῦ Βάλτου. Ὅλα αὐτὰ εἶδε καὶ ὁ ἱστορικὸς Δημήτρης Φωτιάδης καὶ ἔγραψε: «*Ἡ πολυπόθητη λευτεριά ἄργησε πάρα πολὺ νὰ ἔλθῃ, γιατί τὸ πατριαρχο-φαναριωτικὸ κράτος κατέπνιγε κάθε ἐλευθερωτικὴ πνοὴ μὲ ἀφορισμούς, ἀρές, κατάρες καὶ διαδρώσεις μέσῳ τῶν πολυπληθῶν ρασοφόρων του καὶ ἰδιαίτερα τῶν ἀργόσχολων σὲ ὅλα καλογέρον του ἐκτὸς ἀπὸ τὸ “σφάζε με ἀγᾶ μου γιὰ ν’ ἀγιάσω”*».

Φιλοτουρκικὴ δράση τοῦ Πατριαρχείου στὸ νέο κράτος

Ενα χρόνο πρὶν τὴν δολοφονία τοῦ πρώτου Κυβερνήτη τῆς Ἑλλάδος, Ἰωάννη Καποδίστρια, στὰ 1830 στάλθηκε «*σουλτανικῇ ἐπινεύσει*» ὁλόκληρη ἡ δωδεκαμελὴς Πατριαρχικὴ Σύνοδος στὸ γραφεῖο τοῦ τίμιου Κυβερνήτη γιὰ νὰ τὸν ἀποκαρδιώσῃ, ὅσον ἀφορᾷ στὶς ἀλυτρωτικὲς του διεκδικήσεις.



λησιμᾶς. Καὶ οἱ δύο χαρακτηρίζονταν ἀπὸ τὴ βαθεῖα τους θρησκοληψία καὶ τὸ μῖσος τους πρὸς ὅτιδήποτε ἑλληνικό. Συνειδητοὶ Ρωμοὶ ἀμφοτέρω, διακρίνονταν γιὰ τὴν πλήρη ἀποστροφή τους πρὸς τὸν Διαφωτισμό.

Ὁ Πάριος ἐκτὸς ἀπὸ ἐχθρὸς τοῦ διαφωτισμοῦ ἦταν καὶ βαθύτατα μισέλληνας (ὡς Ρωμιός). Τὴν ἐχθρότητά του πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἑλληνικὴ Παιδεία τὴν ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος, στὸ βιβλίον ποὺ συνέγραψε (μὲ ψευδώνυμο¹) καὶ φέρει τὸν τίτλο «Ἀντιφώνησις» (Τεργέστη 1802). Στὴ σελίδα 26 ἐκείνης τῆς ἐκδόσεως ὁ Πάριος ἀναφωνεῖ: «Διὰ τοῦτο εἶναι τῷ ὄντι ταλανισμοῦ ἄξιον τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων, ὅχι διατὶ τοῦ ἔλειψαν οἱ Δημόκριτοι καὶ οἱ Πλάτωνα καὶ οἱ Ζήνωνα καὶ οἱ Εὐκλείδαι καὶ οἱ τοιοῦται ἄλλοι μετεωρολέσχει, καὶ ὅχι διατὶ δὲν σεμνύνεται μὲ Νεϋθωνα, μὲ Βολφίους, μὲ Λωκίους καὶ ἄλλους τοιούτους, ὅπου κηρύττονται πὼς ἔφεραν τὴν φιλοσοφία εἰς τὸ ἄκρον, ὅχι λέγω διὰ τοὺς λήρους καὶ φληνάφους, ἀλλὰ διατὶ ἔλειψαν, φεῦ! Οἱ Βασίλειοι, οἱ Ἀθανάσιοι, οἱ Κύριλλοι, οἱ Αὐγουστῖνοι, οἱ Ἀμβρόσιοι, οἱ Σωφρόνιοι, οἱ Δαμασκηνοί, οἱ οὐρανόφρονες ἄνδρες, οἱ τῶν Ἀποστόλων ὁμότροποι, οἱ ὄντως κοσμοσωτήρες...». Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ἐν πλήρει δεισιδαιμονίᾳ τελὼν νοῦς ἦταν ὁ ἕνας ἐκ τῶν δύο διωκτῶν τοῦ Βενιαμὶν Λέσβιου, γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ Κούμας ἔγραψε: «Ἐῖχε κηρύξει ὁμως πόλεμον ἀδιάλλακτον κατὰ τῶν ἐξ Εὐρώπης ἐρχομένων μαθημάτων. Ὅς τις ἐπάτει τὴν Εὐρώπην, ἦτο χωρὶς ἄλλην ἐξέτασιν ἄθεος. Ἡ Μαθηματικὴ κατ' αὐτὸν ἦτο πηγὴ τῆς ἀθείας, τῆς ὁποίας πρῶτον ἀποτέλεσμα ἦτο ἡ κατάλυσις τῆς νηστείας». Ἀμέσως μετὰ ὁ Κούμας σημειώνει: «Ἰσχυσεν ὁμως μερὶς ὑγιεστέρα Χίων νὰ προσλάβῃ διδάσκαλον τῆς μαθηματικῆς (1796) τὸν συμπατριώτην των Πρώιον δι' ὁλί-

...Σηκώνεται μὲ ἀξιοπρέπεια ὁ εὐπατρίδης πολιτικός, ὁ μοναδικὸς ἄξιος καὶ ἀποτελεσματικὸς ἀντίπαλος τοῦ τυραννικοῦ Μέτερνιχ στὸ Συνέδριον τῆς Βιέννης (1814) ὡς ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν τῆς Ρωσίας, ἀνοίγει τὴν θύρα τοῦ γραφείου καὶ λέει «στεντορεῖα τῇ φωνῇ», ὅπως ἀναφέρει ὁ Παπαρηγόπουλος: **«Σεβάσμιον κύριοι: πηγαίνετε καὶ ποτὲ μὴν ἐπανέλθετε».**

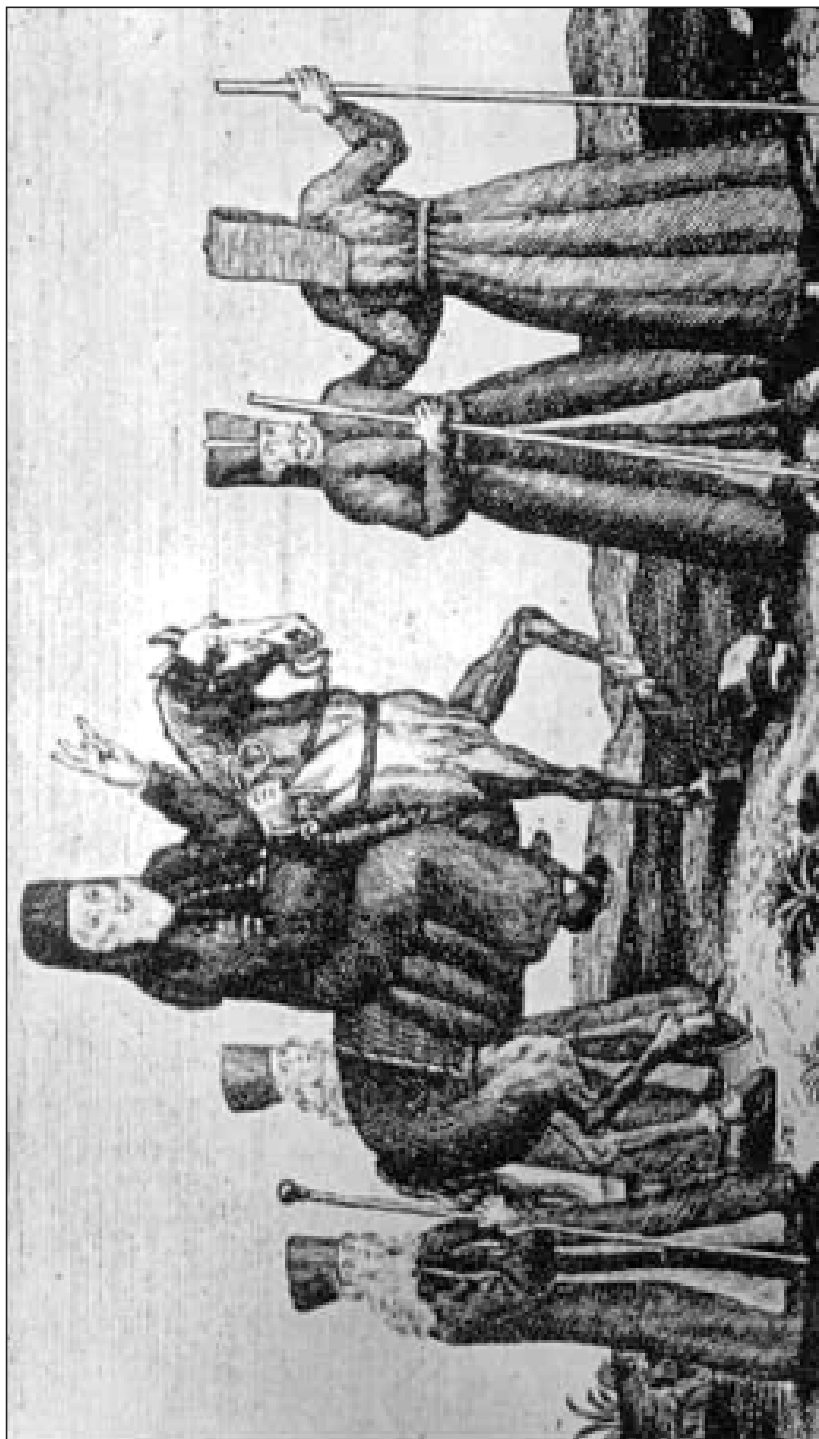
Γι' αὐτὸ καὶ ὁ λόγιος Θεόκλητος Φαρμακίδης, θέλοντας «κουτσὰ στραβά» **«μία ἐκκλησία ἐλεύθερη σ' ἓνα ἐλεύθερο κράτος»**, ἐνεργοποίησε τὸν μηχανισμό τῆς «Αὐτοκεφαλίας», ὁ ὁποῖος συνάντησε τὴ λυσσώδη ἀντίδραση τῶν ρωσόφιλων καὶ τῶν Φαναριωτῶν, ποὺ ἀφώρυσαν τὸν «τόμο» τῆς Αὐτοκεφαλίας στὰ 1850. Σήμερα ὁμως στεγάζονται ὑπὸ τὴν κρατικο-εκκλησιαστικὴ συνταγματικὴ του προστασία καὶ μεταξὺ τῶν πρῶτων ὁ καθηγητὴς τοῦ κρατικοῦ Πανεπιστημίου πατῆρ Γεώργιος Μεταλληνός.

Ἔτσι μὲ τὸν Ἰωάννη Καποδίστρια καὶ τὸ ὀρθολογικὸ ἀνορθωτικὸ του πρόγραμμα, παρὰ τίς ὅποιες γκρίνιες τῶν ἀναρχοαντόνομων καπετανάτων ποὺ πολεμοῦσαν φανερά τὴν Καποδιστριακὴ εὐνομία, μπῆκε τέλος στίς πατριαρχο-φαναριωτικὰς αὐθαιρεσίες.

Δρ Γεώργιος Μουστάκης

Καθηγητὴς Θεολογίας

1. Χρησιμοποίησε τὸν ψευδώνυμο τίτλο τοῦ «Ναθαναὴλ Νεοκαισαρέως τοῦ ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ἐφησυχάζοντος».



“Εφίππος άφιερέας με συνοδεία κληρικών και ραβδούχων σέ περιοδεία ανά τις πόλεις και τὰ χωριά τῆς «ἐπαρχίας» του γιά τήν εισπράξη άπό τούς ραγιάδες τών φόρων και τών «δικαιωμάτων» πού τού παρεχώρησε ή σουλτανική τυραννία. Ή οικονομική αυτή άφάμαξη τών πάμπτωχών πληθυσμών, προστιθεμένη στα «χαρατσάια» τῆς θωμανικής διοικήσεως, ήταν συχνά άδάστακτη γιά τούς «φορολογουμένους» και τούς ώδηγούσε στην τέλεια οικονομική και κοινωνική έξαθλίωση.

γον καιρόν, ἐπειδὴ μὴ ὑποφέρων τοῦ Παρίου τὸν πόλεμον μετέθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν...»².

Ὁ ἄλλος κατήγορος τοῦ Βενιαμίν ἦταν ὁ Ἰθακήσιος Δωρόθεος Βουλευσιμᾶς ἐπίσης γνωστός διώκτης τῶν διαφωτιστῶν. Ὁ ἴδιος μερικά χρόνια ἀργότερα (1814) κατήγγειλε ὡς αἵρετικό καὶ τὸν διαφωτιστὴ Στέφανο Δούγκα, τοῦ ὁποῦ τὶς περικοπὲς ἔχουμε ἤδη περιγράψει. Ὁ τίτλος τοῦ Μεγάλου Ἱεροκλήρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πού ἔφερε, στήν οὐσία ἦταν τοῦ Μεγάλου Ἱεροξεταστῆ. Ἀπὸ κοντὰ στοὺς δύο «ἐπιφανεῖς» καὶ δύο καλόγεροι οἱ Σαμουήλ καὶ Ἰάκωβος.

Ἀρχικὰ ὁ Ἀθανάσιος Πάριος ξεκίνησε ἓνα λυσσαλέο ἀγῶνα ἐνάντια στὸν Λέσβιο μέσα στὶς Κυδωνιές. Ἐπειδὴ ὁμως οἱ Ἀἰδολιῶτες εἶχαν ἀνεδασμένο κοινωνικὸ ἐπίπεδο καὶ ὁ πολιτισμὸς τοὺς ἐφθανε σ' ἔκταση καὶ ἔνταση αὐτὸν τῶν Συμυρναίων, δὲν τοῦ ἔδιναν σημασία. Γι' αὐτὸ ἀποφάσισε νὰ δάλῃ μπροστὰ τὰ «μεγάλα μέσα». Κατήγγειλε (1803) τὶς κακοδοξίες τοῦ Βενιαμίν στήν Ἱερὰ Σύνοδο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ὡς πειστήρια τῆς αἵρεσης καὶ ἀθεΐας τοῦ σχολάρχῃ τῆς Ἀκαδημίας Κυδωνιῶν προσκόμισε τὰ τετράδια - σημειώσεις διδασκαλίας, τὰ ὁποῖα εἶχε πάρει στὰ χέρια του ἐξ ὑποκλοπῆς. Κατηγόρησε δὲ «ἐπὶ ἀθεϊστικῷ ὀρθολογισμῷ» ὁλόκληρο τὸ «καινὸν τῆς φιλοσοφίας σύστημα» τοῦ Βενιαμίν. Καὶ πιὸ συγκεκριμένα: «Ὁ ἅγιος-ρεῖτης ἱερομόναχος Βενιαμίν ὁ Λέσβιος καταγγέλλεται ἐπὶ αἰρέσει καὶ κακοδοξίᾳ, διότι διδάσκει τὰς κατωτέρω πλάνας, αἵτινες τὰς ψυχὰς τῶν αὐτοῦ μαθητῶν δηλητηριάζουσι: α) Ἡ γῆ κινεῖται, ἐνῶ ὁ ἥλιος παραμένει ἀκίνητος. β) Τὰ οὐράνια σώματα κατοικοῦνται ὑπὸ ἄλλων ὑπαρκτῶν ὄντων καὶ γ) Ὁ ἥλιος εἶναι ἐκ φύσεως σκοτεινὸς καὶ φωτίζεται ἐξ ἀνταντακλάσεως».

[Ὡστόσο καὶ παρὰ τὸν ὀλοφάνερα σκοταδιστικὸ ρόλο πού ἔπαιξε ὁ Ἀθανάσιος ὁ Πάριος στήν παιδεία τῶν ὑπόδουλων Ἑλλήνων ἢ Ὁρθόδοξη Ἑλλαδικὴ Ἐκκλησία τὸν ἀνακήρυξε ἅγιο. Καὶ ὄχι μόνον αὐτό: Γιὰ τὸν νῦν ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν κ. Χριστόδουλο, ὅπως ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ στὸ ἀπόσπασμα πού ἀκολουθεῖ: «Σαφὲς παράδειγμα γιὰ μένα εἶναι οἱ Ἅγιοι Ἀθανάσιος ὁ Πάριος καὶ Κοσμάς ὁ Αἰτωλός. Ἄν προσεγγίσουμε τὶς ἱστορικές περιόδους στὶς ὁποῖες ἔζησαν, τέλῃ 18ου αἰῶνα μὲ ἀρχὲς 19ου, θὰ παρατηρήσουμε ὅτι τότε εἶχε φουντώσει στήν Εὐρώπῃ ὁ διαφωτισμὸς καὶ ὑπῆρχε μία ἔντονη τάση θεοποίησης τῶν δημιουργημένων θετικῶν ἐπιστημῶν, μαζὶ μὲ μία ἐπίσης ἔντονη ἐκκοσμίκευση τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης»³. Ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ὄχι ἀπλᾶ παραμένει ἀμετανόητη γιὰ τὰ λάθη τοῦ παρελθόντος της, ἀλλὰ τὰ θεωρεῖ καὶ ὡς τὰ ἰδανικά της. Τὸ μόνον πού ἀπομένει εἶναι, νὰ δοῦμε τὸν ἀρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο νὰ ἀναθεματίζει καὶ αὐτὸς μὲ τὴ σειρά του τὰ μαθηματικά καὶ ἐν γένει τὶς θετικὲς ἐπιστῆμες, ὅπως ἔπραττε μὲ «ζήλο» ὁ ἁγιοποιηθεὶς κατόπιν Πάριος!]

Ὅπως εἶπαμε, ὁ Πάριος στηρίξε τὶς παραπάνω κατηγορίες στὰ τετράδια τῶν μαθητῶν τοῦ Βενιαμίν, πού εἶχε καταφέρει νὰ πάρῃ στὰ χέρια του. Ὁρισμένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἔστειλε στὸ Πατριαρχεῖο, ὥστε νὰ πειστοῦν οἱ συνοδικοὶ γιὰ τὴν «ὀρθότητα» τῶν καταγγελιῶν του. Οἱ σχολαστικὲς σημειώσεις τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς τῶν Κυδω-

2. Κωνσταντῖνος Κούμας, «Ἱστορία τῶν Ἀνθρωπίνων Πράξεων», τόμος 12ος, σελίδα 575, Βιέννη 1832, ἀνατύπωση ἀπὸ τὶς «Ἀναστατικὲς Ἐκδόσεις – Διονυσίου Νότη Καραβία», σειρὰ: «Βιβλιοθήκη Ἱστορικῶν Μελετῶν».

3. Ἀπόσπασμα ἀπὸ συνέντευξη τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χριστόδουλου στήν ἐφημερίδα «Ταυτότητα». Τὸ πλῆρες κείμενο δορῶνται στήν ἐπίσημη ἰστοσελίδα τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας στήν ἠλεκτρονικὴ διεύθυνση: <http://www.ecclesia.gr>.

νίων περιείχαν τις παρακάτω αίρετικές διδασκαλίες του Λέσβιου:

Διδασκαλία πρώτη: «Δυνάμει τῆς ἐρεῦνης τῶν συγχρόνων εἰσηγοῦμαι τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἀπληρωμένου καὶ ἀντιεπιστημονικοῦ συστήματος τουπίκλιν (τοῦ ἐπικαλούμενου) Πτολεμαῖκου, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ ὅλως ἀναποδείκτως τὴν περιφορὰν τοῦ ἡλίου περὶ τὴν γῆν, διὰ τοῦ σωστοῦ καὶ ἐπιστημονικῶς ἀποδεδειγμένου Κοπερνίκειου, τὸ ὁποῖον διὰ ἀστρονομικῶν ἀποδείξεων θέλει τὴν γῆν νὰ περιστρέφεται περὶ τὸν ἥλιον.»

Διδασκαλία δευτέρα: «Οὐδεὶς ἀποκλείει νὰ ὑπάρχῃ ζωὴ εἰς ἄλλους πλανήτας, ἐφ' ὅσον συντρέχουν λόγοι διατηρήσεώς της, ἅρα καὶ ἄλλα ὄντα θὰ ἠδύναντο νὰ κατοικοῦν ἐκεῖ.»

Διδασκαλία τρίτη: «Εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ κατασκευαζόμενον ἓν ἀερόπλοιοιον «PANTAXHKINHTON» διὰ τὴν μεταφορὰν κατοίκων τῆς γῆς εἰς ἄλλους πλανήτας, διὰ νὰ κατοικήσουν ἐκεῖ, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν αἱ φυσικαὶ προϋποθέσεις διατηρήσεως τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.»

Τὴν ἴδια ὥρα ποὺ ὁ Βενιαμὶν γινόταν ὁ προάγγελος τῆς ἐπιστήμης τοῦ 20οῦ καὶ 21ου αἰῶνα, διδάσκοντας τὸ ἐφικτὸ τῆς κατασκευῆς διαστημοπλοίων (168 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸ 1968, ποὺ ἐκτοξεύθηκε ὁ πρῶτος δορυφόρος στὸ διάστημα) καὶ τὸν ἀποικισμό ἄλλων πλανητῶν ἀπὸ ἀνθρώπους τῆς γῆς –δίχως νὰ ἀποκλείῃ ἀκόμα καὶ τὸ ἐνδεχόμενο τῆς ὑπαρξῆς ἐξωγήινης ζωῆς– ἡ ἐπίσημη Ἐκκλησία ἀποκήρυττε τὸ ἡλιοκεντρικὸ σύστημα «ὡς ἀντίθεον», ἐπιστρατεύοντας γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ τὸν σχολάρχῃ τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς, Σέργιο Μακράϊο, ὁ ὁποῖος βάλθηκε σὲ βιβλίον ποὺ ἐξέδωσε⁴ νὰ δείξῃ τὸ ἀντίθετο τῆς ἡλιοκεντρικῆς θεωρίας.

Ἡ καταδίκη τοῦ ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τοῦ Πατριαρχείου

Τὴν περιγραφή τῆς καταδίκης τοῦ Βενιαμὶν τοῦ Λέσβιου ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀντλοῦμε ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ δρ Θεολογίας Ι. Μουτζούρη, «Βενιαμὶν ὁ Λέσβιος, οἱ κατήγοροι τῶν ἰδεῶν του καὶ ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησία» (σελίδες 70-73):

«Ὁ πατριάρχης Καλλίνικος ὁ Δ' (1801-1806, 1808-1809) ἔλαβε κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1803 τὴν καταγγελία τοῦ Ι. Καλλιμάχη γιὰ τὶς «κακόδοξες» καινοτομίες καὶ τὰ τετράδια μὲ τὴ διδασκαλία τῆς Φυσικῆς τοῦ Βενιαμίν. Ἀμέσως τὰ παρέδωσε στὸν ἀρμόδιο μητροπολίτη Ἐφέσον Διονύσιο, ποὺ ἦταν μέλος τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου, νὰ λάβῃ γνώση τῶν καταγγελιῶν, νὰ μελετήσῃ τὰ τετράδια καὶ νὰ εἰσηγηθῇ τὸ θέμα στὴ Σύνοδο.

»Δὲν γνωρίζομε τί συζητήθηκε στὴ συνεδρία τῆς Συνόδου, τί ἐπρότεινε ὁ εἰσηγητής, τί ὑποστηρίχθηκε ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Συνόδου, πόσοι συνοδικοὶ ἔλαβον μέρος, ἂν ὑπῆρχαν μειοψηφήσαντα μέλη καὶ ἂν ἦταν οὐσιαστικὴ ἡ κρίσις, γιὰτὶ δὲν διασώθηκαν τὰ πρακτικά της. Διατηρήθηκε μόνο τὸ συνοδικὸ γράμμα, ποὺ ἀπευθυνόταν στοὺς κατοίκους τῶν Κυθωνιῶν καὶ ποὺ περιέλαβε τὴν ἀπόφαση τῆς Συνόδου. Σύμφωνα μὲ αὐτὸ ἡ ἀπόφαση ἦταν καταδικαστικὴ. Στὸ γράμμα συμπεριελήφθησαν οἱ κατηγορίες, ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν δοξασιῶν καὶ ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ ζητήματος. Ἀξί-

4. Πρόκειται γιὰ τὸ περιβόητο βιβλίον τοῦ Μακράϊου μὲ τίτλο: «Τρόπαιον κατὰ τοῦ Κοπερνίκου συστήματος».

ζει λοιπόν να σταχυολογηθῇ τὸ περιεχόμενό του.

»Στὴν ἀρχὴ δικαιολογεῖ τὴν ἐπέμβαση τῆς Μ. Ἐκκλησίας μετὰ τὶς ἐπανειλημμένες καταγγελίες γιὰ τὴν “ψυχοφθόρο διδασκαλία” τοῦ Βενιαμίν. Στὴ συνέχεια λέγει, πὼς ἄκουσε πρὶν ἀπὸ καιρὸ, ὅτι στὴν ἐκεῖ σχολὴ παραδίδονται “ἀκροαματικά μαθήματα, τὰ τῶν νεωτέρων ἐν ὑποθέσει φιλοσοφούντων, παρὰ τοῦ σχολάρχου Βενιαμίν” καὶ τοῦ φάνηκε ἀπίθανη ἡ φήμη. Μόλις ὅμως ἐκλέχθηκε μητροπολίτης Ἐφέσου ὁ Διονύσιος, ἀπεστάλησαν ἐδῶ ἀπὸ τὸν Ἰωάν. Καλλιμάχη τρία τετράδια σὲ ἀπόδειξη τῶν “παραδιδόμενων ἐναντίον τῆς Θεῆς Γραφῆς συστημάτων”, τὰ ὁποῖα παραδόθηκαν στὸν μητροπολίτη Ἐφέσου. Τὰ διεξήλθε αὐτὸς μὲ περιέργεια καὶ εἶδε “σαφῶς τὴν παρεχομένην φθορὰν καὶ ψυχοφθόρον λύμην” (= καταστροφή) στοὺς μαθητὲς “ἐκ τῆς τοιαύτης πάνυ ἀσυστάτου διδασκαλίας” καὶ λυπήθηκε, ὅπως ἦταν φυνισικό. Αὐτὸ ἀνακοίνωσε σὲ μᾶς τὸν πατριάρχη καὶ τὴν Ἱ. Σύνοδο καὶ παρουσίασε τὰ τετράδια “τῶν ψυχοφθόρων συστημάτων” καὶ “ἐνάντια τῶν Θεῶν Γραφῶν”, γιὰ νὰ συσχεφθῇ ἐπάνω σ’ αὐτὰ ἡ Σύνοδος καὶ μὲ τὴ συγκατάθεση καὶ αὐτοῦ νὰ πάρῃ γρήγορα ἀπόφαση γιὰ τὴν κατάργησή τους καὶ θεραπεία μὲ τὴν γραφίδα.

»Αὐτὰ βέβαια ὅταν εἶδαμε καὶ ἐξετάσαμε συνοδικῶς, ἀπορήσαμε γιὰ τὸν “ἀπονενομημένον τρόπον”, πὺν δὲν χρησιμοποιήθηκε πουθενὰ στὸ δικό μας Γένος ἀκόμα, νὰ διδαχθῇ μία τέτοια ψυχοφθόρος διδασκαλία “διὰ συστήματος φιλοσοφικοῦ”. Γι’ αὐτὸ καλέσαμε τὸν ἱεροκέρυκα τῆς Μ. Ἐκκλησίας κυρ Δωρόθεον (ἐνν. τὸν Βουλησιμᾶ), γιὰ νὰ ἀπαντήσῃ γραφικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ “κατ’ ἀντίρρησην πρὸς ταῦτα” καὶ νὰ ἀποτείνεται ἀμέσως πρὸς αὐτόν, πὺν ἐνσυνείδητα ὑποστηρίζει τὸ νέο σύστημα, πὺν γνωμοδοτεῖ παράλογα καὶ ἀστήρικτα γι’ αὐτὸ, πὺν εἶναι “ὑπόθεσις” καὶ ὄχι “ἀναγκαῖα θέσις καὶ ἀναντίρρητος”, ὅπως εἶναι ἡ κίνηση τῆς γῆς καὶ ἡ ἀκίνησις τοῦ ἡλίου. Εἶναι μία “ὑπόθεσις” πολλῶν φιλοσόφων τῆς ἀρχαιότητος καὶ συγχρόνων τοῦ Πυθαγόρα, τοῦ Κοπέρνικου καὶ νεώτερων ὑποστηρικτῶν. Αὐτὸς ὅμως ὅλους αὐτοὺς τοὺς ὑπερέβαλε στὸ ψέμα· ἔκλεισε στὴν καρδιά του τοὺς ὁμοίους του, πὺν προεσβεῦνουν ὅτι οἱ πλανῆτες καὶ ἀπλανεῖς ἀστέρες εἶναι κατοικημένοι καὶ ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι ἐκ φύσεως σκοτεινός, ἀπὸ ἀντανάκλαση δὲ τοῦ φωτὸς τῶν ἄλλων σωμάτων φωτεινός. Ἔτσι ἀποδείχθηκε ὅτι θέτει τὸν ἐαυτό του ἀντιμέτωπο στὴν Ἀγία Γραφή καὶ τὴν Ἱερὴ Παράδοση. Ἡ συνοδικὴ αὕτη ἀπόφαση ἔγινε μὲ τὴ συγκατάθεση τοῦ οἰκείου ἀρχιερέως (ἐνν. τὸν Διονύσιο), ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ τὴν σωτηρίαν σας καὶ τὴν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴ ψυχοφθόρο αὕτη “λύμην”.

»Επίσης ἀποφασίσαμε νὰ στείλουμε τὸν ἀγαπητὸ κυρ Ἰάκωβο, “ἄνδρα θεοσεβῆ, δόκιμον καὶ πεπαιδευμένον ἐκ τῶν Θεῶν Γραφῶν καὶ κανονικῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας”, γνωστὸ σὲ σᾶς ἀπὸ πρὶν, πὺν μπορεῖ νὰ σᾶς ὠφελήσῃ μὲ συμβουλές καὶ εἰσηγήσεις κατὰ τὴ συνοδικὴ ἀπόφαση καὶ κατὰ τὸ γράμμα τοῦ “ἡμετέρου διδασκάλου κυρ Δωροθέου” (ἐνν. τὸν Βουλησιμᾶ) πρὸς τὸν σχολάρχην Βενιαμίν, πὺν θὰ φέρῃ μαζί του. Τοῦ δίνουμε ἐπίσης τὴν ἐντολή, ὅταν φθάσῃ στὶς Κυδωνίες, νὰ ἀναγνώσῃ στὶς ἐκκλησίες τοῦτο τὸ γράμμα, νὰ φροντίσῃ δὲ γρήγορα μὲ τὴ συνδρομὴ τῶν Κυδωνιατῶν νὰ συγκεντρωθοῦν ὅλα τὰ τετράδια τῆς “ψυχοφθόρου διδασκαλίας”, πὺν εἶναι στὰ χεῖρια τῶν μαθητῶν καὶ νὰ τὰ ἀποστείλῃ στὸν μητροπολίτη Ἐφέσου, ὁ ὁποῖος θὰ τὰ ἐμφανίσῃ στὴ Σύνοδο. Καὶ ἂν δὲν φανῇ ὅτι μετανοεῖ ἐιλικρινὰ ὁ Βενιαμίν καὶ δὲν δηλώσῃ ἐγγράφως τὴ πτώση του καὶ δὲν καθιερώσῃ ἄλλο φιλοσοφικὸ σύστημα σύμφωνο μὲ τὸ καθιερωμένο στὸ κοινὸ σχολεῖο τῆς Χίου, νὰ ἀπομακρυνθῇ καὶ νὰ ἀναλάβῃ ὁ “λογιώτατος δεύτερος διδάσκαλος κυρ Γεώργιος, ὡς ἱκανὸς

εἰς διδασκαλίαν καὶ παράδοσιν τῶν ἐν τῇ κατὰ τὸ φιλοσοφικὸν σχολεῖον νήσῳ Χίῳ διδασκομένων ἀκροαματικῶν φιλοσοφικῶν μαθημάτων”.

»Παραγγέλλει ἐπίσης νὰ μὴν τολμήσῃ στὸ ἐξῆς ὁ σχολάρχης Βενιαμὶν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ “τοιούτον σύστημα εἰς διδασκαλίαν ἐμμέσως καὶ ἀμέσως, κρυφίως ἢ φανερώς”.

»Τὸ γράμμα γράφτηκε κατὰ μῆνα Αὐγούστου προφανῶς τοῦ 1803 καὶ φέρει τὰ ὀνόματα τῶν ἑπτὰ μελῶν τῆς Συνόδου, ἥτοι τῶν Ἐφέσου Διονυσίου, Ἡρακλείας Μελετίου, Κυζίκου Ἰωακείμ, Νικομηδείας Ἀθανασίου, Προύσης Ἀνθίμου, Λαρίσης Ραφαήλ καὶ Ἀγκύρας Ἰωαννικίου[...].

»Ἡ πατριαρχικὴ ἐκείνη Σύνοδος ἔκανε δεκτὲς τὶς κατηγορίες, ὅπως διατυπώθηκαν ἀπὸ τοὺς κατηγοροῦν τοῦ Βενιαμίν, καὶ τὸν κατεδίκασε. Ἀπὸ τὸ περιεχόμενο καὶ τὴ διατύπωση ἀκόμη τῆς ἀποφάσεως γίνεται φανερὴ ἡ ἐπέμβαση τῶν κατηγορῶν».

Ὁ μητροπολίτης «ἐλάλει ὡς Τοῦρκος»

Ὅσο μὲ τὴ μεσολάβηση τοῦ φίλου του Ἀλεξάνδρου Μουρούζη, ὁ ὁποῖος ἐκείνη τὴν ἐποχὴ εἶχε τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπίσημου διερμηνέα τῆς Πύλης, ἡ πατριαρχικὴ ἀπόφαση δὲν ἐκτελέστηκε. Τελικὰ μὲ τὴ στήριξη τῶν μαθητῶν του καὶ τῆς ἀστικῆς τάξης τῶν Κυδωνίων παρέμεινε στὴ σχολή, συνεχίζοντας τὴ διδασκτικὴ του δράση. Ἡ ἡρεμία ὅμως ἦταν φαινομενικὴ, ἐφόσον οἱ ἐχθροὶ τοῦ ὑπενόμευαν μὲ κάθε μέσο τὸ ἔργο του. Ὁ Ντιντὸ (Διδῶτος) Φερμάν, ποὺ ὑπῆρξε μαθητὴς στὶς Κυδωνίες, ἀναφέρει στὰ ἀπομνημονεύματά του, ὅτι ὁρθόδοξοι ἱερεῖς τῆς πόλης ἰσχυρίστηκαν στοὺς Τούρκους, ὅτι ὁ Βενιαμὶν διέδιδε ἐπαναστατικὰς ἰδέες. Ἔτσι τὸ 1806 ὁ Ὄθωμανὸς ναύαρχος Σεβδαλή πασαῖς διέταξε τὸ κλείσιμο τῆς σχολῆς, διάταγμα ὅμως τὸ ὁποῖο ὑπῆρξε προσωρινό. Ἄν καὶ ἀπὸ τὸ 1808 ὁ Λέσβιος εἶχε ἐκδηλώσει τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τὶς Κυδωνίες ἐξαιτίας τῶν συνεχιζόμενων ἀντιδράσεων καὶ τῶν προβλημάτων ποὺ αὐτὲς προκαλοῦσαν στὴ λειτουργίαν τῆς σχολῆς, παρέμεινε μέχρι τὸ 1812. Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ κλήθηκε νὰ ἀνάλαβῃ τὴ διεύθυνση τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς στὴν Κωνσταντινούπολη. Ἀρνήθηκε καὶ ἐπέστρεψε στὴν ἰδιαίτερη πατρίδα του, τὴν Λέσβο. Προσπάθησε νὰ ιδρύσῃ σχολὴ στὴ Μυτιλήνη, ἀλλὰ παρὰ τὴν ὑποστήριξη τῶν συμπατριωτῶν του καὶ πολλῶν μαθητῶν του, ποὺ τὸν ἀκολούθησαν ἀπὸ τὶς Κυδωνίες, τελικὰ δὲν τὰ κατάρφερε. Στὴ συνέχεια ἀναχώρησε γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου ἐργάστηκε ὡς οἰκοδιδάσκαλος στὸ σπίτι τοῦ γιατροῦ Γεωργίου Δεσύλλα. Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ πρότειναν νὰ ἀναλάβῃ τὴ σχολαρχίαν τῆς νεοῖδρυθείσης στὴν πόλιν τῆς σχολῆς τῆς Φιλομούσου Ἐταιρείας. Ἐπρόκειτο γιὰ μία παιδευτικὴ κίνηση Ἀθηναίων διαφωτιστῶν, στὴν ὁποία πρωτοστάτησαν τρεῖς «...ἐκ τῶν εὐπατριδῶν, ἄνδρες μὲ φῶτα καὶ μὲ ζῆλον τῶν καλῶν, Ἰωάννης Μαρματούρης, Πέτρος Ρεβελάκης καὶ Ἀλέξανδρος Χωματιανός, οἱ δύο πρῶτοι μεμνημένοι τὰ μυστήρια τοῦ Ρήγα, ὁ δὲ τρίτος, καθ’ ὃν νέος τὴν ἡλικίαν καὶ ἀνήκων εἰς οἶκον ὑπερασπιζόμενον παρὰ τῆς Ἀγγλίας, δὲν εἶχεν οὐδεμίαν γνῶσιν τοῦ μυστηρίου, συνιστῶσιν οὗτοι τὴν περιόλεπτον Φιλόμουσον Ἐταιρείαν καὶ τὸ κατ’ ἀρχὰς μικρὸν μέτ’ οὐ πολὺ ἐγένετο μέγα. Εἵλκυσε πρὸς ἑαυτὴν τὴν συνδρομὴν καὶ Μοναχῶν, καὶ Πριγκίπων, καὶ Εὐγενῶν, καὶ Φιλοσόφων, καὶ πάσης τάξεως ἀνθρώπων· ἤχμασε δὲ μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως (...) Ἡ Ἐταιρεία δὲ ἔδιδε δακτύλιον γλανκὸς πρὸς μὲν τοὺς Εὐεργέτας χρυσοῦν, πρὸς τοὺς Συνηγόρους δὲ ἀργυροῦν. Ὡστε ὁ φιλόμου-

σος οὗτος Σύλλογος ἀνήγειρε Σχολεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας, τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Γλωσσῶν»⁵. Ἡ δράση τῆς Ἐταιρείας, ἂν καὶ ἄφησε ἐντελῶς ἀδιάφορους τοὺς Τούρκους, προκάλεσε τὴν ὀργή τοῦ ὀρθοδόξου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν Γρηγορίου, ὁ ὁποῖος μὲ θρησκευτικὸ ζήλο ἔκανε τὰ πάντα γιὰ νὰ κλείσῃ τὰ σχολεῖα ποὺ δίδασκαν τὴν Ἑλληνικὴν Παιδεία. Ὁ Διονύσιος Σουρμελῆς ἀναφέρει: «*Παρατηρήσεως ἄξιον ἦτον ὅτι ἐνῶ οἱ Τούρκοι θλέποντες τὰ τοιαῦτα φιλελεύθερα κινήματα ἀδιαφόρουν, ἢ τουλάχιστον δὲν ἔδειξαν ὅτι δυσαρεστοῦντο, ὁ ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν Γρηγόριος ἔβαλε τὰ δυνατὰ του νὰ ἐξοντώσῃ τὴν Ἐταιρείαν ὡς πρᾶγμα κακοποιὸν καὶ ἔχον ἀποτελέσματα ἀπενεκταῖα· ἐλάλει δὲ ὡς Τούρκος. Ἀλλ' ἐξαναντίας οἱ τότε προεστώτες καὶ πρόκριτοι ὑπεστήριξαν αὐτὴν μὲ ζήλον διακαῆ, ὥστε μετὰ ταῦτα κακὴν κακῶς ἀπέβαλον αὐτόν*»⁶.

Αὕτῃ ἦταν λοιπὸν ἡ περιπέτεια τῆς Φιλομούσου Ἐταιρείας τῶν Ἀθηνῶν, στὸ σχολεῖο τῆς ὁποίας ζητήθηκε νὰ διδάξῃ ὁ Βενιαμίν. Ὁ Λέσβιος ὅμως γιὰ δικoὺς του λόγους ἀρνήθηκε τὴν πρόταση τῶν Ἀθηναίων καὶ παρέμεινε στὴν Πόλη μέχρι τὸ 1817, ὁπότε δέχτηκε τελικὰ τὴν πρόσκληση τοῦ ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας Ἰωάννη Καρατζᾶ νὰ ἀναδιοργανώσῃ τὴν Ἀκαδημία τοῦ Βουκουρεστίου. Στὸ ἔργο αὐτὸ ὁρῆκε δοθῆ καὶ συνεργάτῃ τὸν Ἀλέξανδρο Μαυροκορδάτο, ἀνεψιὸ τοῦ ἡγεμόνα. Ἡ διδασκαλία του ὅμως διεκόπη μετὰ τὴν πτώση τοῦ Καρατζᾶ, τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1818, ὁπότε ὁ Λέσβιος ἀναγκάσθηκε νὰ μεταβῇ στὸ Γιάσι (Ἰάσιο). Στὴ Μολδαβία παρέμεινε δύο χρόνια ὑπὸ τὴν προστασία τοῦ ἡγεμόνα Ἀλέξανδρου Καλλιμάχη καὶ στὸ διάστημα αὐτὸ μὴ ἦτορ στὴ Φιλικὴ Ἐταιρεία. Στὸ ἔξῃς ἡ διδασκαλική του δράση θὰ συνδυάζεται μετὰ προσπάθειες ἀπελευθερωτικοῦ χαρακτήρα. Τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1820 τὸν συναντᾶμε στὴ Σμύρνη νὰ διδάσκῃ στὴν Εὐαγγελικὴ Σχολή, ἐνῶ παράλληλα φέρεται νὰ ἐνεργῇ ἐκεῖ ὡς ἀπεσταλμένος τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας. Μετὰ τὴν ἔναρξη τῆς Ἐπανάστασης μετέβη στὶς Κυδωνιές, ὅπου ἀπὸ κοινοῦ μὲ τὸν Παπαφλέσσα συγκέντρωσαν πολεμοφόδια γιὰ τὸν ἀγῶνα. Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1821 ἔφυγε μὲ κατεύθυνση τὰ Ψαρά. Μετὰ πέρασε στὴν Ὑδρα, στὶς Σπέτσες καὶ τελικὰ στὴν Πελοπόννησο. Ἐλαβε μέρος στὴν Α' Ἐθνοσυνέλευση τῆς Ἐπιδαύρου (27/12/1821) ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς εἰκοσι ἐπιτρόπους τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ἐνῶ τὸ 1822 ὡς μέλος τῆς Ἀρμοστείας τοῦ Αἰγαίου περιώδευε στὰ νησιά, ὁργανώνοντας τὴν ἐκεῖ ἐξέγερση. Στὴ Β' Ἐθνοσυνέλευση τοῦ Ἀστρους (Μάρτιος - Ἀπρίλιος 1823) ἐκλέχθηκε στὴν ἑννεαμελὴ ἐπιτροπὴ γιὰ τὴ σύνταξη προσωρινῆς ποινικῆς νομοθεσίας καὶ τὸν ἐπόμενο χρόνο (1824) συμμετεῖχε στὴν ἐκπόνηση σχεδίου γιὰ τὴ δημιουργία ἀνώτερης σχολῆς στὸ Ἄργος. Ἡ δράση του ἀνακόπηκε τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1824, ὁπότε πέθανε στὸ Ναύπλιο ἔχοντας προσβληθῇ ἀπὸ τύφο.

Στέφανος Μυτιληναῖος

[Στὸ ἐπόμενο τεῦχος: Τὸ Πατριαρχεῖο ἐναντίον Κοραῆ, Πέζαρου, Κων. Κούμα καὶ ἄλλων διαφωτιστῶν στὶς παραμονὲς τοῦ '21.]

5. Διονύσιος Σουρμελῆς, «Κατάστασις Συνοπτικὴ τῆς Πόλεως Ἀθηνῶν», σελίδα 82, Ἀθήνα 1842, ἀνατύπωση ἀπὸ τὴς «Ἀναστατικῆς Ἐκδόσεως – Διονυσίου Νότη Καραβία», σειρά: «Βιβλιοθήκη Ἱστορικῶν Μελετῶν».

6. Διονύσιος Σουρμελῆς ὁ.π., σελίδα 82, ὑποσημείωση 6.

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ



Χρόνιο παραλήρημα

Ἀσφαλῶς θὰ θυμᾶστε τὸν κ. Εὐάγγελο Θεοδώρου, τὸν θεολόγο στὸν ὁποῖο ἀνετέθη, ὑπὸ τύπον ἐργολαβίας ἀπὸ τὴν Ἑλλαδικὴ Ἐκκλησίᾳ, ἡ «ἀντίκρουση» τῶν ἀπόψεων τοῦ Μίκη Θεοδωράκη, ὅπως αὐτὲς ἐκφράστηκαν στὴν γνωστὴ συνέντευξή του στὸν «Δαυλὸ» (τ. 246). Ἀπὸ τότε πέρασαν ἑπτὰ ὁλόκληροι μῆνες, ἀλλὰ ὁ κ. Θεοδώρου συνεχίζει νὰ σχολιάζει καὶ νὰ ἀπαντᾷ στὸν μεγάλο μουσικοσυνθέτη, χωρὶς διακοπὴ, μὲ ἐξασέλιδα σὲ κάθε τεῦχος τοῦ μηνιαίου περιοδικοῦ «Ἐκκλησίᾳ». Στὰ τελευταῖα τεύχη μάλιστα τοῦ ἐν λόγῳ ἐπισημοτάτου ὁργάνου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἄρχισε πλέον νὰ γίνεται ἐμφανὲς ἡ κόπωσή του καὶ τὸ μπερδεμα τῆς γλώσσας του. Ἴδου ἓνα ἀπόσπασμα τῶν λόγων του:

«Παρά τις τυχόν ἀπαράδεκτες σκιερὲς ἢ καὶ σκοτεινὲς πλευρὲς τῆς ζωῆς μερικῶν Βυζαντινῶν, οἱ ὁποῖες κατὰ κάποιον τρόπο εἶναι συμβατές πρὸς τὴν περιρρέουσαν ἡθικοκοινωνικὴν ἀτμόσφαιρα καὶ τὸ ἀντικειμενικὸν πνεῦμα τῆς τότε ἐποχῆς καὶ οἱ ὁποῖες ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶναι πολὺ ὀλιγότερες ἀπὸ τῆς σκοτεινῆς πτυχὲς τῆς ζωῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀρχαίας Ἀθῆνας ἢ τῆς μεσαιωνικῆς Δύσεως, τὸ ἰδεῶδες αὐτό, συνδέοντας τὸν ἄνθρωπο μὲ τῆς ἀκτιστὲς ἐνέργειες τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ πηγὴ ὅλων τῶν ἀξιῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ ἐκ τοῦ ὁποῖου προέρχεται “πᾶσα δόσις ἀγαθῆ”, ὑποδοθηθεὶ τὴν ἀρμονικὴ συνανάπτυξιν καὶ συνεκδήλωσιν τῶν διαφόρων πανανθρωπίνων ἐμφύτων ἀξιολογικῶν προδιαθέσεων καὶ ροπῶν, ὥστε νὰ μὴ καλλιεργῆται ἡ μίᾳ ὑπερτροφικῶς εἰς ἑνὸς τῶν ἄλλων, ἀλλὰ νὰ συναναπτύσσονται ὅλες κατὰ τρόπον ἰσορροπο καὶ ἀνταποκρινόμενον στὴν ἱεραρχικὴ κλίμακα τῶν ἀξιῶν...».

Μὰ πῶς τὸν ξέχασαν ἔτσι τὸν ἄνθρωπο; Δὲν θρέθηκε κανεὶς ἀκόμη, ἱερωμένος, λαϊκὸς ἢ συνάδελφός του θεολόγος νὰ τὸν σκουνητῇ γιὰ νὰ τὸν ξυπνήσῃ ἀπ’ τὸν παρατεινόμενο παραληρηματικὸ τὸν λήθαργο;

Π.Α.Κ.

Τὸ Θησαυροφυλάκιο τοῦ Σολομῶντος

Τὰ κλεμμένα καὶ ὑπεξαίρεμένα τῶν χρηματιστηρίων τὰ ἔθγαλαν ἔξω ἢ τὰ ἔκαναν χρυσό, μὲ τῆς εὐλογίας τοῦ διαβόητου κ. Γκρίνσπαν (ὁ διεθνὲς ἀρχιτέκτων τῆς μεγάλης κλοπῆς τῶν ἀγορῶν τιμήθηκε προσφάτως ἀπὸ τὴν βρετανικὴ πλουτοκρατία μὲ τὸν τίτλο τοῦ ἱππότη!). Οἱ ἴδιοι κύκλοι μὲ δολιότητα καὶ πονηρίᾳ κρατοῦσαν ὡς πρόσφατα συμπιεσμένη τὴν τιμὴ τοῦ χρυσοῦ στὰ \$252 δολάρια ἀνὰ οὐγγιά, μὲ μιὰ μαζικὴ προπαγάνδα ὅτι τὸ πολῦτιμο μέταλλο θὰ κατακυλοῦσε περαιτέρω. Κι αὐτὰ ὅταν προέβαιναν σὲ ἐπενδύσεις τῶν κλοπιμαίων ἀπὸ τὰ Χρηματιστήρια καὶ τῶν καταδολιεύσεων τῶν πολυεθνικῶν.

Τώρα οἱ ἴδιοι ἐγκέφαλοι γιὰ νὰ γλυτώσουν τὴν τιμωρία, προβαίνουν σὲ ὑπονόμηση τῆς Δημοκρατίας, τῶν θεσμῶν καὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τοῦ ΟΗΕ, μὲ πρῶτο τους στόχο τὸ Ἀμερικανικὸ Σύνταγμα. Ἐπομένως μὴν ἐκπλαγῆτε, ἀν δῆτε κάποιον γόνου τῆς οἰκογένειας Ροκφέλλερ νὰ ἀναρριχᾶται στὴν ἐξουσία. Θὰ εἶναι ἡ ἀρχὴ γιὰ τὴν παγκόσμια δικτατορία. Ὡς τότε προφυλάξτε τὸ πορτοφόλι σας.

Κ.Χ.Κ.

Ἐπαναπατρισμός τῶν ἐκλεκτῶν

Ἐφ' ὅσον ὑπάρχει πρόγραμμα ὑποδοχῆς μεταναστῶν, τότε αἰσίως μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ καὶ πρόγραμμα ὑποδοχῆς τῶν διαπρεπῶν ὁμογενῶν μας (Ἱατρῶν, Δικηγόρων, Πυρηνικῶν Φυσικῶν καὶ Ἐπιχειρηματιῶν), πὺν τοὺς «χαρίζουμε» στὸ ἐξωτερικὸ καὶ προσοδεύουν οἱ χῶρες διαμονῆς τους, ἐνῶ ἐμεῖς μένουμε μίᾳ καθυστερημένη χώρᾳ.

Ἀφοῦ ὑπάρχει χῶρος γιὰ δυστυχημένους κ.λπ., τότε ἀποδεδειγμένα ὑπάρχει χῶρος καὶ γιὰ τοὺς λαμπροὺς ἐπιστήμονες καὶ ἐπιχειρηματίες ὁμογενεῖς μας.

– Γιὰ νὰ μὴν φθάσουμε στὸν αὐτοεξευτελισμὸ νὰ δοῦμε Ἀλβανούς... Καθηγητὲς τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης.

A.P.

Ποιὸς εἶναι ὁ «ἐνοχος»: ὁ Ἰουλιανὸς ἢ ὁ «Δαυλός»;

Προσφάτως μάθαμε πὼς ἡ ἔγκριση διδακτορικῆς διατριβῆς σχετικῆς μὲ τὸν Ἰουλιανό, ὑποβληθεῖσα ἀπὸ συνεργάτη μας, κωλυσιεργεῖται ἀνεν αἰτίας ἀπ' τοὺς ἀρμόδιους καθηγητὲς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου. Οἱ ἴδιοι καθηγητὲς πὺν εἶχαν ἐγκρίνει τὸ ἀντικείμενο τῆς διατριβῆς καὶ τὴν πορεία τῆς ἔρευνας, ξαφνικά διστάζουν ἢ ἀρνοῦνται νὰ τὴν ἀναγνωρίσουν ἐπισήμως. Τί φταίει ἄραγε; Τὸ πόρισμα τῆς διατριβῆς, ὁ Ἰουλιανός, ἢ μήπως τὸ ὅτι ὁ ἐν λόγῳ ἐρευνητὴς εἶναι συνεργάτης τοῦ «Δαυλοῦ»;

Καλὰ θὰ κάνουν οἱ ἐν λόγῳ καθηγητὲς νὰ καταλάβουν, πὼς οἱ καιροὶ ἄλλαξαν καὶ πὼς οἱ παλαιεῖς μέθοδοι ἀποκλεισμοῦ εἶναι ἐπικίνδυνες καὶ γιὰ τοὺς ἴδιους.

Π.Α.Κ.

80=160=...: Ἡ Ἀριθμητικὴ τῆς σαπίλας

Εἶδαμε στὶς 2 Φεβρουαρίου ὅλοι στὶς τηλεοράσεις τὸν μητροπολίτη Ζακύνθον, ὅταν ρωτήθηκε ἀπὸ δημοσιογράφο μετὰ τὴν προανάκρισή του ἀπὸ τὸν εἰσαγγελεὰ γιὰ τὴν ὑπόθεση τῶν ἐκδιασμῶν πόσοι ἀκόμη ἱεράρχες θὰ ἐξεταστοῦν, νὰ ἀπαντᾷ μὲ τὸ ἐξῆς ἀμήμητο: «**Οἱ μητροπολίτες εἶναι συνολικά 80. Ἐ, νομίζω ὅτι πρέπει νὰ καταθέσουν τουλάχιστον οἱ 160!**» Καὶ πρόσθεσε «**Ἄλλωστε ἔχουν ἐκδιασθῇ καὶ ὅλοι οἱ πατριάρχες!**» Μεταξὺ αὐτῶν, τῶν ...80=160 «καὶ τοῦ πανέξπνου ἁγίου Ζακύνθον ἑνας ἄλλος συνάδελφός του, ὁ ἅγιος Θηδῶν Ἱερώνυμος, δήλωσε ὅτι ἐξάπαντος πρέπει νὰ προανακριθῇ καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος. Ἄρα ἔχουμε 80=160=161 ἀνώτατα ρασοφόρα θύματα ἐκδιασμῶν.

Κανεῖς πάντως δὲν εἶπε τίποτε γιὰ τὸ τί ἔχουν εἰς ἄρα τους ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἐκδιαζόμενοι, πὺν τοὺς ὑποχρεώνει νὰ δέχωνται τόσο εὐκόλᾳ νὰ ἱκανοποιοῦν τὶς ἀπαιτήσεις τῶν ἐκδιαστῶν τους.

Γ.Σ.Π.

Θεσμοὶ - «ταμποῦ»

Ἀπὸ χεῖλη ὑψηλὰ ἱσταμένων ἀκοῦμε συχνὰ τώρα, τελευταῖα, νὰ καταδικάζονται, σὰν νὰ πρόκειται γιὰ ἔσχατες ἐγκληματικὲς ἐνέργειες, κάποια δημοσιεύματα πὺν «στρέφονται κατὰ τῶν θεσμῶν». Ἀλλὰ, ἂν ἕνας θεσμὸς ἀποδεδειγμένα λειτουργῇ ἀρνητικὰ κατὰ τοῦ συνόλου, ἂν π.χ. ὑπονομεύῃ τὴν πρόοδο τοῦ Πολιτισμοῦ, ἐκτρέπει τὴν Παιδεία, στρέφεται συχνὰ κατὰ τῆς Πολιτείας κ.λπ., γιὰ νὰ τίθεται στὸ ἀπυρόδμητο ἐνὸς «ταμποῦ»; Ἡ μήπως τοὺς θεσμοὺς τοὺς φτείαχνει ὁ Θεὸς κι ὅχι οἱ ἄνθρωποι;

Γ.Σ.Π.



ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΠΟΥ ΘΥΜΙΖΟΥΝ «ΘΕΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ»

Ὁ φονταμενταλισμὸς ὠρισμένων ἱεραρχῶν

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΟ «ΔΑΥΛΟ»

Τὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριον Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων κατὰ τὴ συνεδρίασίν του στίς 12/12/2002 ἔκλεισε ὀριστικά καὶ ἀμετάκλητα τὸ ζήτημα τῆς ὑποχρεωτικῆς ἢ προαιρετικῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος στίς ἀστυνομικὲς ταυτότητες τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν. Ἀπεφάνθη ὁμοφώνως, ὅτι ἡ ἀναγραφή τοῦ θρησκευματος παραβιάζει τὸ δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καὶ γενικώτερα τῆς ἐλευθερίας τῶν προσωπικῶν πεποιθήσεων τοῦ ἀνθρώπου. Ὡς γνωστόν, στὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριον προσέφυγαν μὲ προσωπικὲς ἀγωγὰς «ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος» («contre la Grèce»), ὅπως ἀνέγραφαν στὴν

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

“Τὸ Δικαστήριον ὑπομνήσκει, ὅτι δάσει τοῦ ἄρθρου 9 τῆς Σύμβαςης τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης γιὰ τὴν προστασία τῶν πολιτῶν ἐναντι τῆς αὐτοματοποιημένης ἐπεξεργασίας προσωπικῶν δεδομένων, ἡ ἐλευθερία σκέψεως, συνειδήσεως καὶ πίστεως ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τοὺς πυλῶνες κάθε δημοκρατικῆς κοινωνίας. Εἰδικὰ ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία παρουσιάζεται ἀπὸ τὴν ἐν λόγω σύμβαση ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ πλέον θεμελιώδη στοιχεῖα τῆς ταυτότητας τῶν πιστῶν καὶ τῆς ἀντιλήψεώς τους γιὰ τὴν ζωὴ, ἀλλὰ εἶναι ἐπίσης πολύτιμο ἀγαθὸ γιὰ τοὺς ἀθέους, τοὺς ἀγνωστικιστὲς, τοὺς σκεπτικιστὲς ἢ τοὺς ἀδιάφορους. Ἡ ἰδεολογικὴ τῆς δάσης εἶναι ὁ πλουραλισμός, πὺν κατακτήθηκε μὲ ἀκριδὸ τίμημα ἀνὰ τοὺς αἰῶνες καὶ ἀποτελεῖ οὐσιαστικὸ στοιχεῖο μιᾶς τέτοιας κοινωνίας.

» Ἄν ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία σχετίζεται κατ' ἀρχὰς μὲ τὴν ἐσωτερικὴ πίστη, ἐμπλέκεται –καὶ τοῦτο σημειώνεται κατὰ πλεονασμό– μὲ τὸ δικαίωμα ἔκφρασης θρησκευτικῶν πεποιθήσεων. Ἡ ἔννοια τῆς μαρτυρίας μὲ λόγια ἢ πράξεις συν-



προσφυγή τους, για λογαριασμό δεδαίως τῆς Ἐκκλησίας, διάφοροι θεολόγοι καὶ θεολογοῦντες, προεξάρχοντος τοῦ παπᾶ Γ. Μεταλληνοῦ. Οἱ ἐν λόγῳ προσφυγὲς ἐκρίθησαν ὡς «ἀπαράδεκτες» καὶ ἀπερρίφθησαν. Εἶναι δὲ χαρακτηριστικὸ τὸ γεγονός, ὅτι τὸ Δικαστήριον γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ συστάσεώς του ἀσχολήθηκε μὲ ἓνα τέτοιο ζήτημα, πράγμα πὺν σημαίνει πὺς αὐτονόητα κεκτημένα ἀπ' τὴν ἐποχὴ τοῦ Διαφωτισμοῦ ἀτομικὰ δικαιώματα, ἐδῶ θεωροῦνται ἀκόμα καὶ σήμερα ἰδιοκτησία τοῦ χριστιανορθόδοξου κατεστημένου.

Ζητήσαμε ἀπ' τὸν πρῶην ὑπουργὸ Δικαιοσύνης καὶ τ. Πρύτανι τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Μιχάλη Σταθοπούλου νὰ σχολιάσῃ τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ ἀπόφαση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου, διότι ἀποτελεῖ καὶ δικαίωση γιὰ τὸν ἴδιο, δεδομένου ὅτι ἐπὶ δικῆς του ὑπουργίας εἰσῆχθη καὶ τελικῶς ἐψηφίσθη παρὰ τὶς ἀντιδράσεις ὁ πολὺκροτος νόμος, πὺν ὥρισε τὴν ἀπάλειψη τοῦ θρησκευματος ἀπ' τὶς ἀστυνομικὲς ταυτότητες.

ΣΥΝΤ: *Κύριε Σταθοπούλε, τὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριον Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων ἤλθε νὰ δικαίωσῃ ἀπόλυτα τὶς θέσεις σας καὶ τὶς ἐνέργειές σας ὡς ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης σχετικὰ μὲ τὸ πολὺκροτο ζήτημα τῆς ἀναγραφῆς ἢ μὴ τοῦ θρησκευματος στὶς ἀστυνομικὲς ταυτότητες τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν. Αἰσθάνεσθε δικαιωμένος μετὰ τὴν κατάληξιν αὐτῆς;*

ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ: Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι προσωπικόν. Ἄν θέλετε νὰ μιλήσουμε γιὰ δικαίωση, δικαιωμένη βλέπω τὴ θέση ὅλων ἐκείνων

δέεται μὲ τὴν ὑπαρξὴ θρησκευτικῶν πεποιθήσεων (Κοκκινάκης κατὰ τῆς Ἑλλάδος, Ἀπόφαση τῆς 25ης Μαΐου 1993, σειρὰ Α, ἀρ. 260-Α, σελ. 17, §31).

» Τὸ Δικαστήριον ἀποκαλύπτει, ὅτι οἱ προσφυγόντες, παραπονοῦνται, ὅτι κατόπιν τῆς κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ἑλλήνων Ὑπουργῶν Οἰκονομίας καὶ Δημοσίας Τάξεως τὴν 17ῃ Ἰουλίου 2000, τὰ δελτία ταυτότητας πὺν ἔκτοτε θὰ ἐκδίδονται γιὰ τοὺς Ἑλλήνες πολίτες δὲν πρόκειτο νὰ ἀνεφέρουν πλέον τὸ θρήσκευμα τοῦ κατόχου. Οἱ προσφυγόντες θεωροῦν, ὅτι αὐτὸ τὸ χαρακτηριστικὸ τῶν νέων ταυτοτήτων ἀποτελεῖ προσβολὴ τοῦ δικαιώματός τους νὰ ἐκφράζουν τὶς θρησκευτικὰς τους πεποιθήσεις.

» Τὸ Δικαστήριον σημειώνει τὴν γνωμοδότηση τῶν Ἑλληνικῶν Ἀρχῶν, ἢ ὅποια, ἔχοντας λάβει ὑπ' ὄψιν τοὺς νόμους τοὺς σχετικὺς μὲ τοὺς σκοποὺς τῆς ἀρνήσεως τῶν δεδομένων πὺν καταχωρίζονται στὰ δελτία ταυτότητας, ἀποφάνθηκε ὅτι οἱ ἀκόλουθες πληροφορίες δὲν χρειάζονται γιὰ τὴν πιστοποίηση τῆς ταυτότητας τοῦ κατόχου: δακτυλικά ἀποτυπώματα, ὄνομα καὶ ἐπώνυμο συζύγου, φύλο, ἐπάγγελμα, ἐθνικότητα, διεύθυνση κατοικίας καὶ θρήσκευμα. Σχετικὰ μὲ τὸ τελευταῖον οἱ Ἀρχὲς καθώρισαν, ὅτι αὐτὸ ἀποκαλύπτει τὶς ὑποκειμε-

(ανάμεσά τους φυσικά είμαι και ἐγώ), πού ἔκριναν, ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἀναγραφῆς ἢ μὴ τοῦ θρησκευύματος στὶς ταυτότητες εἶναι ζήτημα ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης, πού προστατεύεται ἀπὸ τὸ Σύνταγμά μας, περιλαμβάνει καὶ τὴν ἐλευθερία νὰ ἀποκαλύπτουμε ἢ νὰ μὴν ἀποκαλύπτουμε τὶς θρησκευτικὲς πεποιθήσεις μας καὶ γενικώτερα τὶς ἀντιλήψεις μας περὶ θρησκείας. Ἡ ἀποκάλυψη θρησκευτικῶν ἢ πολιτικῶν ἢ ἰδεολογικῶν ἀντιλήψεων σὲ ἓνα κρατικὸ ἔγγραφο θὰ δημιουργοῦσε τὸν κίνδυνο διακρίσεων τῶν πολιτῶν στὴ σχέση τους μὲ τὴ διοίκηση, μὲ τοὺς ἐργοδότες κ.λπ..

ΣΥΝΤ: Στὴν ἐν λόγω ἀπόφαση τονίζεται, πὼς «οἱ θρησκευτικὲς πεποιθήσεις δὲν συνιστοῦν χρήσιμο δεδομένο γιὰ τὴν ἀναγνώριση ἑνὸς προσώπου, διότι ἀφοροῦν στὸν προσωπικὸ κόσμο τοῦ καθενὸς καὶ ἐπιπλέον μποροῦν νὰ ἀλλάξουν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς του». Πὼς τὸ σχολιάζετε αὐτό;

Μ. Σ.: Πράγματι ἡ ἀναγραφή τοῦ θρησκευύματος στὶς ταυτότητες ἔχει σχέση καὶ μὲ τὸ ζήτημα τοῦ σκοποῦ, τὸν ὁποῖο ἐξυπηρετοῦν οἱ ἀστυνομικὲς ταυτότητες ἀλλὰ καὶ τὸ ζήτημα τοῦ πόσο χρειάζεται ἡ ἀναγραφή τοῦ θρησκευύματος γιὰ τὴν ἱκανοποίηση τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Οἱ ἀστυνομικὲς ταυτότητες εἶναι ἓνα κρατικὸ πιστοποιητικὸ, πού δὲν ἀποβλέπει σὲ τίποτε ἄλλο παρὰ στὴν ἀναγνώριση ἑνὸς προσώπου, στὴ διαπίστωση δηλαδὴ ὅτι πρόκειται γι' αὐτὸ τὸ πρόσωπο καὶ ὄχι γιὰ ἄλλο. Δὲν χρειάζεται νὰ διαθέτῃ κανεὶς τίποτε περισσότερο παρὰ τὸν κοινὸ νοῦ, γιὰ νὰ καταλάβῃ ὅτι γιὰ τὴν ἀναγνώριση

νικὲς πεποιθήσεις τοῦ ἀτόμου καὶ ἐπομένως δὲν χρειάζεται γιὰ τὸν καθορισμὸ τῆς ταυτότητάς του. Ἐπίσης οἱ Ἀρχεὲς θεώρησαν, ὅτι ἡ συμφωνία τοῦ ἐνδιαφερομένου γιὰ τὴν ἀναγραφή τῶν παραπάνω δὲν νομιμοποιεῖ τὴν ἐπεξεργασία τῶν ἐν λόγω δεδομένων καὶ δὲν μπορεῖ νὰ δικαιοδοτήσῃ τὴν ἐπεξεργασία ἢ ἀντίθετη στοὺς προαναφερθέντες σκοποὺς τῆς χρήσεως προσωπικῶν δεδομένων ἢ στὴν ἀρχὴ τῆς ἀναγκαιότητας.

» Τὸ Δικαστήριό θεωρεῖ, ὅτι τὸ δελτίο ταυτότητος δὲν μπορεῖ νὰ ἐκλαμβάνεται ὡς μέσον, πού ἀποσκοπεῖ στὴν ἐξασφάλιση τοῦ δικαιώματος τῶν πιστῶν οἰασδήποτε θρησκείας ἢ δόγματος, νὰ ἀσκοῦν ἢ νὰ δηλώνουν τὸ θρήσκευμά τους. Ἀναγνωρίζει, ὅτι τὸ δελτίο ταυτότητος αὐτὸ καθαυτὸ δὲν εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὴν ζωὴ τῶν πολιτῶν οὔτε γιὰ τὴ λειτουργία τοῦ κράτους. Ἀπόδειξη γι' αὐτὸ εἶναι, ὅτι πολλὰ κράτη ἔχουν ἐπιλέξει νὰ μὴν εἰσαγάγουν αὐτὸ τὸ σύστημα ταυτοποίησης τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ ἀποδέχονται ἄλλα ἐπίσημα ἔγγραφα, γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ ὅπως τὸ διαβατήριό ἢ τὴν ἄδεια ὁδήγησως. Κατὰ κανόνα, ὅταν ἓνα κράτος ἀποφασίσῃ τὴν εἰσαγωγή ἑνὸς συστήματος ταυτοποίησης μὲ δελτία ταυτότητος, αὐτὰ ἀποτελοῦν ἀπλῶς ἐπίσημα ἔγγραφα, πού ἐπιτρέπουν

αὐτὴ ἀρκοῦν ὥρισμένα στοιχεῖα τῆς ταυτότητος, πὺν εἶναι μοναδικὰ γιὰ τὸ συγκεκριμένο ἄτομο, δηλαδὴ ἀναφέρονται μόνο σ' αὐτὸ καὶ ὄχι σὲ ἄλλο. Οἱ θρησκευτικὲς πεποιθήσεις οὔτε προσθέτουν τίποτε στὴν ἐξατομίκευση αὐτῆ τοῦ προσώπου, οὔτε ἔχουν τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς μοναδικότητος. Ὅταν π.χ. ἓνας ἀστυνομικὸς ἢ ἓνας ταμίας μιᾶς τράπεζας θέλῃ νὰ διαπιστώσῃ, ποιὸς εἶναι ὁ ἄγνωστος πολίτης πὺν θρῖσκεται ἐνώπιον του, τοῦ ἀρκεῖ νὰ μάθῃ ὄνομα, ἐπώνυμο, πατρώνυμο, μητρώνυμο, ἔτος γέννησης κ.λπ., καὶ δὲν θὰ ρωτήσῃ φυσικὰ ποιὸς εἶναι οἱ θρησκευτικὲς πεποιθήσεις τοῦ πολίτη γιὰ τὴν ἀναγνώρισή του.

Ἡ ταυτότητα δὲν εἶναι δήλωση ὑποκειμενικῶν «πιστεύω»

ΣΥΝΤ: Ἐπίσης, σχετικὰ μὲ τὸ ζήτημα τῆς προαιρετικῆς ἀναγραφῆς –πάνω στοῦ ὁποῖο ἐπέμειναν κυρίως οἱ προσφεύγοντες– τὸ Δικαστήριον ξεκαθαρίζει πὺς «τὸ περιεχόμενο τοῦ δελτίου ταυτότητος δὲν μπορεῖ νὰ καθορίζεται ἀνάλογα μὲ τὶς ἐπιθυμίες τοῦ ἐκάστοτε προσώπου». Σημειώνεται δέ, πὺς ἡ ἀστυνομικὴ ταυτότητα «δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς μέσο, πὺν ἀποβλέπει νὰ διασφαλίσῃ στοὺς πιστοὺς τοῦ ἐκάστοτε δόγματος τὸ δικαίωμα νὰ ἀσκοῦν καὶ νὰ ἐκφράζουν τὶς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις». Μᾶλλον τὸ κρισιμώτερον σημεῖο τῆς ὑπόθεσης θρῖσκεται ἐδῶ. Μήπως τελικὰ ἡ ταυτότητα ἀποτελεῖ μιὰ δημόσια δήλωση τοῦ πιστοῦ, ὅτι ἀνήκει σὲ συγκεκριμένη θρησκευτικὴ ὁργάνωση, στοιχεῖο πολύτιμο γιὰ τὴ νομομοποίηση τῶν ἐξουσιῶν τοῦ Ἱερατείου της;

Μ. Σ.: Οὔτε ἡ προαιρετικὴ ἀναγραφὴ δικαιολογεῖται. Γιατὶ πρῶτον ἡ ἐπι-

τὴν ἀναγνώριση τῶν ἀτόμων καὶ τὴν κατηγοριοποίησή τους ἀνάλογα μὲ τὴν ποιότητά τους ὡς πολιτῶν καὶ τὶς σχέσεις τους μὲ τὶς δικαστικὰς ἀρχὲς τοῦ κράτους. Οἱ θρησκευτικὲς πεποιθήσεις, ὅπως ὁρθῶς ὑπογραμμίζουν οἱ Ἑλληνικὲς Ἀρχές, δὲν ἀποτελοῦν δεδομένο πὺν κατηγοριοποιεῖ τὸν πολίτη ἀναφορικὰ μὲ τὶς σχέσεις του μὲ τὸ κράτος. Ὅχι μόνον ἀποκαλύπτουν τὶς ὑποκειμενικὲς πεποιθήσεις τοῦ προσώπου, ἀλλὰ μποροῦν ἐπίσης νὰ ἀλλάξουν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς τῶν ἀτόμων. Ἡ ἀναφορά τους σὲ ἐπίσημα ἔγγραφα ἐνέχει ἐκτὸς αὐτοῦ τὸν κίνδυνο τῆς πρόκλησης διακρίσεων στὶς σχέσεις τοῦ ἀτόμου μὲ τὴν Διοίκηση ἢ στὶς ἐπαγγελματικὲς του δραστηριότητες.

» Ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἄποψη τῶν προσφυγόντων, ὅτι ἡ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευέματος θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι προαιρετικὴ, τὸ Δικαστήριον ἐπαναβεβαιοῖ τὴν ἀπόφαση τῶν Ἑλληνικῶν Ἀρχῶν, ὅτι τὸ δελτίο ταυτότητος εἶναι ἐπίσημο ἔγγραφο, τοῦ ὁποῖου τὸ περιεχόμενο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καθορίζεται ὡς πρὸς τὴν χρῆση του ἀνάλογα μὲ τὶς ἐπιθυμίες τῶν ἐνδιαφερομένων. Ἐφόσον οἱ Ἀρχές ἔχουν δηλώσει μὲ σαφήνεια ποιὲς πληροφορίες θεωροῦνται περιττές, ὅλα τὰ δελτία ταυτότητος πρέπει νὰ βασίζονται στοῦ ἴδιο πρότυπο, τόσο γιὰ τεχνικὸν



COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

PREMIÈRE SECTION

DÉCISION

SUR LA RECEVABILITÉ

des requêtes n^{os} 1988/02, 1997/02 et 1977/02
présentées par Vassilios SOFLANOPOULOS, Konstantinos SPAÏDIOTIS,
Georgios METALLINOS et Spyridon KONTOGIANNIS
contre la Grèce

La Cour européenne des Droits de l'Homme (première section), siégeant
le 12 décembre 2002 en une chambre composée de

M^{me} F. TULKENS, *présidente*,

MM. C.L. ROZAKIS,

P. LORENZEN,

M^{me} N. VAJIC,

MM. E. LEVITS,

A. KOVLER,

V. ZAGREBELSKY, *juges*,

et de M. S. NIELSEN, *greffier adjoint de section*,

Vu les requêtes susmentionnées introduites le 20 décembre 2001,

Après en avoir délibéré, rend la décision suivante :

Φωτοτυπία του εξωφύλλου της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, με την οποία απερρίφθη όμοφώνως η προσφυγή «έναντίον της Ελλάδος» («contre la Grèce») των Β. Σοφιανόπουλου, Κ. Σπαϊδιώτη, παπᾶ Γεωργίου Μεταλληνού και Σπ. Κοντογιάννη για τὸ θέμα τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευάματος στὰ δελτία ταυτοτήτας τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν.

λογή τῆς μὴ ἀναγραφῆς μπορεῖ ἐπίσης νὰ ἀποτελέσῃ λόγο δυσμενῶν διακρίσεων. Καὶ δεύτερον ἡ ἀστυνομικὴ ταυτότητα εἶναι πιστοποιητικὸ τῆς Πολιτείας, ποὺ ἐξυπηρετεῖ ἀποκλειστικὰ τὸν παραπάνω σκοπὸ. Δὲν εἶναι δὴ λωσὴ τοῦ πολίτη, μὲ τὴν ὁποία αὐτὸς προσδιορίζει ποιὰ εἶναι ἡ προσωπικότητά του, ποιές οἱ ἀρχές στὶς ὁποῖες πιστεύει, ποιές οἱ θρησκευτικὲς ἢ πολιτικὲς ἢ ἰδεολογικὲς πεποιθήσεις του, ποιές οἱ προτεραιότητές του, ποιὰ ἡ κατὰ τὴ γνώμη του ἱεράρχησιν ἀξιών κ.λπ.. "Ὅλα αὐτὰ εἶναι σημαντικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴν προσωπικότητά τοῦ καθενός μας, ἀλλὰ ἄσχετα μὲ τὴν ταυτοποίηση ἑνὸς προσώπου, τὴ διαπίστωση δηλαδή, ὅπως ἤδη εἶπα, ὅτι πρόκειται γι' αὐτὸ τὸ πρόσωπο καὶ ὄχι γιὰ ἄλλο. Ἐὰν δίναμε τὴν εὐχέρεια στὸν κάθε πολίτη νὰ δηλώνῃ στὸ κρατικὸ πιστοποιητικὸ ταυτότητας τίς προσωπικὲς του προτιμήσεις καὶ ὅ,τι ἄλλο πιστεύει ὁ ἴδιος ὅτι προσδιορίζει τὴν προσωπικότητά του, καταλαβαίνουμε ὅτι ἡ ἀστυνομικὴ ταυτότητα θὰ διαμορφωνόταν σὲ ἓνα μωσαϊκὸ καὶ θὰ ἔχανε τελείως τὴν ἐνιαία ἀπλὴ μορφή της ἀλλὰ καὶ τὸν προσορισμὸ της. Τέτοιες ἀξιώσεις γιὰ τὴν ἀστυνομικὴ ταυτότητα θὰ ἦταν παράλογες.

Φανατίζουν τὰ πλήθη ἀπὸ ἰδιοτέλεια

ΣΥΝΤ: Σχολιάσθηκε, πὼς ἡ ἀπόφαση αὐτὴ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου ἔχει πανευρωπαϊκὸ νομολογιακὸ ἐνδιαφέρον, μὲ τὴν ἔννοια ὅτι οὐδέποτε στὸ παρελθὸν τὸ Δικαστήριον ἀντιμετώπισε παρόμοιο ζήτημα σὲ ἄλλῃ χώρα τῆς Εὐρώπης. Τί μπορεῖ νὰ δηλώνῃ αὐτό, κ. Σταθόπουλε; Μήπως ὅτι οἱ εὐρω-

λόγους ὅσο καὶ γιὰ δικαστικὴ χρῆση. Ἄν κάθε ἄτομο μποροῦσε ἀνάλογα μὲ τίς προτιμήσεις του νὰ ἀποκρύψῃ ἢ νὰ προσθέσῃ ὅποια στοιχεῖα τοῦ φαίνονται σημαντικὰ ἢ ἀκόμα καὶ ἰσόδια, θὰ χανόταν ἡ ὁμοιομορφία καὶ ἡ φιλοσοφία αὐτοῦ τοῦ ἐπισήμου κρατικοῦ ἐγγράφου.

» Τέλος τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία ἀποτελεῖ τὴν κυρίαρχη θρησκεία στὴν Ἑλλάδα καὶ ὅτι οἱ ἐπίσημες τελετὲς ἀποτελοῦν κατὰ ἓνα μέρος θρησκευτικὲς ἐκδηλώσεις, ὅπως ὑπογραμμίζουν οἱ προσφυγόντες, δὲν θὰ μποροῦσε νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀναφορὰ τοῦ θρησκευύματος στὰ δελτία ταυτότητος. Ἐξάλλου σκοπὸς τοῦ δελτίου ταυτότητος δὲν εἶναι οὔτε νὰ ἀναπτέρωσῃ τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα τοῦ κατόχου του, οὔτε νὰ ἀντικατοπτρίσῃ τὸ εἶδος τῆς θρησκείας μιᾶς δεδομένης κοινωνίας σὲ μία δεδομένη χρονικὴ στιγμή.

» Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς τὸ Δικαστήριον κατ' ὁμοφωνίαν,

» **Ἀποφασίζει**, ὅτι συμφωνεῖ μὲ τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος,

» **Διακηρύσσει** τὴν προσφυγὴ ἀπαράδεκτη.



[Μετάφραση ἀπὸ τὰ Γαλλικά: "Ἰων Δ. Λάμπρου.]

παϊκὲς χώρες ἀντιμετώπισαν τὰ ζητήματα αὐτὰ αἰῶνες νωρίτερα, κατὰ τὴν ἐξοδὸν τοὺς ἀπ' τὸν Μεσαίωνα, ἐνῶ στὴν Ἑλλάδα τίθενται ἀκόμη σήμερον;

Μ. Σ.: Πράγματι στὸ σημεῖο αὐτὸ ἡ χώρα μας, ἐνῶ ἔχει κάνει μεγάλη πρόοδο σὲ πολλὰ ἄλλα θέματα, ὥστερεῖ ἔναντι ἄλλων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Ὑπάρχει ἀκόμη σὲ μεγάλη ἔκταση ἔλλειψη ἀνοχῆς ἔναντι ἐκείνων ποὺ ἔχουν διαφορετικὲς θρησκευτικὲς ἀντιλήψεις, μὰ κατάσταση γιὰ τὴν ὁποία τὴν εὐθύνη δὲν φέρει ὁ ἀπλὸς πολίτης, ἀλλὰ ἐκεῖνοι ποὺ εἶναι σὲ θέση νὰ διαμορφώσουν τὴν κοινὴ γνώμη. Λείπει ἡ σωστὴ ἐνημέρωση. Κινδυνολογοῦμε, ὅτι δηθὴν ἀπειλοῦνται οἱ παραδόσεις μας, ἡ ἱστορία μας κ.λπ., πράγμα ποὺ εἶναι ἀνακριδέστατο. Ὁ καθένας εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἀκολουθῇ τὶς παραδόσεις, ἂν τὸ θέλῃ. Τίποτε ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐπιβάλλουμε μὲ ἄμεσο ἢ ἔμμεσο ἐξαναγκασμό.

Δυστυχῶς ὑπάρχει σὲ πολλοὺς ἡγετικούς κύκλους τῆς κοινωνίας ἡ τάση νὰ κινδυνολογοῦν ἐκεῖ ποὺ δὲν ὑπάρχει κανένας κίνδυνος, νὰ λαϊκίζουσιν καὶ νὰ φανατίζουσιν τὰ πλήθη γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση ἰδιοτελῶν συμφερόντων τοὺς. Ἔτσι κρατᾶμε πολλὰ στρώματα τῆς κοινωνίας μας σὲ καθυστέρηση, ἰδίως τοὺς εὐεπηρέαστους καὶ ἐκείνους ποὺ δὲν ἔχουν ἐπαρκῆ αὐτονομία, γιὰ νὰ ἀντιδράσουν σὲ ἀναχρονιστικὲς ἐπιδράσεις.

Φαινόμενα ποὺ θυμίζουν θεοκρατικὴ πολιτεία

ΣΥΝΤ.: Ἀσφαλῶς θὰ συμφωνῇτε, πὼς ἡ ἀπάλειψη τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος ἀπ' τὶς ταυτότητες δὲν ἔφερε καὶ τὸ τέλος στὸ καθεστὼς τῆς πολιτικῆς καὶ θεσμικῆς ἀγκίστρωσης τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἀπ' τὸ θρησκευτικὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ κατεστημένο. Ἐξακολουθοῦμε ὡς παγκόσμια πρωτοτυπία νὰ συνταντίζουμε τὴν Παιδεία μὲ τὴν Θρησκεία: ἔκφραση αὐτοῦ, τὸ «Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων». Οἱ ἱερωμένοι εἶναι κρατικοὶ ὑπάλληλοι καὶ ἡ θρησκευτικὴ κατῆχηση ἀμείβεται ἀπ' τὸν κρατικὸ προϋπολογισμό. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κρίνει τὸ περιεχόμενο τῶν σχολικῶν διβλίων. Πιστεύετε πὼς ἔφτασε ὁ καιρὸς νὰ προχωρήσῃ ταχύτερα ὁ ἐκδημοκρατισμὸς τῆς κοινωνίας μας;

Μ. Σ.: Ὅλα αὐτὰ τὰ ἀρνητικὰ φαινόμενα, ποὺ ἐπισημαίνετε, εἶναι συνέπεια ἑνὸς συστήματος σύγχυσης ἀρμοδιοτήτων Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας, ποὺ ἐπικρατεῖ στὴ χώρα μας. Μόνον ὁ χωρισμὸς μὲ τὴν ἔννοια τῆς σαφοῦς διάκρισης ἀρμοδιοτήτων Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας θὰ συμβάλῃ στὸ νὰ ξεπεραστοῦν τέτοια φαινόμενα, ποὺ στὶς ἀκραῖες τοὺς ἐκφάνσεις θυμίζουν θεοκρατικὴ πολιτεία. Τελικὰ δὲν εἶναι μόνον ἡ δημοκρατία ποὺ ὑποφέρει ἀπὸ τὰ φαινόμενα αὐτά. Ὑποφέρει καὶ ἡ ἐλεύθερη σκέψη ἀπὸ τὰ συμπτώματα πνευματικῆς ἀκαμψίας καὶ ἀγκύλωσης. Ὁ παραμερισμὸς τέτοιων καταστάσεων φυσικὰ δὲν θὰ θίξῃ στὸ ἐλάχιστο τὸ θρησκευτικὸ φρόνημα καὶ τὴν ἐκδή-

λωσή του με οποιοδήποτε θεμιτό τρόπο. Δεν θα περιορίση καθόλου το φρόνημα αυτό, στο βαθμό που υπάρχει και εκδηλώνεται ελεύθερα, χωρίς να επιβάλλεται με έμμεσο εξαναγκασμό. Όσοι θέλουν να διατηρήσουν όφελι από την ανώμαλη αυτή κατάσταση, διαστρεβλώνουν την αλήθεια, λέγοντας ότι δηθεν θα θιγεί το θρησκευτικό φρόνημα του πολίτη.

Κάποιοι φονταμενταλιστές ὀρθόδοξοι ιεράρχες

ΣΥΝΤ: Πριν μία δεκαετία περίπου υπήρξαν έντονες αντιδράσεις στο περίφημο βιβλίο του Σ. Χάντιγκτον «Η Σύγκρουση των Πολιτισμών», καθώς τοποθετούσε τη σημερινή Ελλάδα εκτός Δυτικού Πολιτισμού. Δυστυχώς όμως όταν το καλοκαίρι του 2000 στην Θεσσαλονίκη, σ' εκείνο το μαζικό συλλαλητήριο κατά των νέων ταυτοτήτων οργανωμένο από την Έκκλησία, άκουσαν όλοι τον αρχιεπίσκοπο να απειλή, πώς «όποιος τὰ δάξη με τὴν Ὁρθόδοξία ξεραίνεται τὸ χέρι του» –ένα ἀπ' τὰ χέρια που ἐννοοῦσε ἦταν καὶ τὸ δικό σας– φάνηκε πώς ὁ Χάντιγκτον τελικὰ δικαιώθηκε. Ἔχει κανείς τὸ δικαίωμα, κ. Σταθόπουλε, τὴν γενέτειρα τοῦ Σύγχρονου Πολιτισμοῦ με σκοταδιστικὲς συμπεριφορὲς νὰ τὴν ὀδηγῇ ἐκτὸς τοῦ πολιτισμένου κόσμου;

Μ. Σ.: Ὑπάρχουν ὠρισμένοι ἱεράρχες, πὺν ὡς ἓνα βαθμὸ ἐκφράζουν ἓναν ὀρθόδοξο φονταμενταλισμὸ. Τὸ ὅτι εἶναι ἰσόδιοι στὴ θέση τους καὶ τὸ ὅτι μερικοὶ πολιτικοὶ μας τοὺς καλοπιάνουν γι' αὐτὸν τὸν λόγο, φαίνεται ὅτι τοὺς ἐνθαρρύνει στίς κοσμικὲς πολιτικὲς παρεμβάσεις τους καὶ σὲ ἐκδηλώσεις λαϊκισμοῦ· ἐνὸς λαϊκισμοῦ στὸν ὅποιο μᾶς ἔχουν συνηθίσει κάποιοι πολιτικοὶ ἰδίως τοῦ παρελθόντος. Ἡ ἑλληνορθόδοξη πάντως Ἐκκλησία διαθέτει καὶ ἀρκετοὺς φωτισμένους ἱεράρχες με εὐρύτητα ἀντίληψης.

ΣΥΝΤ: Ἡ ἔλλογη ὀργάνωση τῆς κοινωνίας κατὰ τὸ πρότυπο τῆς πολιτικῆς ομάδας τοῦ Ἀριστοτέλους ἀποτελεῖ πλέον ἀρχὴ τῶν προσοδευμένων χωρῶν. Πιστεύετε πὺς ἡ πλήρης συμμετοχὴ μας στὸ γίνεσθαι τῆς Εὐρώπης θὰ συντελέσει, ὥστε ἡ ἀρχὴ αὐτὴ νὰ βρῇ τὴν ἐφαρμογὴ της καὶ στὴ χώρα μας;

Μ. Σ.: Νομίζω, ὅτι ἡ ὁλοένα καὶ μεγαλύτερη ἔνταξί μας στὴν εὐρύτερη εὐρωπαϊκὴ κοινότητα θὰ συμβάλῃ στὸ νὰ ξεπεράσουμε βαθμιαῖα τὰ παραπάνω ἀρνητικὰ φαινόμενα. Θὰ ἤθελα μόνο νὰ προσθέσω, γιὰ νὰ μὴ δημιουργηθῇ ἡ ἐντύπωση γενικῆς ὑπεροχῆς ἄλλων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ ἄλλοι τομεῖς, στοὺς ὁποίους ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουμε νὰ ζηλέψουμε τίποτε ἀπὸ τοὺς ξένους, ἀλλὰ ἀντίθετα αὐτοὶ εἶναι πὺν θὰ εἶχαν νὰ πάρουν πολλὰ πράγματα ἀπὸ ἐμᾶς.

Παν. Α. Κουβαλάκης

ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ - Ι. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ: ΔΥΟ ΘΥΜΑΤΑ ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

‘Ο άφορισμός τῶν Κλεφτῶν τὸ 1805

Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία συγκρούσθηκε σφοδρὰ με τοὺς ἐπαναστάτες. Τὸ ὄραμα τῆς παλιγγενεσίας καὶ ἀναδημιουργίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους κατὰ τὸ κλασικὸ πρότυπο ἦταν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετο με τὶς ἀπόψεις καὶ τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ ἀφορισμούς, ἀπειλὲς καὶ προδοσίε¹ προσπαθοῦσαν νὰ ματαιώσουν τὸ ἑλληνικὸ ἐπαναστατικὸ κῦμα, ποὺ ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 10ου αἰ. σάρωνε ὁλόκληρη τὴν Χερσόνησο τοῦ Αἴμου. Οἱ κατακτήσεις τοῦ Μ. Ναπολέοντος περιώρισαν τὴν δύναμη τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας στὴν Δύση, κάτι ποὺ οὐδέποτε συνέβη στὸ ὑποδουλωμένο στοὺς Ὁθωμανοὺς Ἀνατολικὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος.

‘Ο Ἀντώνης Μακρυγιάννης ἢ Κατσαντώνης, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Θεόδωρου Κολοκοτρώνη Ζορμπᾶς, καθὼς καὶ οἱ ὑπ’ αὐτοὺς ἀγωνιστὲς ἀποτελοῦν πολὺ χαρακτηριστικὲς περιπτώσεις προδοθέντων-θυμάτων ἡρώων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

‘Η προδοσία τοῦ Κατσαντώνη ἀπὸ ἓνα ἱερομόναχο

‘Ο Ἀντώνης Μακρυγιάννης ἢ Κατσαντώνης σὲ ἡλικία εἴκοσι πέντε ἐτῶν ἐγκαταλείπει τὴν ποιμενικὴν ζωὴν καὶ γίνεται Κλέφτης. Τὸ 1805 ὁ πατριάρχης Καλλίνικος ἐξαπέλυσε ἀφοριστικὴ ἐγκύκλιο κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν. Τὸ ἴδιο ἔτος ὁ Κατσαντώνης στὴν τοποθεσία Κρύα Βρύση Εὐρυτανίας μετ’ ἐπίλεκτο σῶμα ἐκατὸ μαχητῶν συγκρούεται μετ’ τριακόσιους Τουρκαλβανοὺς ὑπὸ τὸν δερβέναγα Ἰλιάσμπη. ‘Ο Ἰλιάσμπης πέφτει νεκρὸς διὰ χειρὸς τοῦ ἰδίου τοῦ Κατσαντώνη καὶ οἱ Τουρκαλβανοὶ του ὑφίστανται πανωλεθρία. Τὴν ἴδια τύχη θὰ ἔχουν καὶ οἱ δερβεναγάδες Γιουσούφ Ἀράπης, Χασάν Μπελούσης, Ἀλοὺς Μπεράτης, Μπεκὴρ Τζογαδόρος, Βεληγκέκας καὶ οἱ πολυάριθμοι στρατιωτικὲς δυνάμεις των. Ἡ ἐξυπνάδα τοῦ Κατσαντώνη καὶ ἡ ἀνδρεία τῶν στρατιωτῶν του θὰ τὸν καταστήσουν κυρίαρχο τῆς Ρούμελης.

Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1807 στὴν θέση Γοῦστρες τοῦ Ξηρομέρου ὁ Κατσαντώνης ὄντας ἐπικεφαλῆς διακοσίων μαχητῶν δέχεται συνδυασμένην ἐπίθεση δύο χιλιάδων Τουρκαλβανῶν, τῶν ὁποίων ἡγοῦντο οἱ δερβεναγάδες τῆς Ἠπείρου. Ἡ σφοδρὴ

σύγκρουση ἐκράτησε ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ ὅλη τὴν νύκτα.

Ὁ Κατσαντώνης ὑποχωρώντας κατέφυγε στὴν Λευκάδα, ὅπου τὶς ἴδιες ἡμέρες ἐλάμβανε χώρα συνέλευση Ἀρματωλῶν καὶ Κλεφτῶν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ Ἰωάννη Καποδίστρια. Οἱ λοιποὶ ὁπλαρχηγοὶ τὸν ἀνεκύρηξαν ὡς τὸν κορυφαῖο πολέμαρχον. Ἐκεῖ προτάθηκε στὸν Κατσαντώνη νὰ καταταχθῇ στὰ ἐν Ἑπτανήσῳ σχηματιζόμενα ρωσικά τάγματα. Ὁ Κατσαντώνης ἀρνούμενος ἀποκρίθηκε: «*Ἡ Ρωσία δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὸ τουφέκι τοῦ Κατσαντώνη, ἀλλὰ χρειάζεται αὐτοῦ ἔχουν τὰ Ἀγράφα καὶ αἱ λοιπαὶ δουλωμένοι ἐπαρχίαι τῆς πατρίδος μου*». Ἐπιστρέφοντας στὴν Ρούμελη θὰ συνεχίσῃ τὸν ἀμειλίκτο ἀγῶνα του κατὰ τῶν κατακτητῶν. Συνέβη νὰ προσβληθῇ ἀπὸ εὐλογία καὶ ἀνέθεσε τὴν ἀρχηγία στοὺς ἀδελφούς του Λεπενιώτη καὶ Χασιώτη. Ἀνήμερος νὰ πολεμήσῃ ἀποσύρεται στὸ σπηλαίο «*Μοναστηράκι*» τῶν Ἀγράφων. Ὁ διώκτης του μouxουρτάρης Ἄγος Βασιάρης μὲ 700 Τουρκαλδανούς βρίσκεται καθ' ὁδόν. Τὸ μυστικὸ ἕως τότε κρυψύγετο τοῦ «*ἀετοῦ τῆς Ρούμελης*» θὰ προδοθῇ ἀπ' τὸν καλόγερο Καρδερίνη εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἀφοριστικῆς ἐγκυκλίου τοῦ Πατριαρχείου.

Ὁ ἐθνικός μας ποιητὴς Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης, γόνος ἀρματολικῆς οἰκογένειας τῶν Ἀγράφων, στὸ ποίημά του «*Ὁ Κατσαντώνης*» τῆς σειρᾶς «*Μνημόσυνα*» ἀναφέρει: «*Ἕνας παπᾶς τὸν προδῶκε/μαχαίρι νὰ τοῦ γέννη/ῇ κοινωνιὰ πὺν τῷδ' αὖτε τ' ἀφωρισμένο στόμα/θληιὰ κι ἀστρίτης στὸν λαῖμό τ' ἅγιο του πετραχήλι/νὰ μὴ βρεθῇ πνευματικὸς νὰ τὸν ξεμολογήσῃ/κι' ἀγαπημένα δάχτυλα τὰ μάτια νὰ τοῦ κλείσουν*». Στὸν πρόλογο τοῦ ποιήματός του ὀνομάζει ὡς προδότῃ τὸν καλόγερο Καρδερίνη. Γιὰ προδοσίαν ὁμιλοῦν σ' ἀντίστοιχα ἔργα των οἱ Τ. Κανδηλῶρος, Κ. Ζησίου, Cl. Fauriel, J. Emerson, ὁ Κ. Ράμφος στὸ «*Κατσαντώνης, κλέφτικον ἐπεισόδιον*» (1862), καθὼς καὶ ὁ Π.Ι. Βασιλείου στὸ «*Βίος Κατσαντώνη*» (1809- 6' ἔκδοσις σχολ. 1963).

Ἡ λαϊκὴ μοῦσα συγκλονίστηκε καὶ κατέγραψε τὴν προδοσίαν μέσῳ τῶν παραστάσεων τοῦ θεάτρου σκιῶν «*Καραγκιόζης*». Οἱ καραγκιοζοπαῖχτες Σπαθάρης (παπποῦς τοῦ σημερινοῦ), Στέφος, Μόλλας καὶ Μανωλόπουλος στίς παραστάσεις των μὲ τίτλο «*Ὁ Κατσαντώνης*» καταδεικνύουν τὸν καλόγερο Καρδερίνη ὡς τὸν προδότῃ τοῦ ἥρωα.

Τριακόσιοι Τουρκαλδανοὶ κύκλωσαν τὴν σπηλιά. Πέντε παλληκάρια, ὁ Χασιώτης κι ὁ Κατσαντώνης ἐπολέμησαν λυσσαλέα. Ὁ Χασιώτης κι ὁ Κατσαντώνης πιάστηκαν αἰχμάλωτοι ἀπ' τὸν μouxουρτάρη Ἄγο Βασιάρη καὶ παραδόθηκαν στὸν Ἀλὴ Πασᾶ Ἰωαννίνων, ὅπου βρῆκαν μαρτυρικὸ θάνατο (κατακρεουργήθηκαν). Οἱ λοιποὶ πέντε σκοτώθηκαν ἐπὶ τόπου ἔπειτα ἀπὸ ἡρωϊκὴ μάχη.

Ἡ προδοσία τοῦ Ζορμπᾶ Κολοκοτρώνη ἀπὸ μοναχοῦς

Ὁ Ἰωάννης Κολοκοτρώνης, γνωστὸς μὲ τὸ προσωνύμιον Ζορμπᾶς, ἦταν ὁ μικρὸς ἀδελφὸς τοῦ Γέρου τοῦ Μοριά Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Σκοτώθηκε ἀπ' τοὺς Τούρκους τὴν 1η Φεβρουαρίου τοῦ 1806, ὕστερα ἀπὸ προδοσίαν τῶν καλογέρων τῆς μονῆς «*Παναγίας τῶν Αἰμυαλῶν*».

Ἀπ' τὰ Ὁρλωφικά (1769-1770) καὶ ὕστερα οἱ Κλέφτες τοῦ Μοριά μὲ ἀρχηγούς τὸν Ζαχαριᾶ καὶ τοὺς Κολοκοτρωναίους ἄρχισαν νὰ γίνωνται ἀπειλητικοὶ γιὰ τοὺς Τούρκους. Ἡ ἐπανάστασις ἦταν καζάνι πὺν ἔδραζε. Ὁ Ὄσμαν Πασᾶς τῆς



Λαϊκή ξυλογραφία τοῦ 19 αἰ. πὺν παριστάνει τὴ σύλληψη κατόπιν προδοσίας τοῦ ἀσθενοῦντος Κατσαντώνη ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Στὸ βάθος ὁ λαϊκὸς καλλιτέχνης εἰκονίζει τὸν καταδότη τοῦ ἥρωα μοναχὸ Καρδερίνη.

Τριπόλεως σὲ συνεργασία μὲ τὸν κλῆρο καὶ τοὺς δημογέροντες-κοτζαμπάσηδες ἐκινήθησαν κατὰ τῶν κλεφτῶν καὶ ἀρματολῶν.

Τὸ 1805, ὅπως προείπαμε, ὁ πατριάρχης Καλλίνικος ἐξαπέλυσε ἀφοριστικό πατριαρχικό ἐπιτίμιο, τὸ ὁποῖο κοινοποιήθηκε σ' ὅλες τὶς ἐκκλησίες τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου. Οἱ ἀφορισμοὶ καὶ οἱ κατάρες ἐναντίον τῶν ἐπαναστατῶν «ἐράγιζαν καὶ τὶς πέτρες», προτρέποντας τοὺς χριστιανοὺς νὰ προδίδουν τοὺς ἀγωνιστὲς στοὺς Ὀθωμανοὺς, οἱ ὁποῖοι εἶχαν γίνει σκληροὶ καὶ ἀμείλικτοι. Οἱ κλέφτες καὶ ἀρματολοὶ, ἀπομονωμένοι ἀπὸ φίλους καὶ συμμάχους, ἤρθαν σὲ ἀπελπιστική κατάσταση. Ἡ Ὑψηλὴ Πύλη καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶχαν λάβει ἀπὸ κοινοῦ τὴν ἀπόφαση γιὰ τὴν ἐξολόθρευση καὶ τὸν ἀφανισμό των.

Τότε ὁ Θ. Κολοκοτρώνης, γιὰ νὰ τοὺς σώσει, τοὺς χώρισε σὲ μικροομάδες-μπουλούκια μὲ σκοπὸ νὰ μεταδοῦν στὴν Μάνη καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὴν Ζάκυνθο, μέχρι νὰ περάσῃ ἡ καταιγίδα. Ὁ Ζορμπᾶς μαζί μὲ πέντε παλληκάρια πῆγαν στὴν μονὴ τῆς Παναγιάς τῶν Αἰμυαλῶν, ἔξω ἀπ' τὴν Δημητσάνα. Ἐκεῖ ἐγύρεψαν τροφή καὶ καταφύγιο.

Οἱ καλόγεροι τοὺς ἔκρυψαν στὸν ληνό, στὸ πατητήρι τοῦ ἀμπελιοῦ, προσφέροντάς τους νερὸ καὶ τροφή· ἐκτελώνοντας ὁμως τὸν πατριαρχικό ἀφορισμὸ τοὺς ἐπρόδωσαν στοὺς Τούρκους. Ὁ Ἰσαῖ πασαῖς κατέφθασε μὲ μεγάλη στρατιωτικὴ δύναμη καὶ τοὺς περικύκλωσε. Ἡ ἀντίσταση τῶν ἀμυνομένων ὑπῆρξε σκληρὴ. Σὲ ἄρνησὴ των νὰ παραδοθοῦν οἱ Τούρκοι ἀνακάτεψαν θειάφι μὲ κερί, τὸ ἀναψαν, σήκωσαν μερικά κεραμίδια καὶ τὸ ἔριξαν μέσα. Ἀποτέλεσμα: ὁ ἀποπνικτικὸς καπνὸς τοὺς ἀνάγκασε νὰ πεταχτοῦν ἔξω· πολεμώντας δὲ σῶμα μὲ σῶμα ἔπεσαν μέχρι τὸν τελευταῖον.

Οἱ Τούρκοι τοὺς ἔκοψαν τὰ κεφάλια, τὰ ἔμπηξαν σὲ κοντάρια καὶ τὰ περιέφεραν στὴν Δημητσάνα, τὸ Ζυγοδίσι καὶ τέλος στὴν Τρίπολη, ὅπου καὶ τὰ κρέμασαν στὸν μεγάλο πλάτανο τῆς πόλεως γιὰ ἐκφοδισμό τῶν κατοίκων. (Ὁ Κολοκοτρώνης μετὰ τὴν Ἀλωση τῆς Τριπολιτσᾶς ἔβαλε καὶ τὸν ἔκοψαν τὸν πλάτανο αὐτό, «γιατὶ μὲ ἀρκετὸ αἷμα τῆς γενιᾶς του ἦταν ποτισμένος»). Τὰ ἀκέφαλα σώματα τὰ ἔθαψαν οἱ προδότες καλόγεροι.

Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης στὰ ἀπομνημονεύματά του (σελ. 22) ἀφηγεῖται: «[...] Ὁ Γιάννης ἐπῆγε εἰς τοὺς Αἰμυαλοὺς, στὸ μοναστήρι, τοῦ ἔδωκε ἕνα καλόγερος φαγὶ καὶ ἔπειτα ἐπῆγε καὶ ἔδωσε εἶδησιν εἰς τοὺς Τούρκους, ἐπῆγαν τὸν πολιορκήσαν εἰς τὸν ληνὸν καὶ τὸν ἐσκότωσαν». Λέγεται δὲ πῶς ὁ Γέρος τοῦ Μοριᾶ παρακολουθοῦσε τὸν θάνατο τοῦ Ζορμπᾶ ἀπ' τὸ ἀπέναντι δουνό! Ἀνὴμπορος νὰ βοηθήσῃ ἄφησε «εὐχὴ καὶ κατάρα» στὰ παιδιὰ του νὰ κάψουν τὸ μοναστήρι μαζί μὲ τοὺς προδότες καλογέρους. Αὐτὸ τὸ ἀνακάλεσε ἔμπροσθέν τους τὸ 1824, ὅταν λίγο πρὶν πεθάνῃ (4 -Φεβρουαρίου- 1843) ἐπῆγε στὴν μονή, ὅπου δὲν μπῆκε μέσα. Ἀντικρύνοντας ὁμως τὸν ληνὸ κοίταξε μὲ δακρυσμένα μάτια τὸν οὐρανό, ξεστομίζοντας: «Ζορμπᾶ, θ' ἀνταμώσουμε σὲ λίγο». Ἐφυγε ἐκδηλώνοντας τὴν περιφρόνησίν του στοὺς καλογέρους.

Στὸν μισοκατεστραμμένο αὐτὸ ληνό, ποῦ ἔγινε πλέον βωμός, εἶναι ἐντοιχισμένη μία πλάκα ποῦ ἀναγράφει: «ΛΗΝΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΑΙΩΝ: ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΕΣ ΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ ΑΓΩΝΑΝ ΕΠΕΣΑΝ ΠΡΟ ΤΟΥ ΛΗΝΟΥ ΤΟΥΤΟΥ ΤΗΝ 1ΗΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1806 ΕΞ ΚΛΕΦΤΑΙ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΑΙΟΙ ΥΠΟ ΤΟΝ Γ. ΖΟΡΜΠΑΝ».

Ἐπίλογος: «᾽Ω σύ, μιὰρὰ Σύνοδος...»

Τὸ ἑλληνοχριστιανικὸ κατασκεύασμα περὶ τῆς ἡρωικῆς τάχα ἀντιστάσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τῶν Τούρκων κατακτητῶν εἶναι ἓνα ἀνιστόρητο ψεῦδος. Εἰς ἀπάντησιν πρὸς τὶς ψευδοαναπαραστάσεις τῆς δῆθεν ἐνάρξεως τῆς Ἐπαναστάσεως στὴν Ἀγ. Λαύρα τὴν 25ην Μαρτίου² καὶ τοὺς σχετικούς λόγους τοῦ κ. Χριστόδουλου, ποὺ ἀκούγονται κάθε χρόνο, ἃς διαβάσουμε τὰ λόγια τοῦ «Ἀνωνύμου» τῆς «Ἑλληνικῆς Νομαρχίας» (σελ. 113-139, ἀποσπάσματα) γιὰ τὴν ἱστορικὴ πραγματικότητα.

»᾽Ω σύ, μιὰρὰ Σύνοδος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἶσαι γεμάτη ἀπὸ χρήματα, ὅπου καθημερινῶς κλέπτεις ἀπ' τοὺς ταλαίπωρους χριστιανούς... Ἀλλὰ ποῖος δὲν γνωρίζει τὴν ἄκραν ἀνευλάβειάν σου καὶ ποῖος δὲν ἠξυνεῖ πόσον γελοιωδῶς καὶ χλευαστικῶς ἐκτελεῖς τὰς ἱερουργίας!... Ἡ λύσσα σου διὰ τὰ χρήματα εἶναι ἀπερίγραπτος!

»᾽Ω τῆς δυναστείας σας, ἄνθρωποι βάρβαροι καὶ μωροί!... Καὶ ἂν ἡ ἀμάθεια τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ ἀπειρία αὐτῶν ἐφύλαξεν μέχρι τῆς σήμερον εἰς μακαριότητα τὸ ἀννπόφορον κράτος σου... Μ' ἐν κατεδατὸν κατάρας –ὅπου ἡ πλέον διαβολικὴ διάθεσις φοβερωτέρας βέβαια δὲν ἤθελεν ἡμπορέσει νὰ ἐφεύρῃ– τὸ ὅποῖον ὀνομάζουσι ἀφορισμόν, ἐκδύνουσι καὶ πλουσίους καὶ πτωχοὺς, διαλύοντας τὸν ἀφορισθέντα... Καὶ τέλος πάντων τὸ μεγαλύτερον κέρδος τῶν εἶναι οἱ κληρονομίες καὶ τὰ χαρίσματα... Ἀλλὰ ποῦ νὰ διηγηθῶ ὅσα ἡ μιὰρὰ ψυχὴ τῶν ἐφευρίσκει...

»Τρώγουσι καὶ πίνουσι ὡς χοῖροι, κοιμῶνται δεκατέσσερας ὥρας τὴν νύκτα καὶ δύο ὥρας μετὰ τὸ μεσημέρι, λειτουργοῦσι δύο φορὰς τὸν χρόνον καὶ ὅταν δὲν τρώγῃσι, δὲν πίνῃσι, δὲν κοιμῶνται, τότε κατεργάζονται τὰ πλέον ἀναίσχυντα καὶ οὐτιδανὰ ἔργα, ὅπου τινὰς ἡμπορεῖ νὰ στοχασθῇ... Ὁ ἐπίσκοπος, αὐτὸς ὁ βάρβαρος καὶ ἀμαθέστατος ἄνθρωπος, ἀφοῦ τρώγῃ δι' ὅσας ἡμέρας μένει εἰς τὸ χωριόν, ἀφοῦ ἀρπάξῃ ὅσα περισσότερα δύνηθῇ, τότε ἀφορίζει ἓνα δύο καὶ ἄλλους τόσους κάμνει παπάδες καὶ ἔπειτα φεύγει..., Οἱ ἀρχιμανδριταὶ καὶ οἱ πνευματικοὶ τὸν τρόπον ποὺ μεθοδεύονται εἶναι ἄξιος γέλωτος ἐνταντῶ καὶ δακρύων. Αὐτοὶ ἔχουσι ἐν κιβώτιον γεμάτων ἀπὸ ἀνθρώπινα κόκκαλα καὶ κρανία, τὰ ὅποια ἀσημῶνῃσι καὶ ἔπειτα ὀνοματίζουν ἄλλα μὲν τοῦ ἁγίου Χαλαλάμπους καὶ ἄλλα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου καὶ δὲν ἀφήνουν ἅγιον χωρὶς νὰ ἔχουν μέρος τῶν κοκκάλων του. Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς τοὺς κοκκαλοπωλητάς, ἐξέρχονται ἀπ' τὸ ὄρος τοῦ Ἱεροσολύμων ὅπου ὀνομάζουσι Ἁγίον Ὅρος... Ἐκεῖ μετροῦσι τὰ κλεφθέντα χρήματα, διὰ νὰ λάβωσιν αὐτοὶ κρυφίως τὰ μισὰ καὶ τὰ λοιπὰ νὰ τὰ ὑπάγωσιν εἰς τὰ μοναστήρια των... Ἰδού, ὦ Ἕλληνες, ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοὶ ἡ σημερινὴ ἀθλία καὶ φοβερὰ κατάστασις τοῦ ἑλληνικοῦ ἱερατείου καὶ ἡ πρώτη αἰτία ποὺ ἀργοπορεῖ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, δι' αὐτοὺς τοὺς ἀμαθεστάτους ἢ ἐλευθερία εἶναι θανάσιμος.»

Σημειώσεις

1. Βλέπε τὰ πλήρη κείμενα τῶν ἄλλων νεότερων, τριῶν, ἀφορισμῶν (19 Μαρτίου 1821) τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ '21 ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως στὸν «Δαυλὸ», τ. 207, Μάρτιος 1999 καθὼς καὶ στὰ τεύχη 219-243-247 καὶ 159.

2. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1821 ξεκίνησε ἀρχικῶς στὶς 17 Μαρτίου στὴν Ἀρεόπολη Λακωνίας (Τσίμοδα) μὲ «θερμὸ» ἐπεισόδιο. Ἀκολούθησε ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ Αἰγίου στὶς 21 Μαρτίου καὶ στὶς 23 Μαρτίου ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Καλαμάτας. Ἐκ τῶν ὑστέρων ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς νεοδημοσυργηθείσας Ἑλλάδος, γιὰ νὰ ταυτίσῃ τὴν ἐπανάστασιν μὲ τὸν «Εὐαγγελισμόν» τῆς καὶ γιὰ νὰ παρουσιάσῃ μία «δῆθεν» πατριωτικὴ τῆς στάσις, κατασκεύασε τὸ ψεῦδος τῆς Ἀγ. Λαύρας.



Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ

Ἀφέλεια κυρίας

Ἔ! Τώρα τί τῆς λές; Γράφω γιὰ τὴν κυρία Ταξιαρχούλα Λαδᾶ, ἡ ὁποία στὸ προηγούμενο τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ» τολμᾷ νὰ διαμαρτύρεται, γιατί δὲν δόθηκε προβολὴ στὴν ἀνακάλυψη τοῦ «Ταινάριου ἀνθρώπου»· ἤγουν κάτι ἀπολιθωμένα παλιοκρανία 300.000 ἐτῶν. Σιγὰ τ' αὐγά, μὴ γίνουν ὁμελέττα. Καὶ σιγὰ τὴν ἀνακάλυψη... Αὐτὰ, μάτια μου, τὰ κρανία εἶναι αὐτοχθόνων, δὲν μετρᾶνε. Πῶς νὰ σοῦ τὸ πῶ; Δὲν γράφουν! Νὰ ἦταν ἀπὸ μαύρους, ποὺ ἦλθαν ἐνταῦθα μέσῳ Ἰσραήλ, ὅπως στὴν περίπτωσι τοῦ ἀνθρώπου τῆς Οὐκρανίας, νὰ πῶ ναί. Κάτι ἀξίζουν. Καὶ νὰ τὸ κάνουν εἶδησι, νὰ μεταδοθῇ σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο. Ἀλλὰ ὅχι καὶ ὁ «Ταινάριος ἀνθρώπος»... Καὶ σιγὰ τὴν ἐγκληματικὴν ἐνέργεια. Ποιὸς ἐνδιαφέρεται γι' αὐτό; Ἄν ἦταν τίποτε θαύματα τοῦ «Ὀλοκαυτώματος», ἔ!, τότε θὰ γινόταν εἰδικὴ μνεΐα· θὰ ἐξεδίδετο τιμητικὸς τόμος καὶ μπορεῖ, λέω μπορεῖ, ἡ ἡμέρα τῆς ἀνευρέσεώς των νὰ ἐορτάζετο ὡς ἐθνικὴ ἐορτή.

Καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ ρωμαϊκὸν κρατίδιό μας ἔχει σπουδαιότερα πράγματα νὰ κάνῃ, ἀπὸ τὸ νὰ τρέχῃ ὅπου βρίσκονται παλαιο-ανθρωπολογικὰ λείψανα. Δὲν ρωτᾶτε καὶ τὸν Ἄρη Πουλιανό, ποὺ κοντεύει νὰ σκάψῃ ὅλη τὴν Μακεδονία... Βρίσκει τὸν Ἀρχάνθρωπο τῶν Πετραλώνων καὶ τὸν ἀποβάλλουν ἀπὸ τὴν ἀνασκαφὴ του. Βρίσκει τὸν τεμαχισμένον ἐλέφαντα τοῦ Περδίκκα μὲ τὰ ἐργαλεῖα τῶν κυνηγῶν δίπλα του, μούγκα στὴν στρουγγα. Γιὰ νὰ μὴ σᾶς γράψω καὶ γιὰ ἡκίνη τὴν ἔρημη, τὴν ξύλινη πινακίδα τοῦ Δισπηλιοῦ τῆς Καστοριάς, ποὺ ἄνοιξ' ἡ γῆ καὶ τὴν κατὰπιε. Καὶ ἐπειδὴ ἔχω μνήμη γκαμήλας, ἀφοῦ τό ἔφερε ἡ κουδέντα, θέλω νὰ ρωτήσω τὸν κ. Γ. Χ. Χουρμουζιάδη, πότε θὰ μεταφράσῃ τὴν πινακίδα, ὅπως τουλάχιστον ἔχει ὑποσχεθῇ. Γιατὶ σὲ τρία διδύλια καὶ ἓνα περιοδικὸ κάνει τὴν πάπια καὶ σφυρίζει ἀδιάφορα...

Κι ἔρχεται αὐτὴ ἡ κυρία Ταξιαρχούλα Λαδᾶ νὰ ξαναρωτήσῃ, γιατί δὲν χρηματοδοτοῦνται ἐπαρκῶς οἱ ἔρευνες γιὰ τὸν «Ταινάριον Ἀνθρώπον». Κυρία μου, ἀφοῦ χρηματοδοτοῦνται ἔστω καὶ μὴ ἐπαρκῶς, νὰ κάνετε τὸν σταυρό σας καὶ μὲ τὰ δυνά σας χέρια. Γιατὶ τώρα ποὺ ἐδημοσιοποιήσατε τὰ εὐρήματα, μπορεῖ καὶ νὰ κόψουν τὴν ἐπιχορήγησι. Γι' αὐτό, καλοῦ-κακοῦ, πλάι στὰ κρανία βάλτε καὶ καμμιὰ ἐπτάφωτη λυχνία, ὅτι τάχα μου τὴν βρήκατε ἐκεῖ. Καὶ τὰ μάτια σας δεκατέσσερα, μὴ πλακώσουν τίποτε παπάδες ἐκεῖ. Γιατὶ εἶναι ἱκανοὶ νὰ χτίσουν ἐκκλησία μέσα στὸ σπήλαιο, νὰ τὸ περιφράξουν, κι ἂντε μετὰ νὰ κάνῃς ἀνασκαφὴ. Ἐδῶ ὁ Θηδῶν καὶ Λεθαδεΐας ἔφαγε λόφους καὶ κοιλάδες. Στὴν Μάνη θὰ κωλώσουν, στὸ σπήλαιο;

Γιώργος Πετρόπουλος

Ο ΒΟΜΒΑΡΔΙΣΜΟΣ «ΛΑΣΠΗΣ» ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Καὶ κάποιες φωνές πνευματικῆς εὐθύνης

Ενας καταιγισμὸς σεναρίων καὶ μία μάχη ἀνάμεσα σὲ σκηνοθέτες καὶ παραγωγούς. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου παρουσιάζει τόσο ἐνδιαφέρον, μόνο πού, γιὰ νὰ ἀσχοληθῇ κανεὶς μ' αὐτό, ἐπιβάλλεται ν' ἀφιερῶσιν ὥρες σοβαρῆς μελέτης καὶ νὰ συνειδητοποιήσῃ τὸ βάρος τῆς ἱστορίας αὐτοῦ τοῦ θρύλου.

Ὁ σκηνοθέτης Ὁλιβερ Στόουν, στὴν ταινία πὺν παράγει γιὰ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο, προτιμᾷ νὰ ἐπικεντρωθῇ στὶς σεξουαλικὲς προτιμήσεις τοῦ Ἑλληνα βασιλιᾶ. Ποιὰ εἶναι ἀλήθεια τὰ στοιχεῖα πὺν τεκμηριώνουν τὴν ἄποψη, ὅτι ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἦταν ὁμοφυλόφιλος; Στὴν Ἑλληνικὴ Ἱστορία σ' ὅλα ὅσα ἀναφέρονται καὶ ἔχουν γραφτῇ μέσα σὲ διδλία δὲν ὑποστηρίχθηκε ποτὲ αὐτὴ ἡ ἐκδοχή. Εἶναι λυπηρὸ παρ' ὅλα αὐτά, πὺν «ταξιδεύει» ἀνὰ τὸν κόσμον αὐτὴ ἡ διαστρέβλωση.

«ΗΜΑΡΤΟΝ ΡΕ, ΗΜΑΡΤΟΝ!»

Τὰ τελευταῖα πέντε περίπου ἔτη τὸ Χόλυγουντ ἔχει ξεκινήσει ἕνα ὕπονλο καὶ διαβρωτικὸ πόλεμον κατὰ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Ὁ τρόπος πὺν διεξάγεται εἶναι δοκιμασμένος μὲ ἀπόλυτη ἐπιτυχία κατὰ τὸ παρελθὸν μὲ πρώτους τοὺς Ἑβραίους συγγραφεῖς τῆς Ἀλεξανδρινῆς περιόδου (Φίλων, Ἰώσηπος) καὶ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι ἐντέχνως διαστρέβλωναν τὶς ἐννοιες τῶν ἐλληνικῶν κειμένων (βλ. «Δ», τόμοι 1990-2002· καὶ Δημ. Ι. Λάμπρον, «Ἀναζήτηση», Ἀθήνα 1980, σελ. 23 καὶ 165).

Οἱ τηλεοπτικὲς σειρὲς ἀμερικανικῆς παραγωγῆς «Ζήνα» καὶ «Ἡρακλῆς» ἀποδεικνύουν τοῦ λόγον τὸ ἀληθές. Τὸ διαφημιστικὸ πέρασμα-τρέιλερ καθὼς καὶ οἱ τίτλοι ἐνάργεως τῶν δύο ταινιῶν προλογίζονται ὡς ἐξῆς: «[...] Σὲ μία ἐποχὴ πὺν οἱ Θεοὶ ἦταν κακοὶ καὶ τυραννοῦσαν τοὺς ἀνθρώπους».

Εἶδαμε τὸν Θεὸ τοῦ πολέμου Ἄρη νὰ μεταβάλλεται σ' ἕνα δειλὸ ἀποτυχημένο γυναικᾶ, πὺν ξυλοκοπεῖται ἀπὸ γυναῖκες καὶ τὸν ἀρχάγγελον Γαβριήλ, ὁ ὅποιος θὰ σώσῃ τὸν Ἡρακλῆ ἀπ' τοὺς διαβολικοὺς Ὀλυμπίους, προαναγ-



Στὸ Σὰν Φραντσίσκο τῆς Καλιφόρνιας ὁ μεγαλύτερος σύλλογος ὁμοφυλοφίλων ὀνομάζεται «Μέγας Ἀλέξανδρος» καὶ τὰ μέλη του κυκλοφοροῦν μὲ τὴν κεφαλὴ τοῦ στρατηλάτη τυπωμένη στὰ φανελάκια τους. Μία εἰκόνα ἀπαράδεκτη πού θὰ πρέπει ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία νὰ κληθῇ ν' ἀντιμετωπίσῃ καὶ νὰ παρεμποδίξῃ τέτοιου εἴδους ἐνέργειες.

Καὶ δὲν μποροῦμε νὰ δεχθοῦμε δημοσιεύματα τοῦ ξένου τύπου, ὅπως ἐκεῖνο τῆς ἐφημερίδας «Guardian», ὅπου ἡ ἀρθρογράφος Fiachra Gibbons χαρακτηρίζει τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο ὡς τὸν πρῶτο ἀμφιφυλόφιλο ἥρωα δράσης, πού συνήθιζε νὰ μεταπηδᾷ μ' εὐκολία ἀπὸ τὸ κρεβάτι τοῦ φίλου καὶ ἐραστῆ του Ἡφαιστίωνα σ' ἐκεῖνο τῆς βασιλισσας τῶν Ἀμαζόνων καὶ στὰ δωμάτια τῶν εὐνούχων. Ὁ Ὀλιβερ Στόουν δὲν περιορίζεται μόνο στὴν προσωπικὴ ζωὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Θέλει παράλληλα νὰ τὸν παρουσιάσῃ ὡς βίαιο πολεμιστὴ, ὑποστηρίζοντας ὅτι περιτριγυριζόταν ἀπὸ συνωμότες. Καὶ ἐπιπλέον ἀμφισβητεῖ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο πέθανε, ἀφοῦ στὴν ταινία του ὁ Ἑλληνας βασιλεὺς πεθαίνει ἀπὸ δηλητηριασμένο κρασί. Ἀναφέρει χαρακτηριστικά: «Ὁ πατέρας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου δολοφονήθηκε κάτω ἀπὸ περίεργες συνθήκες. Ὁ Ἀλέξανδρος θεωρήθηκε ὑποπτος, ἀφοῦ δὲν ἀπουσίαζε ἀπὸ δίπλα του ἐκείνη τὴν ἡμέρα. Καὶ στὸν ἀπροσδιόριστο χρονικὰ θάνατο τοῦ Ἀλεξάνδρου πάλι ἔχου-

γέλλοντάς του τὸν ἐρχομὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν χριστιανικὴ παγκοσμιοποίηση πού θ' ἀκολουθήσῃ!

Ὁ Θεὸς τῶν Ἑλεusinίων, τοῦ Θεάτρου καὶ τῶν ἐορτῶν Διόνυσος μεταμορφώνεται σὲ κάτι μεταξὺ σατανᾶ καὶ θρνόλακα, πού σκοτώνει παρθένες καὶ πού οἱ ἱερεῖς του πίνουν αἷμα στὰ μυστήριά του. Ἡ μεγίστη θεὰ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς συζυγικῆς πίστεως Ἥρα μεταλλάσσεται σὲ στρίγγλα μάγισσα τοῦ Μεσαίωνα, πού τρέφεται ἀπ' τὶς κατάρες πού ξεστομίζει. Καὶ ἄλλα πολλά ἀπίστευτα.

* * *

Στὴν Θεσσαλονίκη πρὶν λίγο καιρὸ ἔλαβε χώρα στὸ μέγαρο τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν ἓνα «συνπόσιον» Ἑλλήνων καὶ ξένων ἱστορικῶν, μὲ θέμα τὸν Φίλιππο τὸν Β'. Ἐκεῖ μὲ ψεύτικα ἱστορικὰ στοιχεῖα κάποιος Νταϊήδιντ Ὁφεν ὑποστήριξε, ὅτι ὁ Φίλιππος ὁ Β' ἦταν ὁμοφυλόφιλος. Ἡ συνεδρίαση τελείωσε μὲ ἔνταση καὶ ἀντιπαραθέσεις.

Στὰ συγκεκριμένα κατασκευάσματα τῆς «Ἱερουσαλὴμ τοῦ Κινηματογράφου» συνηγόρησε καὶ ὁ πρόεδρος τῶν ὁμοφυλοφίλων Ἑλλάδος Γ. Βα-



με ισχυρά στοιχεῖα συνωμοσίας, προερχομένης ἀπὸ τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας. Πέθανε ἀπὸ πυρετὸ ἢ ἀπὸ δηλητηριασμένο κρασί; Ἐγὼ ἐπέλεξα νὰ πιστέψω τῇ δεύτερῃ ἐκδοχῇ». Εἶναι αὐτονόητο, ὅτι θὰ ἐπέλεγε τὴν δεύτερη ἐκδοχή. Κάποιος πὺν δὲν φαίνεται νὰ ἔχη κάνει ἱστορικὴ ἔρευνα, θὰ προτιμήσῃ ἓνα σκανδαλῶδες καὶ μυστηριῶδες τέλος, γιὰ ν' ἀφήσῃ ἐντυπώσεις καὶ πολλὰ χρήματα στὰ ταμεῖα εἰσπράξεων.

«Ἀπὸ κοντὰ» καὶ ὁ Κρ. Μὰκ Κουέρι

Τὸ βρώμικο παιχνίδι τῆς δυσφήμισης ἐπικρατεῖ καὶ στὴν κινηματογραφικὴ ἄποψη τοῦ Κρίστοφερ Μὰκ Κουέρι μὲ πρωταγωνιστὴ τὸν Μάθιου Μὰκ Κόναχι, ὅπου ὁ στρατηλάτης ἐμφανίζεται νὰ ἔχη ἀρρωστήσῃ ἀπὸ τὸ ποτό, σὲ σημεῖο πὺν νὰ ἐπιλέγῃ νὰ δηλητηριάζεται ἀπὸ αὐτό, προκειμένου νὰ προστατεύσῃ τὴν φήμη του. Σύμφωνα μὲ τὸ σενάριο ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εἶχε χάσει τὸ θάρρος του, τὰ ἰδανικά του καὶ τὴν πίστη του στὸ σκοπὸ, γιὰ τὸν ὁποῖο εἶχε κατακτήσῃ τὴν Περσία καὶ τὴ δόρεια περιοχὴ τῆς Κίνας. Τὸ νὰ πεθαίνει τελικά κάποιος ἀπὸ ὑψηλὸ πυρετὸ δὲν ἔχει κανένα ἐνδιαφέρον· ἀπαιτεῖται ὅπως διαπιστώνουμε αἷμα καὶ συνωμοσία. Πάντα ἢ ἄλλῃ ἐκδοχῇ κεντρίζει τὴν περιέργεια, τί κι ἂν ἐξευτελίζεται ἓνας μῦθος, μία ἔντονη προσωπικότητα; Δὲν ἔγινε καὶ τίποτα σπουδαῖο, πὺν διαστρεβλώνεται ἡ ἱστορία. Στὸ βωμὸ τοῦ χρήματος καὶ τῆς δόξας ὅλα εἶναι ἐφικτά, ὅλα ἐπιτρέπονται.

λιανᾶτος, παρουσιάζοντας σὲ δελτία εἰδήσεων γνωστοῦ τηλεοπτικοῦ σταθμοῦ ψευδοχωρία ψευδοελλήνων ψευδοσυγγραφέων, πὺν τάχα ἀποδεικνύουν τὴν ὁμοφυλοφιλίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Τὰ ἐν λόγῳ ἀποσπάσματα πὺν διάσθηκαν ἢ δὲν ὑπάρχουν ἢ δὲν ἀποδεικνύουν τοὺς ισχυρισμούς του.

Ὁ Γ. Βαλιανᾶτος, νιὸς παπᾶ, ἐργάζεται στὴν ἀμερικανικῶν συμφερόντων ἐταιρεία «Human rights watch/Helsinki», ἓνα ἰδιωτικὸ ὄργανισμὸ, πὺν σκοπὸ ἔχει τὴν προστασία τῶν δικαιωμάτων ὅλων τῶν μειονοτήτων τῆς χώρας μας. Ἡ ἐταιρεία αὐτὴ ἔχει ὑποκινήσει τὸ σλαβομακεδονικὸ ζήτημα ἐδῶ καὶ ἀρκετὰ χρόνια, ὁξύνοντας τὸ πρόβλημα περὶ τῆς ἐλληνικότητος τῆς Μακεδονίας. Πρόεδρος τῆς εἶναι ὁ Π. Δημητράς, πὺν ἔχει δηλώσει ἐπανειλημμένως ὅτι οἱ Σλαβομακεδόνες καταπιέζονται ἀπ' τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος. Ἡ χρηματοδότης τῆς γίνεται ἀπὸ ἓνα ὄμιλο ἐπιχειρηματιῶν μὲ ἀρχηγό τους τὸν Δανὶδ Σόρος.

Ἄς μὴν ξεχνοῦμε τὴν πολυδάπανη ἐκδοτικὴ προσπάθεια τοῦ θεολόγου Κ. Σιαμάκη μὲ τὸ διδλίο του «Οἱ Ἑκφυλοὶ» καὶ τὴν λάσπη ὁμοφυλοφιλίας πὺν ἔριξε σ' ὁλόκληρο τὸν ἀρχαῖο κόσμο. Παράξενη σύμπτωση ἢ δρόμοι παράλληλοι;

Ἡ στάση τῆς νεορθωμαϊκῆς Κυβέρνησης σ' αὐτὰ τὰ φλέγοντα θέματα πα-



Μόνο πού πρέπει νά φοδώμαστε τήν σύγχυση πού θά δημιουργηθῇ στίς νεώτερες γενιές, ὅταν θά συγκρίνουν ὅσα ἔχουν μάθει μέσα ἀπό τήν ἱστορία, μ' ὅσα θά δοῦνε στίς κινηματογραφικές αἰθουσες. Καί δικαιολογημένα θ' ἀναρωτηθοῦν, ποιά εἶναι ἡ ἀλήθεια. Καί μόνο τὸ γεγονός ὅτι θά προβληματιστοῦν εἶναι ἀρκετό. Σημαίνει ὅτι τὸ μήνυμα αὐτῶν τῶν ταινιῶν δέν πέρασε ἀπαρατήρητο. Αὐτὸ εἶναι πού πρέπει νά φοδώμαστε.

Τρίτος στὴν ἐπίθεση ὁ Σπίλμπεργκ

Ενας ἄλλος γνώριμός μας, ὁ μεγαλοπαραγωγὸς καὶ σκηνοθέτης Στίβεν Σπίλμπεργκ, ἔχει τήν ἔμμονη ἰδέα ὅτι ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἦταν γιὸς τοῦ Δία. Δέν διαφωνεῖ κανεὶς, ὅτι ὁ Σπίλμπεργκ εἶναι ἐκπληκτικὸς στὴν παραγωγή ταινιῶν ἐπιστημονικῆς φαντασίας, ἀλλὰ αὐτὴ τὴ φορὰ δείχνει νά ἔχῃ ξεπεράσει τὰ ὅρια.

Τὰ ὅρια ὅμως ξεπερνάει καὶ ἡ φαντασία τοῦ βρεταννοῦ ἱστορικοῦ Ρόμπιν Λέιν Φόξ, πού ταυτίζει τήν ζωὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μ' ἐκείνη τοῦ Ὀλίβερ Στόουν, ἀνακαλύπτοντας κοινὲς ἐμπειρίες πού τὸν κάνουν ὡς τὸν κατάλληλο ἄνθρωπο γιὰ νά σκηνοθετήσῃ ταινία γιὰ τὸν σπουδαῖο αὐτὸ Ἕλληνα. Ἀναφέρει χαρακτηριστικὰ σὲ ἄρθρο του στοὺς «Sundays Times» τοῦ Λονδίνου: «Ὡς ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἔτσι καὶ ὁ Στόουν ἔχει προβληματικὸ παρελθὸν μὲ τοὺς γονεῖς του.

ραμένει ἡ γνωστή: Πλήρης ἀδιαφορία. Τὸ 1988 ὁ Ὀλίβερ Στόουν ἐπισκέφθηκε τὸν τότε ὑπουργὸ Πολιτισμοῦ τῆς χώρας μας καὶ ζήτησε βοήθεια οικονομικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ. Ὁ τότε ὑπουργὸς ἀρνήθηκε καὶ ὁ Στόουν ἔφυγε ἀπρακτος. Τρεῖς ἀκόμη ταινίες μεγάλου μήκους ἐτοιμάζονται μὲ θέμα τὴν ζωὴ τοῦ Μεγαλέξανδρου. Ἀπορίας ἄξιον τό τί θά μᾶς παρουσιάσουν.

Σὲ ἄλλη Χολυγουντιανὴ ταινία πού ἐτοιμάζεται μὲ θέμα τὴν Κλεοπάτρα, συνεχίζεται ἡ ἱστορικὴ κακοποίηση. Ἡ Μακεδόνισσα βασίλισσα, σύμφωνα μὲ τὶς δημοσιευθεῖσες πληροφορίες, θά ἐμφανισθῇ ὡς ὁμοφυλόφιλη (χριστιανιστὶ «λεσβία»), καθὼς καὶ ὡς αἰμοσταγῆς θηλυκὴ τύρραννος. Βεβαίως περιμένουμε ἐναγωνίως τὰ ἔργα «Τροία», πού θ' ἀναφέρεται στὸ ἔπος τοῦ Ὀμήρου, τὴν Ἰλιάδα, καθὼς καὶ τὶς «Πύλες τῆς Φωτιάς», πού βασίζεται στὸ ὁμώνυμο ἀριστοτελεματικὸ ἱστορικὸ μυθιστόρημα τοῦ Στήβεν Πρέσφιλντ γιὰ τὴν μάχη τῶν Θερμοπυλῶν. Ἴσως ἐκεῖ δοῦμε «τοὺς ὁμοφυλόφιλους Σπαρτιάτες» μὲ τὰ ξενάγια τους τοὺς εἰλωτες χέρι-χέρι νά πολεμοῦν τὰ στίφη τῶν Περσῶν (κάτι πού θά «δικαίω» τόσο πολὺ τοὺς κυρίους Βαλιανᾶτο καὶ Σιαμάκη) ἢ τὸν Ἀχιλλέα ὡς ἀρχηγὸ τῶν «Ἰνδοευρωπαίων» νά πολεμᾷ τοὺς



Ὁ Ρίτσαρντ Μπάρτον ὡς Μέγας Ἀλέξανδρος στὴν πρώτη ταινία τῆς δεκαετίας τοῦ '60 μὲ θέμα τὴν ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἑλλήνα στρατηλάτη. Μία ταινία, πὺν συγκρινόμενη μὲ τὰ σημερινὰ κατασκευάσματα τῆς «Ἱερουσαλὴμ τοῦ Κινηματογράφου», εἶναι πολὺ ἀνώτερε ἡ ἀπὸ ἄποψη ἱστορικῆς ἀξιοπιστίας.

Καὶ σ' ἀντίθεση μὲ μένα, ὁ Στόουν ὅπως καὶ ὁ Μέγας Ἀλεξάνδρος ἔχει τὴν ἐμπειρία τοῦ πολέμου». Μήπως πρέπει νὰ προβληματιστοῦμε, ὅτι πιθανὸν ὁ Ὀλιβερ Στόουν ἀποτελεῖ τὴν μετενσάρκωση τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου;

Καυστικώτατη εἶναι ἡ ἄποψη τοῦ καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης Μάικλ Γούντ, ὁ ὁποῖος παρουσίασε τὸ ντοκυμαντέρ παραγωγῆς BBC: «*Στὰ Ἴχνη τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου*». Ἀναφέρει λοιπὸν ὅτι: «*Ὁ Ἀλέξανδρος πιθανὸν νὰ πέθανε ἀπὸ φυσικὰ αἷτια, ὅμως, ἂν ἐγὼ ἤμουν στὴν θέση τῶν σκηνοθετῶν, θὰ ἔβαζα τὸν Ἀριστοτέλη, τὸν μέγα φιλόσοφο ποὺ εἶχε μαθητὴ τὸν νεαρὸ Ἀλέξανδρο, νὰ τὸν ξεπαστρεύῃ, ἐπειδὴ ἀπέτυχε νὰ ἀνταποκριθῇ στὰ ὑψηλὰ ἰδανικὰ ποὺ τοῦ εἶχε διδάξει στὴν παιδική του ἡλικία. Ὅσο καὶ ἂν ἀκούγεται παράδοξο καὶ ψεύτικο, ταιριάζει τέλεια σὲ μία χολυγουντιανὴ πλοκὴ*».

Καὶ κάποιες δυνάμεις μὲ πνευματικὴ εὐθύνη

Σὲ σχέση μὲ τὴν κινηματογράφηση τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου δὲν γνωρίζουμε ἀκριδῶς τίς διαθέσεις τοῦ Μπάζ Λούρμαν. Μέσα ὅμως ἀπὸ τὰ λεγόμενά του διακρίνουμε σεβασμὸ καὶ αὐτὸ εἶναι μία καλὴ ἀρχή. Ὁ Αὐστριαλὸς σκηνοθέτης χαρακτηρίζει

Τουρκικῆς καταγωγῆς Τρῶες, καὶ τοὺς ὁμοφυλόφιλους Πάτροκλο καὶ Πάρη νὰ χορεύουν ἀνατολίτικους χοροὺς στὸ χαρέμι τοῦ Αἰνεία. Ἴσως νὰ χρειαστῇ καὶ ἡ παρέμβαση ἐξωγήινων. Ὡς φαντασθοῦμε τί θὰ γινόταν, ἐὰν τὸ Ἑβραϊκὸ Χόλγουντ μᾶς ἔδειχνε τὴν πραγματικότητα στίς διβλικές ταινίες, ποὺ μᾶς παρουσιάζουν τοὺς Ἑβραίους πατριάρχες ὡς ἐνάρετους καὶ σοφοὺς ἀνθρώπους. Θὰ βλέπαμε τὸν Ἀβραὰμ νὰ «ἐκδίδῃ» ἐπ' ἀμοιβῇ τὴν ἀδελφή του Σάρα, ποὺ προηγουμένως ἔχει παντρευτῇ καὶ νὰ σκοτώσῃ τὸν γιὸ τοῦ Ἰσμαὴλ ποὺ ἔχει κάνει μὲ τὴν δούλα του. Θὰ βλέπαμε ἐπίσης τὸν ἅγιο Λῶτ (τὸν ἐορτάζουμε στίς 9 Ὀκτωβρίου) νὰ συνουσιάζεται μὲ τίς κόρες του καὶ νὰ τίς ἀφήνῃ ἔγκυες, ἢ Ἑβραῖους σὲ πολιορκία τῶν Συρίων νὰ τρῶνε τὰ παιδιὰ τους καὶ πολλὰ ἄλλα τέτοια...

Μέσα σ' αὐτὸν τὸν Γιαχβικὸ κόσμον τοῦ παραλόγου, τὸν ὀρυμαγδὸ ἡλιθιοτήτων καὶ ψεμάτων ποὺ ἀκοῦμε καθημερινῶς, θ' ἀναφωνήσω ἐπαναλαμβάνοντας μία φράση ποὺ χρησιμοποιεῖ συχνὰ γνωστὸς συμπαθὴς ἀθλητικὸς τηλεσχολιαστής: «Ἡμαρτον ρέ, ἡμαρτον».

Βασ. Μαυρομμάτης

τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο ὡς μία ἱστορική προσωπικότητα, γιὰ τὴν ὁποία τρέφει μεγάλο θαυμασμό, ποὺ λατρεύτηκε καὶ μοιάζει νὰ ζῇ ἀκόμα μέσα στὴν ἱστορία, ἐπισημαίνοντας παράλληλα ὅτι ὁ Δυτικὸς Πολιτισμὸς δὲν θὰ ὑφίστατο, ἐὰν δὲν ὑπῆρχε ὁ Ἀλέξανδρος. Εἶναι κάτι σὰν θεότητα. 150 ἑκατομμύρια εὐρὼ ἀναμένεται νὰ στοιχίσῃ αὐτὴ ἡ ὑπερπαραγωγή, γιὰ τὰ γυρίσματα τῆς ὁποίας ὁ βασιλιάς τοῦ Μαρόκου Μωάμεθ Στ' θὰ διαθέσῃ πέντε χιλιάδες στρατιῶτες καὶ χίλια ἄλογα, προκειμένου νὰ γίνουν οἱ ἀναπαραστάσεις τῶν μαχῶν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Ὁμάδα διακεκριμένων Ἑλλήνων τῆς διασπορᾶς ἐξέφρασαν καὶ αὐτοὶ τὴν ἐπιθυμία νὰ παραγάγουν ταινία γιὰ τὸν Μακεδόνα στρατηλάτη, μὲ τὴν ὑποστήριξη μάλιστα μεγάλων ὁμογενειακῶν ὁργανώσεων. Τὸ σενάριο ἔχει γράψῃ ὁ Ἑλληνοαυστραλὸς σκηνοθέτης Εὐστράτιος Μάγιας, ποὺ ἐπισημαίνει πὼς εἶναι πολὺ σημαντικό, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος νὰ γυριστῇ καὶ νὰ παιχθῇ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς Ἕλληνες, προκειμένου ν' ἀποδοθοῦν μὲ μεγαλύτερη ἱστορική ἀκρίβεια ἡ ζωὴ καὶ τὰ κατορθώματά του. Ἡ παραγωγή τοῦ Μάγια ἀναμένεται νὰ εἶναι μεγαλειώδης, σύμφωνα μ' ὅσα ἐπισημαίνει· φιλοδοξεῖ δὲ ἡ πρεμιέρα τῆς νὰ συμπέσῃ μὲ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες τοῦ 2004. Τὴν περίοδο τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων στὴν Ἀθήνα θὰ ξεκινήσῃ καὶ ἡ προβολὴ τῶν ἐπεισοδίων τηλεοπτικῆς σειρᾶς αὐτὴ τὴ φορὰ, μὲ

✂

ΔΑΥΛΟΣ	■ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
Παρακαλῶ ἀνανεώστε τὴ συνδρομὴ μου:	
☐ Ἐτήσια Ἑλλάδος Κανονική: 47 €	☐ Ἐτήσια Κύπρου: 73 €
☐ Ἐτήσια Ἑλλάδος Φοιτητική: 38 €	☐ Ἐτήσια Ἐξωτερικοῦ: 80 \$
ΟΝΟΜΑ _____	ΕΠΩΝΥΜΟ _____
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ _____	T.K. _____ ΠΟΛΗ _____
ΧΩΡΑ _____	Τηλ.: _____ E-mail _____
Χρεώστε τὴν πιστωτικὴ μου κάρτα μὲ τὰ παρακάτω στοιχεῖα:	
☐ VISA	ΑΡ. ΚΑΡΤΑΣ# _____ ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ _____
☐ MasterCard	ΟΝΟΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ ΚΑΡΤΑΣ _____ ΥΠΟΓΡΑΦΗ _____
ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΤΕ ΜΕ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ: Περιοδικό «ΔΑΥΛΟΣ», Κυδαθηναίων 29, 105 58, Ἀθήνα FAX: (+30) 210 33 14 997	

αναφορά στον Μέγα Ἀλέξανδρο.

Ἡ τηλεοπτική σειρά, παραγωγή τοῦ ἠθοποιοῦ Μέλ Γκίμπσον, ἔχει κόστος περίπου 250 ἑκατομμύρια δολάρια, κανένα ὅμως ἀπὸ τὰ γυρίσματά της δὲν λαμβάνει χώρα στὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ στὸ Μαρόκο, τὴν Ἰταλία, τὴν Ταϊλάνδη καὶ τὴν Ἰνδία. Μέχρι σήμερα καὶ σὲ σχέση μετὰ τὸ σενάριο αὐτῆς τῆς παραγωγῆς δὲν ἔχουν ἀναφερθῇ λεπτομέρειες γιὰ τὴν πλοκή.

* * *

Ο κινηματογράφος ἀποκαλεῖται Ἑβδομη Τέχνη. Τέχνη σημαίνει δημιουργία, σημαίνει αἰσθητική, σημαίνει ποιότητα. Καὶ ὅταν καλῆται νὰ μεταφέρῃ ἐρμηνευτικὰ τὴν Ἱστορία, τὸ πραγματοποιεῖ μετὰ τὴν ἀνάλογη πιστότητα τῶν δεδομένων στοιχείων, χωρὶς παρεκτροπὲς καὶ ἰδιοτελεῖς σκοποὺς. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐρμηνεία τῆς Τέχνης, πού τῆς ἐπιτρέπεται νὰ ἀγγίζῃ τὴν ἱστορία καὶ νὰ ἀφοσιώνεται κινηματογραφικὰ στὶς προσωπικότητές της. Κάθε ἄλλη ἀπόπειρα εἶναι ἀξιολύπητη γιὰ ἐκεῖνον πού τὴν ἐπιχειρεῖ.

Ταξιαρχούλα Λαδᾶ



ΔΑΥΛΟΣ		■ ΝΕΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ	
Παρακαλῶ ἐγγράψτε με συνδρομητὴ γιὰ τὴν περίοδο ἀπὸ/200... ἕως :...../200...			
☐ Ἑτήσια Ἑλλάδος Κανονική:	47 €	☐ Ἑτήσια Κύπρου:	73 €
☐ Ἑτήσια Ἑλλάδος Φοιτητική:	38 €	☐ Ἑτήσια Ἑξωτερικοῦ:	80 \$
ΟΝΟΜΑ _____	ΕΠΩΝΥΜΟ _____		
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ _____	Τ.Κ. _____	ΠΟΛΗ _____	
ΧΩΡΑ _____	Τηλ.: _____	E-mail _____	
Χρεώστε τὴν πιστωτική μου κάρτα μετὰ τὰ παρακάτω στοιχεῖα:			
☐ VISA	ΑΡ. ΚΑΡΤΑΣ# _____	ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ _____	
☐ MasterCard	ΟΝΟΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ ΚΑΡΤΑΣ _____	ΥΠΟΓΡΑΦΗ _____	
ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΤΕ ΜΕ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ: Περιοδικό «ΔΑΥΛΟΣ», Κυδαθηναίων 29, 105 58, Ἀθήνα FAX: (+30) 210 33 14 997			

ΣΠΕΡΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

Ἡ ἀλλοτροπικὴ ἔκφανση τοῦ Σκότους

Ἡ Ἀναγέννηση κι ὁ Διαφωτισμὸς εἶναι οἱ πρώτες ἀρκετὰ φανερὲς κι ἀναγκαστικὲς ἀναπνοὲς τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ νὰ μὴν σκάσῃ ἀπ' τὰ ἐρέβη, ὅπου τὸν εἶχανε πετάξει. Στὴν περίοδο ὅμως 325-1300 ἔμμεσα καὶ σιγά-σιγά θὰ δοῦμε περισσότερο τὴν Ἑλληνικὴ Σκέψη, στὴν ἀλλοτροπικὴ τῆς μορφῇ, ποὺ εἶναι ἡ Τέχνη, μιᾶς κι ὁ ἐλεύθερος λόγος ἦταν ἀπαγορευμένος.

Ἡ Τέχνη, σὰν ἀλλοτροπικὴ μορφὴ τῆς ἀνθρωποκεντρικῆς σκέψης, εἶναι κάτι ποὺ πε-



*Πρόσωπα ποὺ
θυμίζουν Ρω-
μαϊκὴ Κομφ-
δία. «Ὁ ζω-
γράφος ἀπει-
κονίζει τὴν
κατάντια
του». (Τοιχο-
γραφία τῆς
ἐκκλησίας τοῦ
Ἁγίου Μαρτί-
νου στὴν πόλη
Ἰντρο.)*

ρισσότερο ή λιγότερο, παρ' όλες τις απαγορεύσεις και τις νομοθεσίες για τὸ πνίξιμό της (πάντοτε ἐνοχλητική στὶς ἐξουσίες-δεσποτισμούς) ὑπάρχει πάντα εἴτε τὸ θέλουνε εἴτε ὄχι και δὲν παύει νὰ εἶναι πάντοτε αὐτὴ ὁ καθρέφτης τῆς ἡθικοπνευματικῆς κατάστασης τῆς κάθε ἐποχῆς.

Ζωγράφοι ποὺ ζωγραφίζουν τὴν κατάντια τους

Τὰ νὰ δοῦμε ὅμως μέσα στὰ ὄρια αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου τὴν ἀλλοτροπικὴ αὐτὴ μορφή τῆς Ἑλληνικῆς Σκέψης, γιατί αὐτὴ εἶναι ἡ μοναδικὴ στὸν κόσμον ἀνθρωποκεντρικὴ, ποὺ εἶναι ἡ Τέχνη, θὰ παραθέσουμε κάποια «ἔργα» τῆς ποὺ εἶναι μέσα στὰ μέτρα και τὴν νοοτροπία τοῦ σκοταδιστικοῦ κατεστημένου τῶν ἐξουσιῶν-δεσποτισμῶν. Ἡ ἀλήθεια βέβαια εἶναι, ὅτι ὅσο και νὰ θέλουνε οἱ κατεστημένοι νὰ ἀποτελεῖ ἡ «Τέχνη τους» τὴν φενάκη ποὺ θέλουνε νὰ παρουσιάσουνε γιὰ ἀλήθεια, δὲν γίνεται.

Ἡ ὁποιαδήποτε Τέχνη καὶ τοῦ πιὸ ἀποδρακωμένου ἀκόμα μυθόζωου, δὲν φυλακίζεται καὶ δὲν φιμώνεται ποτέ. Κι ὁ λόγος εἶναι ἀπλός: Αὐτὴ πηγάζει ἀπὸ τὴν πιὸ πατημένη ἀτομικότητα μέχρι καὶ τὴν πιὸ ἐλεύθερη, ἡ ἴδια ἡ ἀτομικὴ καὶ ἀνθρωποκεντρικὴ σκέψη στὴν ἀλλοτροπικὴ τῆς μορφή. Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίφασιν βρίσκεται ἡ ἀλήθεια καὶ ποιητικώτερα μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι: Ἡ Τέχνη εἶναι ὁ ἐλεύθερος ἀνθρώπινος Πρωτέας, ποὺ γίνεται ὅ,τι θέλει αὐτὸς καὶ εἶναι ὑπαρκτὸς παντοῦ.

Ἐτσι παραδείγματος χάριν, ἐὰν ἐνὸς τοῦ ἀπαγορεύῃ ἡ μυθολογία τῆς θρησκείας του νὰ ζωγραφίσῃ μὲ ἀνθρωπομορφισμούς καὶ σαφεῖς ἔννοιες, αὐτὸς ζωγραφίζει τὴν πραγματικότητά του καὶ πιὸ καλὰ τὴν κατάντια του. Στὴν Τέχνη, ποὺ δὲν ὑπάρχει ἀνθρώπινη μορφή κι ἀπεικόνιση φύσης, δὲν ὑπάρχουν αὐτὰ καὶ στὴν ψυχὴ. Στὴν βυζαντινὴ καὶ δυτικογενὴ Τέχνη (Ρομανικὴ, Γοτθικὴ), θὰ δοῦμε ἀνθρώπους παραμορφωμένους, μαζοχιστικούς, μανιακούς, φρενοδραβεῖς, κλονισμένους, ἡθικά ἐρείπια, ἐξαρτώμενους ἀπὸ ἓνα οὐρανό, μὲ μάτια ποὺ δὲν μποροῦν νὰ δοῦνε τὴν ζωὴ καὶ κοιτᾶνε μὲς στὴν σχιζοφρένειά τους ἓνα ὑπερπέραν, τὸ ὄνειρο, τὸν οὐρανό, τὴν μανία τους καὶ ὅποια μυθολογία τοὺς ἔχουνε χώσει μέσα στὸ μυαλό τους. Στὴν ἀραβικὴ πάλι τέχνη ὑπάρχουν κάγκελα, σχήματα-ὄρια ποὺ δὲν ἀφήνουνε τὸν δημιουργὸ ἢ «πιστό» νὰ εἶναι ἐλεύθερος καὶ ποὺ συνέχεται τὸν κρατᾶνε φυλακισμένο. Ὁ φυλακισμένος τί βλέπει ὀπτικά; Τὰ σίδερα. Αὐτὰ βλέπουνε κι αὐτοὶ μὲ τὴν διαφορά, ὅτι ὁ ἓνας τὰ λέει σίδερα κι ὁ ἄλλος ἀραβουργήματα ἢ κι ἀλλιῶς. Στὶς ἀνατολικὲς τέλους καὶ ἄπω ἀνατολικὲς Τέχνες, θὰ δοῦμε πελώριους θεοὺς καὶ ἀνθρώπους σκουλήκια ἢ μυρμήγκια. Πρόσωπα πάλι, ἀλλὰ πρόσωπα-μάσκες καὶ ποτέ πρόσωπα ἀληθινά. Ἡ Τέχνη λέει πάντα τὴν ἀλήθεια...

Ἡ ἀκούσια ἀποδοχὴ τῆς Ἑλληνικῆς Τέχνης

Οἱ δυνάστες ἢ σκοταδιστὲς μέσα στὰ πολλὰ ποὺ ἀγνοοῦνε εἶναι καὶ τοῦτα: ὅτι:

ἡ συνείδηση τοῦ κάθε μυθόζωου μπορεῖ ν' ἀνήκῃ στὴν ἀγέλη, ὅπου τὸ ἔχουνε δασκαλέψει καὶ τοποθετήσει, ἀλλὰ τὸ ἀσυνείδητό του ἀνέκει πάνω ἀπ' ὅλα στὴν ἀνθρώπινη φύση του.

Αὐτὸ τὸ παραπάνω εὐκόλα μποροῦμε νὰ τὸ δοῦμε στὸν Μεσαίωνα. Στὴν ἀρχιτεκτονικὴ δειλὰ-δειλὰ ἄρχισαν νὰ παρουσιάζωνται κίονες. Βέβαια γιὰ νὰ μὴν χτυπάῃ πολὺ τὸ ἀπαγορευμένο στοιχεῖο, ποὺ ἦταν κάθε τι ποὺ θύμιζε Ἑλληνικὴ Τέχνη καὶ Ἑλλάδα, ἀλλοιωνόταν. Τὰ ὀρθογώνια σχήματα τὰ πῆραν οἱ καμπύλες κι οἱ ραβδώσεις ἀπὸ τοὺς κίονες καὶ ἐξαφανίζονταν.

Τὰ κιονόκρανα πάλι στὴν πλειονότητά τους δὲν μποροῦσαν νὰ ξεφύγουν ἀπ' τὸν κορινθιακὸ ρυθμό. Παρ' ὅλες αὐτὲς τὶς ἀλλαγές, ποὺ ἀποσκοποῦσαν στὸ νὰ μὴν φαίνεται τίποτα τὸ ἑλληνικό, ἡ Ἑλληνικὴ Σκέψη ἀναδυότανε σὲ Τέχνη πάντοτε.

Στὴν ἐκκλησία Σάντα Μαρία Ματζιόρε, στὴν Ρώμη, θὰ δοῦμε τὸ ἐσωτερικὸ τῆς νὰ εἶναι καθαρὸ ἀντίγραφο τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ Παρθενῶνα. Τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς μόνον λείπει. Στὴν βυζαντινὴ πάλι Τέχνη ἀπὸ τὸν 6ο μ.Χ. αἰῶνα, πού τὸ ἀνθελληνικὸ πνεῦμα ὡργίαζε, θὰ δοῦμε στὸ ἀνάγλυφο «Θριαμβευτῆς Αὐτοκράτωρ», πού σήμερα βρίσκεται στὸ Μουσεῖο τοῦ Λούβρου, ἀναδυόμενη τὴν ἐλληνικότητα καὶ ὅλη τὴν ἀλήθεια. Ὁ αὐτοκράτορας μὲ τὸ ἄλογό του περνάει καὶ σχεδὸν πατάει πάνω σ' ἀνθρώπους ἀδιακρίτως.

Στὰ σκυθρωπὰ πάλι θεοκρατικὰ βυζαντινὰ ψηφιδωτά, πού παριστάνουν τὸν μεγαπύθηκο Ἰουστινιανό, θὰ δοῦμε τὴν σκληρὴ πραγματικότητα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πού εἶναι ὁ δεσποτισμὸς καὶ ὁ σκοταδισμὸς (μὰ πού αὐτὰ τὰ δύο πᾶνε πάντοτε μαζί). Συγκρίνοντάς τα μὲ τὰ ἀρχαῖα ἐλληνικὰ ψηφιδωτά τῆς Δήλου, τῆς Πέλας καὶ τοῦ τετάρτου π.Χ. αἰῶνα, βλέπουμε τίς τρομερὲς πολιτισμικὲς διαφορὲς. Στὰ βυζαντινὰ ὁ «Ἰουστινιανός» ἀποτελεῖ καθαρὴ ἀπεικόνιση τῆς ἀπάνθρωπης ἐξουσίας, μὲ μάτια καὶ ἐκφραση καπνισμένης ρέγγας, ἐνῶ στὰ ἀρχαῖα ἐλληνικὰ ἐπικρατοῦν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἡ χαρὰ, ἡ θάλασσα, τὰ δελφίνια, τὸ κυνήγι, ὁ μῦθος, ὁ ἔρωτας, ἡ διακοσμητικὴ, ἡ κίνησις καὶ ὅ,τι ἔχει σχέση μὲ τὴν ἐλεύθερη ζωὴ.

Ἡ βυζαντινὴ πάλι ζωγραφικὴ ἀποτελεῖ καθαρὴ ἀπεικόνιση μαζοχιστικῶν ἀνθρωποειδῶν, κλονισμένων, μὲ ὀρθάνοιχτα μάτια πού βλέπουν σχιζοφρενικὰ ὁράματα μὲ ὀπτικὲς καὶ ἀκουστικὲς ψευδαισθήσεις· σώματα καὶ πρόσωπα ἀποστεωμένα, ἀσύμβατα ὅλα μὲ τὴν ζωὴ. Οἱ μεγαλύτερες τρομοκρατίες πού ἔχουμε περάσει ποτὲ εἶναι τὰ δόγματα καὶ οἱ ἐξουσίες-δεσποτισμοί.

Στὴν Ρομανικὴ πάλι Τέχνη, πού πιάνει ἀπὸ τὸ 1000 μ.Χ. μέχρι τίς ἀρχὲς τῆς Γοθικῆς Τέχνης δηλαδὴ τέλος τοῦ 12ου μ.Χ. αἰῶνα καὶ πού τῆς ἔδωσε αὐτὸ τὸ ὄνομα ὁ Charles de Gerville τὸ 1818, λόγῳ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ὁμοιότητάς της μὲ τὴν Ρωμαϊκὴ Ἀρχιτεκτονικὴ, βλέπουμε καθαρὰ τὴν τότε «πολιτισμικὴ» κατάστασις. Ἡ γλυπτικὴ τῆς Ρομανικῆς Τέχνης ἔχει τὴν ἐπίδρασις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Τέχνης, εἰδικὰ στὰ κιονόκρανα, πού τὰ περισσότερα μοιάζουνε πρὸς τὸν κορινθιακὸ ρυθμό. Ἡ ζωγραφικὴ τῆς, μὲ ἔντονη βυζαντινὴ ἐπίδρασις, συνεχίζει μορφικὰ νὰ ἀκολουθεῖ τὴν βυζαντινὴν, ἀλλὰ ὄχι μὲ τόσο ἀποστεωμένα πρόσωπα καὶ σώματα. Τὰ μάτια πάλι λίγο πιὸ μικρὰ ἀπ' αὐτὰ τῆς βυζαντινῆς ἢ γουρλωμένα σὰν μπροστὰ σὲ μιὰ πραγματικότητα πού τοὺς ἔχει ξαφνιάσει· πού θυμίζει παρὰστασις ρωμαϊκῆς κωμῳδίας (ἐκκλησία τοῦ Saint Martin de Vic στὸ Indre, τοιχογραφία «τὸ Φιλί τοῦ Ἰούδα»). Ἀντίθετα ὅμως μ' αὐτὰ τὰ –ἄς ποῦμε– πλεονεκτήματα ἔναντι τῆς βυζαντινῆς, προχωράει μέχρι στὸ σημεῖο πού ν' ἀγγίξει σιγά-σιγά τὴν ἀρχὴ καὶ μετὰ μανιακὰ καὶ σχιζοφρενικὰ φαινόμενα (ἄγγελοι σὲ λατρεῖα στὴν ἐκκλησία τοῦ Saint-Savin-sur-Gartempe, Βιέννη, πρῶτο τέταρτο τοῦ 12ου αἰῶνα) καὶ φτάνει μέχρι σὲ σαδομαζοχιστικὰ φαινόμενα, ὅπως ἡ τοιχογραφία στὴν Κρύπτη τῆς ἐκκλησίας τοῦ Tavan στὸ indre et Loire. Αὐτὴ ἡ τοιχογραφία παριστάνει τὴν λαγνεία, προσωποποιημένη σὲ γυναῖκα. Τὴν βλέπουμε μέσα σ' ἓνα ξέφρενο χορό, ἀναμαλλιασμένη, μὲ ἀκάλυπτα τὰ στήθη τῆς, νὰ τρυπᾷ τὸν ἕναν τῆς μαστὸ μ' ἓνα δόρυ καὶ νὰ τρέχει αἷμα, ἐνῶ μεγάλα φίδια, τρῶνε τὰ γυνῆ τῆς στήθη. Μπορεῖ δέβαινα νὰ ρωτήσῃ κάποιος καὶ σωστά: Τί σχέση μπορεῖ νὰ ἔχουν αὐτὰ μὲ τὴν ἀνάδυσις, ὅπως προαναφέραμε, τῆς Ἑλληνικῆς Σκέψης; Ἀπαντοῦμε: Καλὰ ἢ ἄσχημα ἡ Ἑλληνικὴ Σκέψις βλέπει ὅλη τὴν ὑπάρχουσα ἀλήθεια καὶ τὴν ἀπεικονίζει, γι' αὐτὸ καὶ ἡ Τέχνη σὰν ἀλλοτροπικὴ μορφή τῆς Ἑλληνικῆς Σκέψης ποτὲ δὲν λέει ψέματα. Τὸ μῖσος γιὰ τὴν γυναῖκα, τὸ μῖσος γιὰ τὴν ζωὴ, γιὰ τὸ γυμνὸ, γιὰ τὸν χορό, εἶναι ἀπεικονισμένα μέσα σ' αὐτὴν τὴν τοιχογραφίαν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Tavant. Βέβαια στὴν Ρομανικὴ Τέχνη θὰ δοῦμε καὶ ἔντονο μορφικὸ ἐλληνικὸ στοιχεῖο, κυρίως σὲ κάποιες ζωγραφικὲς τῆς. Τὸ ἀπαγορευμένο γιὰ τὸ θεοκρατικὸ κατεστημένο γυμνὸ ἀρχίζει νὰ παρουσιάζεται καὶ οἱ ἀπεικονίσεις τῶν ἀνθρώπων νὰ εἶναι σὲ σὺν σχέσιν μετὰ τὴν ἀνάλογον. Αὐτὴ εἶναι ἡ περίοδος, πού ἡ θεοκρατικὴ ὑστερία τῆς Ρομανικῆς Τέχνης ὑποχωρεῖ, προ-



Θριαμβευτής αυτοκράτωρ, 6ος αιών. Μουσείον Λούβρου. Στο ανάγλυφο φαίνεται να ἔχη ξεπεραστὴ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἢ χριστιανικὴ τεχνοτροπία.

αναγγέλλοντας τὸν ἐρχομὸ τῆς Γοτθικῆς Τέχνης. Αὐτὸ θὰ τὸ δοῦμε στὴν Bible de Floreffe σὲ μιὰ σελίδα του (χειρόγραφο 47,9 x 32,5 ἑκατοστά), ποὺ ὀνομάζεται «Οἱ τρεῖς θεολογικὲς ἀρετὲς καὶ τὰ ἑπτὰ δῶρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (1150-1160) καὶ ποὺ ἐρίσκεται στὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο στὸ Λονδίνο. Στὴν καθαρὰ πάλι Γοτθικὴ Τέχνη στὸ ἔργο-χειρογράφημα (30,5 x 20,5 ἑκατοστά) τὸ ἐπιγραφόμενο «Ἡ τελευταία Κρίση», στὸ εἰκονογραφημένο ψαλτήριο τῆς δασίλισσας Ingeborg τῆς Δανίας (1194-1205) ποὺ ἐρίσκεται στὸ Μουσεῖο Conde στο Chantilly, θὰ δοῦμε τὸ γυμνὸ νὰ ἐπιβάλλεται μαζί μὲ τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ λουλακὶ γαλάζιο τῆς ἑλληνικῆς θάλασσας ποὺ ὑπερέχει, δίνοντας γιὰ πρώτη φορὰ σὲ θεοκρατικὸ ἔργο χαρούμενη χοροία.

Στὴν ἐκκλησία «Παναγία τῶν Παρισίων» τὴν χτισμένη στὴν ἀνατολικὴ ἄκρῃ τοῦ μικροῦ νηιοῦ Cité τοῦ Σηκουάνα πάνω στὰ θεμέλια τοῦ Ναοῦ τοῦ Διὸς, θὰ δοῦμε ἐμφανέστατα τὴν Ἑλληνικὴ Τέχνη, ἐπιτήδεια βέβαια καλυμμένη τόσο στὴν γλυπτικὴ ὅσο καὶ στὴν ξυλογλυπτικὴ. Ἡ θεοκρατικὴ μυθολογία, μὴν ἔχοντας ἄλλο τρόπο νὰ ἐπιβιώσῃ, ἐπιστρέφει μορφικὰ στὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλυπτικὴ. Ἡ Παρθένος τῆς Στήλης μὲ τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ ἔνδυμα εἶναι πολὺ πιὸ κοντὰ στὶς ἑλληνικὲς Μοῦσες παρὰ σὲ ὅποιαδήποτε θεότητα τῆς χριστιανικῆς μυθολογίας. Κι ἂν λάβουμε ὑπ' ὄψιν τὸ ἄγαλμα «Ἄγγελος ἀπὸ τὴν Στέψη τῆς Παρθένου» στὸν κεντρικὸ Πυλῶνα τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Reims, θὰ δοῦμε, τὴν Ἑλληνικὴ Σκέψη προσωποποιημένη μ' αὐτὸν τὸν Ἄγγελο-Διόνυσο, μὲ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ μύτη τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τὸ διονυσιακὸ χαμόγελο καὶ βλέμμα. Ὁ ἄγγελος αὐτὸς εἶναι ὁ Διόνυσος, ὁ ἴδιος ποὺ δείχνει πῶς πάντοτε θὰ κερδίξῃ ἡ ζωὴ. Τὸ χαμόγελό του, ποὺ εἶναι κοροϊδευτικὸ, κοροϊδεύει ἀνὰ τοὺς αἰῶνες τοὺς μεγαπθήκους τῶν δεσποτισμῶν. Ἦδη ἡ παρουνσία αὐτοῦ τοῦ «Ἀγγέλου-Διονύσου» προαναγγέλλει τὴν Ἀναγέννηση.

Τὸ τραγικὸ πάντοτε εἶναι στὴν ζωὴ, τὸ ὅτι ἡ Ἱστορία γράφεται ἀπὸ τοὺς νικητὲς· ἀλλὰ ὅπως καὶ νὰ 'χῃ τὸ πρᾶγμα, πάντοτε ἡ ζωὴ, εἶναι πάνω ἀπὸ κάθε θεοκρατικὴ μυθολογία, σκοταδισμὸ καὶ ἱστορικὴ παραχάραξη. Ἡ ζωὴ, προσωποποιημένη πάντα μ' ἓνα Διόνυσο, ἓνα Ἀπόλλωνα, μιὰ Ἀθηνᾶ, μιὰ Ἀφροδίτη, μιὰ Ἀρτεμὴ ἢ ἓνα Δία, εἶναι ἡ ζωὴ ποὺ τρέχει μπροστὰ· εἶναι ἡ μοναδικὴ ἐλεύθερη σκέψη στὸν κόσμο, ἡ Ἑλληνικὴ.

Βιβλιογραφία

- 1) Louis Reau, «Histoire de l' Art», ἔκδ. J. Lanore-H. Laurens.
- 2) Mathilde Bardi, «La Grèce Antique», Editions des Petits Champs.
- 3) Ernest Hans Gombrich, «Histoire de l' Art», ἔκδ. Phaidon.
- 4) Henri Pradaliere, «L' Art Roman», ἔκδ. Hazan.
- 5) Vitruvius, «De Architectura», X livres, ἔκδ. Les Belles Lettres.
- 6) Daniel Russo «L' Art Gotthique», ἔκδ. Hazan.
- 7) H. Lechat, «La Sculpture Grecque», ἔκδ. Payot.
- 8) F. Benoit, «L' Architecture: Antiquité», ἔκδ. Laurens.
- 9) P. Girard, «La Peinture Antique», ἔκδ. Imprimeries Reunies.
- 10) A. de Ridder et W. Deonna, «L' Art en Grèce», ἔκδ. Renaissance du Livre.
- 11) E. Gilson, «Etudes sur les rôles de la pense medievale dans la formation du Sôsteme Cartecien», ἔκδ. Vrin.
- 12) P. Lavedan, «Histoire de l' Art», ἔκδ. P.U.F.
- 13) E. Faure, «Histoire de l' Art», ἔκδ. Cres.
- 14) A. Michel, «Histoire de l' Art», ἔκδ. Colin.
- 15) L. Reau, «Histoire Universelle des Arts», ἔκδ. Colin.

* Συμφυρμὸς εἶναι ἡ συγχώνευση δύο λέξεων ὅχι ἀπὸ τὰ ἀρχικά τους γράμματα, ποὺ τότε εἶναι ἀκρωνύμιο (π.χ. ΕΣ. = Ἑλληνικὸς Στρατός), ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πιὸ εὐχη συλλαβὴ τῆς πρώτης λέξης μὲ τὴν πιὸ εὐχη συλλαβὴ τῆς δευτέρας (π.χ. National Sozialisme = Nazi). Ὁ δημιουργὸς αὐτῆς τῆς λέξης ἐθεώρησε γιὰ τὸ συμφυρμὸ ὡς πιὸ εὐχες συλλαβὲς τὸ Na καὶ τὸ zi.

Ἄγγελος Καρούσος

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ



ΠΑΝΟΣ ΤΣΙΝΑΣ, Ἡ Θρησκεία τῆς Ἐρήμου

Δὲν εἶναι μόνο «ἡ θέληση τῆς δυνάμεως» καὶ ἡ ἀλογία τῶν ἀνθρώπων τὰ αἷτια τῆς δημιουργίας τῶν θεοτήτων καὶ τῶν θρησκευτικῶν αἱρέσεων. Κατὰ τὸν Πάνο Τσίνα, τὸν συγγραφέα τοῦ παρουσιαζόμενου βιβλίου (β' ἔκδοσις), πρῶτιστο ρόλο παίζει τὸ περιβάλλον: «Ἡ ἔρημος, ὡς τοπίον, ἐξάπτει τὴν φαντασίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀπεραντοσύνη ἣν δίδει εἰς τὰ ὄμματα τοῦ ἀνθρώπου ἡ ἄμμος, ἡ δίψα κατὰ τὰς πορείας ἐντὸς τοῦ ἀμμώδους τοπίου, ἡ ὑπερβολικὴ θερμοκρασία κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ τὸ ὑπερβολικὸν ψυχρὸς κατὰ τὴν νύκτα, ὁ πόθος νὰ εὗρεθῇ κάποιον μιὰ ὅσας κατὰ τὰς μεγάλας πορείας, κάμνουν τὸν ἀνθρώπον νὰ ἔχῃ ὑπερβολικὸν πάθος ἐντὸς αὐτοῦ, ὅπερ μετατρέπεται εὐκόλως εἰς μόνιμον κατὰστασιν νοσηρότητος, δημιουργοῦσαν παραισθησιακὰς ἐπιπτώσεις, αἱ ὁποῖαι εἰς τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐρήμου, δημιουργοῦν τὸν πλήρως ἐξουδενωμένον τύπον ἀνθρώπου, τὸν διακατεχόμενον ἀπὸ μοιρολατρίας» (σελ. 48).

«Ὁ πόθος νὰ εὗρεθῇ μιὰ ὅσας», ἓνα λιμάνι γιὰ τοὺς ναυτικούς, ἓνα χάνι γιὰ τοὺς ὁδοιπόρους δὲν εἶναι διαφορετικὸ ἀπὸ τὴν νιτσεϊκὴ «θέληση», ποὺ ἀποτελεῖ τὴν μία ὄψη τοῦ νομίσματος, τὸ ὁποῖο λέγεται θρησκεία· στὴν ἄλλη ὄψη εἶναι χαραγμένη αὐτὴ αὐτὴ ἡ «ὅσας», τὴν ὁποία προσφέρουν κάποιοι τυραννίσκοι ποὺ λέγονται Παῦλοι ἢ Μωάμεθ. Ἀπὸ τὴν μιὰ λοιπὸν οἱ δουλοποιοὶ καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη οἱ δούλοι τοῦ θεοῦ παίζουν τοὺς ἡρακλειτικούς πεσσούς, ἐναλλάσσοντας συχνὰ πυκνὰ τοὺς ρόλους τους.

«Ἡ Θρησκεία τῆς Ἐρήμου» θὰ μπορούσε νὰ χαρακτηρισθῇ ἐπιτυχημένο δοκίμιο περὶ τῆς γενέσεως τῶν θρησκειῶν. Ὁ Πάνος Τσίνας, ἄνθρωπος ποὺ μελέτησε χιλιάδες τόμους ἐκλεκτῶν βιβλίων, ποὺ τὰ εἶχε δίπλα του ὡς διευθυντὴς τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης, ὑπερχειλίζει ἀπὸ πνευματικούς χυμούς· βρίσκεται στὴν ὥρα τῆς «καρποφορίας» του· καὶ τὸ παρουσιαζόμενο βιβλίο δὲν εἶναι παρὰ ἓνας ἐνδεικτικὸς καρπὸς του.

Σαράντος Πάν

«ΚΡΥΦΟ ΣΧΟΛΕΙΟ» ΚΑΙ «ΑΓΙΑ ΛΑΥΡΑ»

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διδάσκωνται τὰ Ἑλληνόπουλα στὰ σχολεῖα τὸ παραμύθι τῆς ἀφύπνισης καὶ τῆς μόρφωσης ποὺ παρεῖχαν οἱ χριστιανορθόδοξοι ἱερεῖς στὰ κρυφὰ σχολεῖα τὸν καιρὸ τῆς Τουρκοκρατίας, ὅταν τὰ πρῶτα καὶ πραγματικὰ κρυφὰ σχολεῖα ποὺ καταγράφει ἡ ἱστορία λειτουργοῦν τὸν δὸν αἰῶνα στὴν Ἀττικὴ ἀπὸ Ἑλλήνες Ἑθνικούς.

Οἱ Τοῦρκοι δὲν ἀπαγόρευαν στοὺς ὑπόδουλους Ἑλλήνες τὴν μόρφωση. Οἱ καθηγητὲς Ἀγγελοῦ καὶ Ἐλισάβετ Ζαχαριάδου ὑπογραμμίζουν ὅτι: «Οἱ ἱστορίες αὐτὲς εἶναι καθαρὰ μυθολογίες, ποὺ δημιουργήθηκαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, γιὰ νὰ ἐνισχύσουν τὴ θέση τῆς καὶ τὸ γόητρό της».

Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ κάνουμε λόγο καὶ γιὰ τὸ ψεῦδος τῆς ὑπόθεσης τοῦ Λαδάρου τῆς Ἁγίας Λαύρας ἀπὸ τὸν Παλαιὸν Πατριῶν Γερμανό. Πρῶτος ξεκαθάρισε τὸ ζήτημα ὁ Σπ. Τρικούπης: «Ψευδὴς εἶναι ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν Ἑλλάδι ἰδέα, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἁγίας Λαύρας ἀνυψώθη κατὰ



ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ, *Κείμενα Μικρασιατικής Λογοτεχνίας*

Τὰ ἔργα τοῦ συνεργάτη μας Γ. Πετρόπουλου ἀποτελοῦν ἀναμφισβήτητα πολύτιμη προσφορά στὴν ἀνάδειξη τῆς διαχρονικῆς πνευματικῆς δημιουργίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καταξιωμένοι πλέον ποιητῆς, δοκιμογράφος καὶ κριτικός, ὁ Γ. Πετρόπουλος ἀναδεικνύει σημαντικὲς καὶ ἐν πολλοῖς ἄγνωστες πτυχὲς τῆς λογοτεχνίας μας, καλύπτοντας ὁλοένα καὶ περισσότερο ἀπ' τὸ ἱστορικό καὶ γεωγραφικό εὖρος τῆς: ἀπ' τὴν γκρεκάνικη ποίηση τῆς Κάτω Ἰταλίας ὡς τὴν λογοτεχνικὴ παραγωγὴ τῆς πολυπάθους Ἰωνίας καὶ ἀπ' τὴν προοιμηρικὴ ποίηση ὡς τοὺς νεώτερους ἄξιους λογοτέχνες.

Στὸ παρὸν ἔργο του περιλαμβάνει ἔξι κεφάλαια μὲ ἰσάριθμες μελέτες, ἀναφερόμενες σὲ λογοτεχνικά κείμενα τοῦ ιη' καὶ ιθ' αἰῶνος, φωτίζοντας ἀρκετὲς ὀψεις τῆς ἐκφρασης τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἰδιαίτερη ἀναφορὰ ἀξίζει νὰ γίνῃ στὴν «τραγῳδία κατὰ τῶν δημογερόντων τῆς Σμύρνης, οἵτινες κατὰ τὸ ἔτος 1810, μηνὶ Αὐγούστῳ 10, ἀποβάλλουσιν τὰ δύο νεοσυσταθέντα παρὰ τῶν παρόντων δημογερόντων φιλολογικά, ἐπιστημονικά καὶ γραμματικά σχολεῖα», ἢ ὅποια εἶναι ἰδιαίτερα ὁμιλητικὴ τῆς πνευματικῆς κατάστασης τῆς ἐποχῆς: Δημογερόντες καὶ ἀρχιερεῖς τῆς Σμύρνης σπεύδουν νὰ σταματήσουν τὴ λειτουργία τῶν δύο νεοσυσταθέντων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων, τὰ ὅποια καθὼς ἐδίδασκαν «γράμματα καὶ ἐπιστῆμες» ὡδήγησαν στὸ μαρῶμα τὴν Εὐαγγελικὴ Σχολή. (Πρόκειται γιὰ τὴ Νέα Δημόσια Σχολή, ἰδρυθεῖσα τὸ 1803 καὶ τὸ Φιλολογικὸν Γυμνάσιον ἰδρυθὲν τὸ 1808). Χαρακτηριστικά τὰ παρακάτω ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν «Τραγῳδία» τοῦ «ἀνωνύμου» ποιητῆ, πού γιὰ εὐνόητους λόγους κράτησε τὴν ἄνωνυμία του:

«... Πλὴν ἡ Σμύρνη ἔχει σχολεῖον	τοῦτα τὰ δύο σχολεῖα
Εὐαγγελικὸν καὶ θεῖον,	πὺν συστήν' ἡ πολιτεία.
πὺν διδάσκουν τὴν θρησκείαν,	...
δυστυχίαν καὶ μωρίαν	Ἄπιστοι ἄρχοντες Σμυρναῖοι,
...	ἱερεῖς καὶ σείς χυδαῖοι,
νὰ φωνάζουν: Ἀπιστίαν	ἐκδικήσεως ἡ ὥρα
θέλουν φέρεῖ στὴν θρησκείαν	θέλει φτάσει τώρα, τώρα».

πρῶτον ἡ σημαία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως» («Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως», τόμος Α', σελ. 229). Ὁ ἑνας ἄλλος ἱστορικός τῆς Ἐπαναστάσεως, ὁ Ἱ. Φιλίμων, ὀνομάζει τὴν ἱστορία αὐτὴ **«παχυλὸν ψεῦδος»** («Δοκίμιον Ἱστορικὸν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως», τόμος γ', κεφ. 21'). Οἱ νεώτεροι ἱστορικοὶ τοῦ 1821, ὅπως ὁ Δ. Φωτιάδης, δὲν ἀναφέρονται στὸ γεγονός, **«γιατὶ ἀπλούστατα εἶναι παραμύθι»**. Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀπομνημονευματογράφων τὸ ἀναφέρει. Τὸ ἀγνοοῦσε ἀκόμη καὶ ὁ ἴδιος ὁ Γερμανός, ἀφοῦ δὲν τὸ ἀναφέρει στὰ ἀπομνημονεύματά του...

Στὴν καθιέρωση τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ ψεύδους, πὺν εἶχε καὶ ἔχει ὀλέθριες συνέπειες στὴν ἱστορικὴ μας αὐτοσυνειδησία, συνέβαλαν καὶ οἱ γνωστοὶ ζωγράφοι Γύζης (1824-1901) καὶ Βρυζάκης (1814-1878). Ὁ Γύζης σπούδασε στὴν Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν τοῦ Μονάχου μὲ ὑποτροφία τοῦ «Ὁρθοδόξου Ἰδρύματος τῆς Τήνου».

Ὁ καλλιτέχνης μεταξὺ τῶν ἄλλων δημιούργησε τὰ ἔργα: «Κιδωτὸς τοῦ Νῶε», «Ἰωσήφ καὶ Φαραώ», «Ἰουδὶθ καὶ Ὀλοφέρνης», «Θρίαμβος τῆς Θρησκείας» καὶ τὸ γνωστὸ σὲ ὅλους μας «Κρυφὸ Σχολεῖο», ἀνταποδίδοντας μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τὴ βοήθεια τῆς Ἐκκλησίας.



Δυστυχώς για τὸν πατριώτη ἀνώνυμο ποιητὴ τῆς Σμύρνης αὐτὴ ἡ ὥρα τῆς καθάρσεως – ἂν ὄχι τῆς ἐκδικήσεως – δύο αἰῶνες ἀργότερα, σήμερα, δὲν ἔφτασε ἀκόμη.

Παν. Α. Κουβαλάκης

ERIC ANDERSON, 'Ο Ἐπικούρος στὸν 21ο Αἰῶνα

Ὁ Ἐπικουρισμός, ὡς φιλοσοφικὸς τρόπος διανόησης καὶ διαβίωσης, ξεκινώντας ἀπὸ τὸν 4ο π.Χ. αἰῶνα καὶ φτάνοντας ὡς τὸν 4ο μ.Χ. αἰῶνα, ἔβηκε καταλυτικὴ ἀπὴλξη στὴν κοσμοαντίληψη τῆς περιόδου αὐτῆς. Ἐν συνεχείᾳ πέρασε σὲ πορεία φθίνουσας ὅπως καὶ ὅτιδήποτε ἄλλο ἐλληνικόν, λόγῳ τῆς μεσαιωνικῆς τρομοκρατίας· ὄχι ὅμως καὶ σὲ ἐξάλειψη. Ὡς φιλοσοφικὴ ἀποψη ἡ ἐπικουρεία σκέψη ἐπανεμφανίζεται κατὰ τὴν Ἀναγέννηση καὶ τὸν Διαφωτισμὸ καὶ ἀναδεικνύεται ἀπὸ τὸν Μαρξισμό καὶ τὴν μαρξιστικὴ καὶ κοινωνιστικὴ ἀντίληψη.

Σήμερα ποὺ μεταβαίνουμε πλέον ἀπὸ τὸν 20ο στὸν 21ο αἰῶνα, ἡ ἐπικουρεία φιλοσοφία ἀναζωπυρώνεται καί, ἀναπτύσσοντας τὴ δυναμικὴ τῆς ἐγχωρίως καὶ παγκοσμίως, τρέπει τὸν ἄνθρωπο πολίτη πρὸς τὸ ἐπαναστατικὸ «εὐ ζῆν».

Ὁ συγγραφέας Ἔρικ Ἀντερσον γεννήθηκε τὸ 1968 στὴν Β. Καρολίνα, ὅπου καὶ ζῇ. Δηλώνει: «Μελετῶ φιλοσοφία γιὰ νὰ φωτιστῶ· γράφω γιὰ τὴν εὐχαρίστηση». Τὸ βιβλίο αὐτὸ περιλαμβάνει ἑπτὰ διαφωτιστικὰ δοκίμια, ποὺ περιστρέφονται γύρω ἀπὸ τρεῖς θεματικές: Ἡθικὴ – τὸ κινῆγι τῆς εὐτυχίας· Κανονικὴ – τὸ κινῆγι τῆς γνώσης· Φυσικὴ – Ἡ φύση τῆς φύσης.

Ὅπως ἐπισημαίνει ὁ συγγραφέας ἡ οὐσία τοῦ ἐγχειρήματός του «δὲν εἶναι διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνη τοῦ Λουκρήτιου, ποὺ χρησιμοποίησε τοὺς λατινικοὺς στίχους του, γιὰ νὰ καταστήσῃ τὶς περιέργες ἐκείνες καὶ θαθεῖες συλλήψεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος κατανοητὲς καὶ χρήσιμες σὲ πάμπολλους συμπατριῶτες του. Σκοπὸς τῶν δοκιμῶν αὐτῶν εἶναι ἡ μεταλαμπάδευση τοῦ πνεύματος τοῦ Ἐπικούρου στὸν 21ο αἰῶνα... Ἡ κληρονομιά τοῦ Ἐπικούρου δὲν ἔμελλε νὰ ἀφανιστῇ γιὰ πάντα...».

Συγχαρητήρια στὸν ἐκδότη γιὰ τὴν ἐπιλογή του, ἀλλὰ καὶ στὸν μεταφραστὴ Δημήτρη Γιαννόπουλο γιὰ τὴν προσεγμένη μετάφρασή του στὰ Ἑλληνικά.

Ἀλέξανδρος Χ. Μήτσιου

* * *

Ἐὰν δὲ ἀρκοῦν τὰ ἐπιχειρήματα αὐτὰ προσθέστε τὴν στάση τῆς Ὁρθόδοξης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀφώρισε πολλαῖς τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1821· ὅπως καὶ τοὺς Ὀδυσσεὰ Ἀνδρουτσο, Ρήγα Φεραῖο, Ὑψηλάντη καὶ ὀλόκληρη τὴν Κλεφτουριά τοῦ Μωριά τοῦ 1806. Στὶς μετέπειτα ἐποχὲς συνέχισε ἀκάθεκτη τὴν «θεάρεστη» δράση της, ἀφορίζοντας καὶ τὸν Ἐλευθέριο Βενιζέλο («Δ», τ. Μαρτίου 2000, Μαρτίου 2001 καὶ Νοεμβρίου 2002).

Ὁ Μακρυγιάννης ἔγραψε: «**Ποῖμνιο, ποῖμνιο, ὡς πότε δὲν θὰ δλέπῃς μὲ τὰ ὀμμάτια ἀνοιχτά;**»

Γ.Γ.

Θεσσαλονίκη

Παρακαλοῦνται οἱ ἀναγνώστες ποὺ δὲν βρίσκουν τὸν «Δ» σὲ κάποιο σημεῖο πωλήσεως τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Τύπου νὰ τὸ γνωστοποιοῦν στὸ περιοδικό. Ἐκ τῶν προτέρων τοὺς εὐχαριστοῦμε θερμῶς.